

KUORO JUMALANPALVELUKSESSA

– MUSIIKKILAHJAN KÄYTTÄJÄ VAI HENGELLINEN RAKENTAJA

Timo Ala-Vainio

Käytännön teologian pro gradu -tutkielma

Kevät 2009

Iso Kirja –opisto

University of Wales

TIIVISTELMÄ

Tutkielmani aiheena on kuoron merkitys suomalaisen helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa. Tutkimuksessani pyrin selvittämään seurakuntien työntekijöiden ja musiikkihenkilöiden käsityksiä kuoron tehtävästä jumalanpalveluksessa, jumalanpalvelukseen sopivan kuoromusiikin luonteesta sekä kuoromusiikilta odotetuista vaikutuksista. Tutkimusaineisto kerättiin seurakuntien työntekijöille ja musiikkihenkilöille tehdyllä kyselyllä. Kyselyyn vastanneista seurakuntien työntekijöistä suurin osa oli pastoreita ja musiikkihenkilöistä suurin osa oli kuoronjohtajia.

Tutkimuksen tulosten perusteella kuoron merkitys helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa on yleisesti ottaen hyvin yhtenevä muiden kristillisten kirkkojen jumalanpalvelus- ja musiikkiteologiaan. Helluntaiseurakunnassa kuoron tehtäväksi koetaan ennen kaikkea Jumalan antaman musiikkilahjan käyttämisen Jumalan kunniaksi. Myös evankeliumin julistaminen, seurakunnan johtaminen ylistykseen ja yhteiseen lauluun, jumalanpalvelukseen osallistujan hengellinen ja kokonaisvaltainen rakentaminen, musiikkilahjan käyttäminen ihmisten hyväksi, yhteyden kokemisen lisääminen, rukouksen ja sanan opetuksen elävöittäminen ja jumalanpalvelukseen osallistujan tunteiden koskettaminen koetaan tärkeinä tehtävinä.

Tulosten perusteella jumalanpalvelukseen sopiva kuoromusiikki on ennen kaikkea yhteiseen lauluun innostavaa, Jumalan ylistämiseen aktivoivaa ja Jumalalle kunniaa tuovaa. Helluntailaiseen pneumatologiaan kuuluu hengessä laulaminen ja Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen liittyminen myös jumalanpalveluslauluun. Tutkimuksessa selvisi, että kuorolaulua pidetään jumalanpalvelukseen sopivana, kun siihen liittyy Pyhän Hengen yliluonnollisia lahjoja, mutta Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen tavoittelu kuorolauluun ei kuitenkaan ole erityisen voimakasta eikä vastaajien mielestä niiden puuttuminen häiritse Jumalan palvelemista.

Tutkimuksessa selvisi, että kuoromusiikilta odotetaan eniten hengellisiä vaikutuksia. Kuorolaulun odotetaan vaikuttavan jumalanpalvelukseen osallistujassa varsinkin avoimuutta Jumalan Sanan vastaanottamiselle, uskoa ja luottamusta Jumalaan, Jumalan kunnioitusta ja Jeesuksen tulemistä todellisemman tuntuiseksi. Kuorolta odotetaan myös ajatteluun ja tunteisiin liittyviä vaikutuksia. Ne eivät ole kuitenkaan yhtä odotettuja kuin hengelliset kokemukset. Yleensä musiikkiin kuuluu musiikista nauttimista. Tuloksista voi päätellä, että helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa ei pelätä musiikkinautintoa, vaan koetaan Martti Lutherin tavoin, että musiikki on nautittavaksi tarkoitettu ”kaunis ja viehättävä lahja Jumalalta”. Fyysiseen toimintaan liittyvät vaikutukset eivät ole erityisen odotettuja.

Suomalaisen helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa kuoro on sekä hengellinen rakentaja että Jumalan antaman musiikkilahjan käyttäjä – Jumalan kunniaksi ja mielen virkistykseksi.

Avainsanat: kuoro, jumalanpalvelus, suomalainen helluntaiseurakunta

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 HELLUNTAILAISUUS SUOMESSA.....	7
3 JUMALANPALVELUS	8
3.1. Jumalan ylistäminen.....	8
3.2. Julistus	9
3.3. Yhteys	10
3.4. Rakentuminen	10
3.5. Pyhän Hengen osuus	10
3.6. Jumalanpalvelus Suomalaisessa helluntaiseurakunnassa.....	11
4 KUOROMUSIIKIN MERKITYKSIÄ	12
4.1. Kuoro suomalaisessa yhteiskunnassa.....	12
4.2. Kuoro suomalaisessa helluntaiseurakunnassa.....	13
4.3. Kuoromusiikin merkitys yksilölle.....	14
5 KUORON TEHTÄVÄ JUMALANPALVELUKSESSA.....	15
5.1. Kuoron tehtävä Jumalan ylistämisessä	15
5.1.1. Kuoro Jumalan ylistäjänä.....	15
5.1.2. Kuoro johtaa seurakuntaa Jumalan ylistämiseen	16
5.1.3. Kuoro seurakunnan edustajan Jumalan ylistämisessä.....	17
5.2. Kuoron tehtävä julistuksessa.....	18
5.2.1. Kuoro seurakunnan opettajana ja kehottajana.....	18
5.2.2. Kuoro evankeliumin julistajana	18
5.3. Kuoron tehtävä yhteisen jumalanpalveluksen rakentajana	19
5.3.1. Kuoro yhteyden vaikuttajana	19
5.3.2. Kuoro yhteisen jumalanpalveluksen elävöittäjänä	20
5.3.3. Kuoro yhteisen jumalanpalveluksen ilmapiiritekijänä	21
5.3.4. Kuoro yhteisen jumalanpalveluksen osana	21
5.4. Kuoron tehtävä Pyhä Hengen kanavana	22
5.4.1. Kuoro Pyhän Hengen käytössä	22
5.4.2. Kuoro Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen käyttäjänä.....	23
5.5. Kuoron tehtävä jumalanpalvelukseen osallistujan rakentajana.....	24
5.5.1. Kuoro rakentaa hengellisesti.....	24
5.5.2. Kuoro koskettaa tunteita	25
5.5.3. Kuoro vaikuttaa kokonaisvaltaisesti	26
5.6. Kuoron tehtävä musiikinlahjan käyttäjänä.....	27

5.6.1. Kuoro Jumalan antaman musiikkilahjan käyttäjänä Jumalan kunniaksi	28
5.6.2. Kuoro Jumalan antaman musiikkilahjan käyttäjänä ihmisten hyväksi	28
6 KUOROMUSIIKIN SOPIVUUS JUMALANPALVELUKSEEN	30
6.1. Jumala keskipisteenä.....	30
6.1.1. Jumalaa ylistävä ja kunnioittava kuoromusiikki	30
6.1.2. Jumalan kanssa keskusteleva kuoromusiikki	31
6.2. Julistava kuoromusiikki	32
6.3. Pyhän Hengen elävöittäjä kuoromusiikki	33
6.4. Yhteensopiva kuoromusiikki	35
6.4.1. Yhteensopivuus jumalanpalvelukseen musiikkityylillisesti.....	36
6.4.2. Yhteensopivuus jumalanpalveluksen liturgiseen kokonaisuuteen	38
6.4.3. Yhteensopivuus paikalla olevaan seurakuntaan ja ympäröivään yhteiskuntaan	39
6.5. Rakentava kuoromusiikki	40
7 KUOROMUSIIKIN VAIKUTUS JUMALANPALVELUKSESSA	42
7.1. Hengellinen vaikutus	42
7.2. Vaikutus ajatteluun	44
7.3. Vaikutus tunteeseen	44
7.4. Vaikutus fyysiseen toimintaan	46
7.5. Musiikkielämys	47
7.6. Kokonaisvaltainen vaikutus elämään.....	48
8 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSMENETELMÄT.....	50
8.1. Tutkimuksen tarkoitus	50
8.2. Tutkimusongelmat	50
8.3. Tutkimusjoukko	50
8.3.1. Otanta.....	50
8.3.2. Kyselyyn vastanneet	51
8.4. Kyselylomake	52
8.4.1 Kirjallisuudesta kyselylomakkeeseen	52
8.4.2. Kyselylomakkeen muuta sisältöä.....	53
8.5. Tutkimustulosten käsittely	54
9 TUTKIMUSTULOKSIA	55
9.1. Kuoron tehtävä jumalanpalveluksessa	55
9.1.1. Kuoron tehtävä jumalanpalveluksessa kuorokyselyn vastausmäärien perusteella.....	55
9.1.2. Kuoron tehtävä Jumalan ylistämisessä.....	58
9.1.3. Kuoro julistajana jumalanpalveluksessa	60
9.1.4. Kuoro yhteisen jumalanpalveluksen rakentajana	61
9.1.5 Kuoro Pyhän Hengen kanavana	66

9.1.6. Kuoro jumalanpalvelukseen osallistujan rakentajana	68
9.1.7. Kuoro musiikkilahjan käyttäjänä	69
9.1.8. Kuoroa tarvitaan jumalanpalveluksessa	70
9.2. Helluntaiseurakunnan jumalanpalvelukseen sopivan kuoromusiikin ominaisuuksia	71
9.2.1. Helluntaiseurakunnan jumalanpalvelukseen sopivan kuoromusiikin ominaisuuksia kuorokyselyn vastausmäärien perusteella	71
9.2.2. Jumalanpalveluksen kuoromusiikkiin liittyviä häiritseviä tekijöitä kuorokyselyn vastausmäärien perusteella	73
9.2.3. Jumala keskipisteenä	76
9.2.4. Julistava kuoromusiikki	79
9.2.5. Pyhän Hengen elävöittäjä kuoromusiikki	80
9.2.6. Yhteensopiva kuoromusiikki	83
9.2.7. Rakentava kuoromusiikki	90
9.2.8. Tekniikan tukema kuoromusiikki	91
9.3. Helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksen kuorolaululta odotettavia vaikutuksia	91
9.3.1. Jumalanpalvelukseen sopivan kuorolaulun vaikutuksia vastausmäärien perusteella	91
9.3.2. Kuoromusiikilta odotettavia hengellisiä vaikutuksia	95
9.3.4. Kuoromusiikilta odotettavia älyllisiä vaikutuksia	97
9.3.5. Kuoromusiikilta odotettavia tunnevaikutuksia	97
9.3.6. Kuoromusiikilta odotettavia fyysisiä vaikutuksia	101
9.3.7. Kuoromusiikilta odotettavia musiikkielämyksiä	102
9.3.8. Kuoromusiikilta odotettavia kokonaisvaltaisia vaikutuksia	103
10 YHTEENVETO JA TULOSTEN TARKASTELUA	105
10.1. Tutkimustulosten yhteenvetoa	105
10.2. Tutkimustulosten luotettavuuden tarkastelua	109
10.3. Jatkotutkimusaiheita	110
11 POHDINTAA	111
LIITTEET	113
LIITE 1, TAULUKKO 1	113
LIITE 2, TAULUKKO 2	114
LIITE 3, TAULUKKO 3	115
LIITE 4, TAULUKKO 4	116
LIITE 5, KYSELYLOMAKE	117
LÄHTEET	121

1 JOHDANTO

Helluntaiseurakunnan jumalanpalveluskäytäntö on muuttunut monilta osin viime vuosikymmeninä, vaikka Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kaltaista jumalanpalveluksen uudistusprosessia ei ole edes pyritty tekemään. Myös kuorot ovat joutuneet muutosprosessiin helluntaiseurakunnassa. Joissain seurakunnissa kuoronjohtajat ovat kokeneet, että kuoroja yritetään ajaa alas. Toisissa seurakunnissa kuorot voivat mainiosti, vaikka samanaikaisesti koko suomalaisessa yhteiskunnassa kuorokulttuuri on hiipunut huippuvuosista.

Tutkin tässä tutkimuksessani kuoron merkitystä suomalaisen helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa. Kuoron merkitys on mielikuva, joka syntyy kuoron tehtävästä, lauluista ja laulutavasta sekä niiden vaikutuksista laulajassa ja kuulijassa. Toisin sanoen kuoron merkitys riippuu siitä, mihin sitä tarvitaan ja kuinka paljon, kuinka hyvin sen musiikki sopii seurakunnan jumalanpalveluksessa tarvittavaan kokonaisuuteen ja millaisia vaikutuksia kuoromusiikilla on jumalanpalvelukseen osallistujassa. Tutkimukseni pääpaino ei ole musiikkiteologisen lähdeaineiston kriittisessä tarkastelussa vaan kuoron jumalanpalvelustehtävän sekä jumalanpalveluksen kuoromusiikin sopivuustekijöiden ja vaikutusten etsimisessä.

Helluntaiseurakunnassa ei yleisesti kutsuta seurakunnan kokoontumisista jumalanpalvelukseksi vaan kokouksiksi tai kokoontumista kuvaavilla nimillä, esim. Sanan äärellä, Rukousilta tai Iltakirkko. Helluntaiseurakunnan kokoontumiset ovat kuitenkin luonteeltaan jumalanpalveluksia, joten käytän niistä jumalanpalvelus – nimitystä. Jumalanpalveluksella tarkoitan mitä tahansa helluntaiseurakunnan järjestämää seurakunnan yhteen kokoontumista, johon kuka tahansa voi osallistua.

Tutkimuksessani käsittelen sekä jumalanpalveluksen kuorolaulua että kuoromusiikkia, joilla tarkoitan samaa asiaa. Helluntaiseurakunnassa kuoro voi olla tehtävältään ja olemukseltaan hyvin monenlainen. Se voi laulaa yksinäisesti tai moniäänisesti. Kuorolla voi olla säestysryhmä tai se voi olla säestyksetön ryhmä. Kuorolaiset voivat olla lapsia, nuoria, miehiä tai naisia. Siksi myös tässä tutkimuksessa tarkastelen kuoroa helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa toimivana musiikkiryhmänä, jossa on vähintään 10 laulajaa.

Tutkimukseni perusintressi voidaan kiteyttää seuraavasti: Mikä merkitys kuorolla on suomalaisen helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa teologisesti tarkasteltuna? Ja mikä merkitys kuorolla on suomalaisen helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa seurakunnan työntekijöiden ja musiikkihenkilöiden mielestä?

2 HELLUNTAILAISUUS SUOMESSA

Helluntailiikkeen synnystä on olemassa erilaisia näkemyksiä, mutta yleisesti ajatellaan, että se syntyi 1900-luvun alussa Yhdysvalloissa, kun William J. Seymour ”muutti pienen hevostallin Los Angelesin Azusa-kadulla kansainväliseksi herätyskeskukseksi” (Liardon 1996, 129; Kärkkäinen 2002, 106). Tämä herätysliike levisi 1900-luvun alkupuolella Amerikasta myös Suomeen. Jo alussa helluntaiherätyksen toimintaa leimasi voimakas kaipaus siihen Pyhän Hengen yliluonnolliseen toimintaan, josta Uusi testamentti antaa kuvauksen. Tuo piirre on edelleenkin monimuotoista helluntailiikettä yhdistävä ominaisuus. Stanley M. Horton kuvaa tämän päivän helluntailiikettä seuraavasti:

”Tämän päivän helluntailiikkeen menestyksen salaisuutena on toisaalta juuri sen tunnustaminen, että olemme täysin riippuvaisia Kristuksesta ja Pyhästä Hengestä voidaksemme tehdä mitään Jumalan mielen mukaista ja toisaalta halukkuus antaa Hänelle kaikki kunnia. Enemmänkin, helluntailaiset seisovat vakaana sillä kohdalla, joka erottaa Raamattuun uskovat niin kutsutuista liberaaleista. Rajaviivana ei ole vain neitsestä syntymisen, ristin tai ylösnousemuksen hyväksyminen. Kyseessä on ennemminkin itse yliluonnollinen.” (Horton 1996, 14.)

Suomen helluntaiseurakunnissa opin halutaan pohjautuvan muuttuvassa yhteiskunnassakin jatkuvasti Raamattuun. Helluntaiseurakunnassa uskotaan, että nykyaikanakin seurakuntaelämään kuuluu Pyhän Hengen vaikuttamat ”yliluonnolliset armolahjat”, joita ovat muun muassa vierailta kielillä puhuminen, sairaiden parantaminen ja Jumalalta saadun sanoman välittäminen eli profetointi. (Kärkkäinen 2002, 109).

Helluntaiseurakunnassa uskotaan, että ihminen pelastuu synnin aiheuttamasta ikuisesta kuolemasta ainoastaan Jeesuksen sovitustyön ansiosta – yksin armosta, yksin uskosta. Helluntaiseurakunnassa kaste, upottamalla veteen, toimitetaan niille, jotka uskovat Jeesuksen olevan Jumalan Poika, joka kuoli ihmisten syntien tähden ristillä ja ylösnousi kolmantena päivänä kuolleista ihmisen vanhurskauttamisen tähden.

3 JUMALANPALVELUS

Jumalanpalveluksesta on kirjoitettu monia määritelmiä. ”Jumalanpalvelus”-sanasta voidaan jo päätellä, että se liittyy Jumalaan ja palvelemiseen. Jumalanpalveluksessa Jumala palvelee ihmisiä ja ihminen Jumalaa. Raamatussa kuvataan sekä yksityistä että seurakunnan yhteistä Jumalan palvelusta. Aito jumalanpalvelus on Jumalasta lähtevää ja Jumalaan keskittyvää (Lim 1998, 170).

Jumalanpalvelus seurakunnan yhteisenä kokoontumisena sisältää toimintaa – liturgiaa. Jumalanpalveluksen toiminta vaihtelee seurakunnasta ja kirkkokunnasta toiseen, mutta jokaisessa seurakunnassa on jonkinlainen toimintatapa. Vernon M. Whaley kirjoittaa, että Uudesta testamentista löytyy jumalanpalveluksen tehtäviä, joita yleisesti käytetään kristillisissä jumalanpalveluksissa tänäänkin. Näitä tehtäviä on ylistys, julistus, kirjoitusten lukeminen, laulu ja soitto, uskon tunnustaminen, yhteys, rukous ja ehtoollinen (Whaley 2001, 60). Seurakunnan yhteinen jumalanpalvelus sisältää Jumalan ylistämistä, Sanan julistusta, yhteyttä ja toinen toisensa rakentamista Pyhän Hengen varustamana.

3.1. Jumalan ylistäminen

Jumalanpalveluksen keskipisteenä on Jumala. Jumalanpalveluksen tulisi olla ennen kaikkea Jumalan juhlistamista, kuten Uuden vuoden aatto on vuoden vaihtumisen juhlistamista tai syntymäpäivälahja on syntymäpäiväsankarin juhlistamista (Bateman 2002, 51,52). Niinpä, kuten Richard E. Averbek kirjoittaa, raamatulliseen jumalanpalvelusyhteyteen kuuluu kiinteästi kiitoksen ja kunnian antaminen Jumalalle, mitä vahvistaa Paavalin efesolaisille antama kuvaus seurakunnasta Jumalan temppelinä. Temppelissä, jos missä, ylistetään Jumalaa. (Averbek 2002, 95; Ef. 2:18-22; Ef. 5:18-21.)

Seurakunnan jumalanpalveluksessa Jumalan ylistys on seurakuntalaisten yhteinen vastaus Jumalalle, joka on armollisesti toiminut ihmisen hyväksi niin, että tämä kykenee tuntemaan Jumalan ja ylistämään häntä. David P. Nelson (2002, 149) kirjoittaa, että Raamatussa on Jumalan ylistämisestä kaksi kuvauslinjaa. Sillä tarkoitetaan seurakunnan kokoontumisessa tapahtuvaa ylistystä ja toisekseen ihmisen elämän tapojen kautta tapahtuvaa Jumalan palvontaa ja ylistystä. Nelson tarjoaa määritelmän, jossa hän yhdistää nämä molemmat linjat.

Ylistäminen on ihmisen vastaus itsensä julkituoneelle, kolmiyhteiselle Jumalalle.
Tämä sisältää:

- 1) Jumalallisen alkuunpanon, jossa Jumala armollisesti ilmoittaa itsensä, Hänen tarkoituksensa ja Hänen tahtonsa.
 - 2) Hengellisen ja henkilökohtaisen suhteen Jumalaan Jeesuksen kautta, jonka vaikuttaa Pyhän Hengen toiminta.
 - 3) Vastaus, jonka ylistäjä antaa iloisella palvonnalla, hartaudella, nöyryydellä, alistumisella ja tottelemisella.
- (Nelson 2002, 149.)

Sekä Vanhan testamentin että Uuden testamentin jumalanpalveluskuvauksiin sisältyi antaminen (Whaley 2001, 60). Jumalanpalveluksen luonteeseen kuuluu, että ihminen antaa eri tavoin varoja, lahjoja, aikaa ja muuta Jumalalta saamaansa seurakunnan kautta takaisin Jumalalle ylistykseksi ja kiitokseksi Hänelle.

3.2. Julistus

Jumalan ja Hänen tekojensa julistaminen kuuluu Jumalan palvelemiseen. Jumalanpalveluksen julistus sisältää vähintään Sanan opetuksen, evankeliumin välittämisen ja Raamatun tekstin lukemisen. Myös ehtoollinen monipuolisena jumalanpalveluselementtinä on julistava toiminto.

Opetuksen tarkoitus jumalanpalveluksessa on saada jumalanpalveluksen osallistuja ymmärtämään Jumalan valtakunnan todellisuus niin selkeänä, että se vahvistaa osallistujan luottamusta Jumalaan, innostaa osallistumaan käsillä olevaan jumalanpalvelukseen ja antaa voimaa ja taitoa palvella Jumalaa myös arkipäivinä. Raamatun lukeminen ääneen on myös seurakunnan julistavaa ja opettavaa jumalanpalvelustoimintaa (Whaley 2001, 60).

Kristilliseen jumalanpalvelukseen kuuluu evankeliumin välittäminen kuulijoille, myös niille kuulioille, joille kristillinen sanoma ei ole tuttua. Jo Vanhan testamentin jumalanpalveluksessa evankeliumin välittäminen oli osa Israelin kansan jumalanpalvelustehtävää ja sen toivottiin tavoittavan myös ne, jotka eivät vielä tunne Jumalaa (Whaley 2001, 115; Ps. 96:3). Kristillisen alkuseurakunnan jumalanpalvelusjulistus oli myös sellaista, että ”epäuskoiset ja ulkopuoliset” saattoivat sen seurauksena uskoa hyvän sanoman Jumalan pelastavasta tahdosta (Balchin 1998, 144; Apt. 2:47; 1.Kor. 14:24, 25).

3.3. Yhteys

Seurakunnan yhteiseen jumalanpalvelukseen kuuluu oleellisena osana uskovien yhteys. Gordon D. Fee kirjoittaa, että Paavalin opetuksessa korinttilaisille (1. Kor. 11:17 - 14:40), jonka pääteemana on seurakunnan kokoontuminen yhteen. Korinttilaisten ongelma ei ollut epäonnistuminen seurakunnan koolle saamisessa vaan heidän epäonnistuminen kokoontuessa olemaan Jumalan uusi kansa. (Fee 1987, 536.) Sama yhteyden odotus liittyy kaikkiin jumalanpalveluksen osiin, myös musiikkiin (Averbeck 2002, 95; Ef 5:18-21). Yhteyden kannalta jumalanpalveluksen toiminnot ja osa-alueet ovat välineitä, joissa yhdistävänä tekijänä on Jumala.

3.4. Rakentuminen

Ihminen, Jumalan palvelijana, on oleellinen osa jumalanpalvelusta. Jumalanpalveluksessa Jumala myös palvelee ihmistä Sanansa, Henkensä ja seurakunnan kautta. Jan Michael Joncas selvittää, että hyvä jumalanpalvelus ei ole vain Jumalalta ihmiselle tai ihmiseltä Jumalalle tapahtuvaa toimintaa. Hyvä jumalanpalvelus sisältää sekä Jumalan varustavan toiminnan että ihmisten yhteisen toiminnan. ”Oikeastaan, Isä Jumala siunaa seurakuntaa Pojan kautta Pyhässä Hengessä ja seurakunta uhraa jumalanpalveluksensa Isälle Jumalalle Pojan kautta Pyhässä Hengessä.” (Joncas 2005, 55.) Paavali opetti, että seurakunnan kokoontumisessa tavoitteena on toiminta, jossa seurakuntalaiset rakentuvat (Nelson 2002, 151). Tähän jumalanpalveluksen rakentamistehtävään Jumala on itse antanut itse kullekin armolahjansa käytettäväksi seurakunnan yhteiseksi hyödyksi (Lim 1998, 61). Tämän rakentumistehtävän seurauksena seurakunnan vaikutus ja Jumalan palvelemistehtävä ulottuu kirkkorakennusten ulkopuolellekin.

3.5. Pyhän Hengen osuus

Pyhällä Hengellä ei ole vain jokin osuus jumalanpalveluksessa, sillä aito Jumalan palveleminen on täysin riippuvainen Pyhän Hengen vaikutuksesta. Alkuseurakunnan elämää pidetään kiehtovana esimerkkinä helluntailaisuudessa ja muissa karismaattisissa seurakunnissa. Stanley M. Horton kuvaa alkuseurakunnan asennetta Pyhän Hengen vaikutukselle jumalanpalveluksessa toteamalla, että ”he tiesivät tarvitsevansa Hengen alituista apua. Jumalanpalveluksessaan he tiesivät olevansa kerta kaikkiaan vajavaisia itsessään ylistämään ja kirkastamaan Herraa. Siksi he odottivat Hengessä laulamista, Hengessä rukoilemista sekä Hengen lahjojen ja virkojen toimimista.” (1. Kor. 14:15, 26; Horton 1996, 12.)

Suhtautuminen Pyhän Hengen vaikuttamien yliluonnollisten lahjojen ilmenemiseen vaihtelee eri kirkkokunnissa, mutta yhteinen piirre on se, että vähintään teoreettisen teologisesti nähdään Pyhän Hengen läsnäolo jumalanpalveluksessa välttämättömänä muutenkin kuin kaikkialla läsnä olevan Jumalan ominaisuudessa.

3.6. Jumalanpalvelus Suomalaisessa helluntaiseurakunnassa

Suomalaisilla helluntaiseurakunnilla ei ole olemassa mitään yhteisesti hyväksyttyä kirkkokäsikirjaa, joka määritteli seurakunnan kokoontumisten toimintakaavan tai eri osa-alueiden merkityksen. Helluntaiseurakunnan yhteisissä kokoontumisissa on kuitenkin vakiintuneita toimintatapoja, joita ovat muun muassa Jumalan ylistäminen, yhteys, rukous, Raamatun opettaminen, evankeliumin välittäminen, ehtoollinen ja antaminen. Myös Pyhän Hengen yliluonnollisten armolahjojen ilmenemiselle halutaan antaa tilaa.

Jumalanpalveluksen toteuttamisessa on Suomen kristillisissä seurakunnissa ollut kaksi suuntausta. Matalakirkollisessa suuntauksessa ”uskonnollista murrosta, kääntymystä ja jumalanpalveluksen epäliturgisuutta korostetaan pietismin tyyliin. Saarnan ja virsien asema jumalanpalveluksessa on keskeinen. Korkeakirkollisuuteen puolestaan kuuluu jumalanpalveluselämä, jossa korostuu sakramentaalinen elämä ja Herran pyhä ehtoollinen.” (Toivio 2004, 22.) Helluntaiseurakuntien jumalanpalvelus on perinteisesti kulkenut muiden suomalaisten herätysliikkeiden tavoin matalakirkollisen suuntauksen mukaan.

Helluntaiseurakunnan jumalanpalveluskäytäntö on muuttunut viimeisten vuosikymmenien aikana. 1980-luvulle saakka oli tavallista, että helluntaiseurakunnassa oli kolme erilaista, kaikille ikäluokille tarkoitettua, jumalanpalvelusta. Viikon jonakin arki-iltana oli rukouskokous, jossa seurakuntalaiset rukoilivat polvillaan omien ja yhteisten asioiden puolesta. Sunnuntaina päivällä oli raamattutunti, jossa pääpaino oli seurakuntalaisille annettavassa raamatunopetuksessa. Sunnuntaina illalla oli Herätyskokous, jossa julistettiin evankeliumia niille, jotka eivät vielä olleet henkilökohtaisesti uskossa. Useimmissa seurakunnissa kuoron toiminta keskittyi sunnuntai-iltojen herätyskokouksiin. Tällä hetkellä helluntaiseurakuntien jumalanpalveluksessa ei ole yhtä selkeää kohderyhmäjakoja kuin ennen. Jumalanpalvelukset ovat ennemminkin seurakunnan yhteisiä kokoontumisia, joihin myös seurakunnan ulkopuoliset ovat tervetulleita osallistumaan.

4 KUOROMUSIIKIN MERKITYKSIÄ

Kuoro on laulava ryhmä, jossa on monta laulajaa. Kuoron kokoa ei yleensä määritellä tarkkarajaisesti, mutta alle kymmenen hengen ryhmiä nimitetään useimmiten musiikkikirjoissa lauluyhtyeiksi. Kuorotyyppejä on monenlaisia sekä musiikin että kuorolaisten mukaan tyypitettynä. Kuoro voidaan luokitella musiikin mukaan esimerkiksi viihdekuoroksi tai gospelkuoroksi ja kuorolaisten mukaan esimerkiksi mieskuoroksi, lapsikuoroksi tai sekakuoroksi. Kuoromusiikki voi olla soittimilla säestettyä tai säestyksetöntä ”a capella” laulua.

4.1. Kuoro suomalaisessa yhteiskunnassa

Suomessa yhteiskunnassa kuoromusiikilla on ollut merkittävä rooli viimeisen parin sadan vuoden aikana. ”On arvioitu, että maassamme toimii noin 3000 kuoroa” (Sulasol ry:n kotisivu). Kuorolaulua on harrastettu kylissä ja kaupungeissa, eri ikä- ja yhteiskuntaluokissa, poliittisissa piireissä laidasta laitaan jne. Evankelisluterilaisessa kirkossa uskonpuhdistuksen jälkeen korostui seurakunnan yhteinen virrenveisuu, mutta myös Suomessa kirkkoon alkoi syntyä kirkkokuoroja 1800-luvun jälkipuoliskolla maallisen kuorolauluaallon myötä (Kilpiö 2008).

Kuorolauluharrastus on ollut vähenevää parin viime vuosikymmenen aikana Suomessa. ”Tämän hetken tilanne suomalaisella kuorokentällä on varsin kirjava. Ehkä jonkinlainen polarisaatio kuvaisi sitä: on huippukuoroja, jotka tekevät mitä tahtovat ja toista ääripäätä edustavat laululliset yhdessäolijoukot, jotka laulavat nostalgisesti nuoruudessaan oppimiaan lauluja. Ja sitten on tietysti kaikkia näiden välillä. Tämän hetken ilmiö on lauluyhtyeiden nousu. Mutta suuria joukkoja ei kuorolaulu kokoa.” (Kilpiö 2008.) Myös Pekka Markkula näkee suomalaisen kuoroharrastajien vähenemisen ja ikääntymisen kirjoittaessaan, että ”monissa kuoroissa näytti laulajien keski-ikä huomattavan korkealta. Vaikka kilpailuvalttinamme on se, että mieskuoroharrastuksessa voi olla mukana korkeassakin iässä, on tulevaisuudessa kiinnitettävä totisesti huomiota uusien, nuorien laulajien rekrytointiin. (Markkula 2007.)

Suomalaiseen yhteiskuntaan on kuulunut suurena vaikuttajana evankelis-luterilainen kirkko. Myös evankelis-luterilaisessa kirkossa kuorotoiminta on ollut vähenevää. Tilastotietoa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokuorojen tilanteesta 2003 - 2007:

<u>Vuosi</u>	<u>Kuoroja</u>	<u>Jäseniä</u>
2003	2 296	39 843
2004	2 237	38 989
2005	2 212	37 987
2006	2 225	37 478
2007	2 086	34 998

(Kirkkohallituksen tilastoja. U. Tuovinen, henkilökohtainen tiedonanto 15.8.2008).

4.2. Kuoro suomalaisessa helluntaiseurakunnassa

Monet satunnaisesti helluntaiseurakunnan kokoontumisissa käyneet mielsivät 1900-luvun alkupuolella kitarakuoron ja helluntaiseurakunnan kiinteästi yhteen, vaikka laulun ja kitaran yhdistäminen oli tavallista muissakin yhteisöissä. Kitarakuorossa oli nimensä mukaisesti paljon sellaisia laulajia, jotka soittivat samalla kitaraa. ”Kitarakuoron musiikin taiteellisella tasolla ei ollut varsinkaan alkuaikoina kovin suurta merkitystä, sillä laulujen tärkeimpänä elementtinä oli sanoma. Kitarakuoro lauloi lähes aina kaikissa herätyskokouksissa yksi- tai kaksiaanisesti ja toimi näin myös julistajana” (Joensuu 2007, 260). Joissain suuremmissa helluntaiseurakunnissa toimi 1960-luvulle tultaessa myös moniääninen sekakuoro (Joensuu 2007, 262), joiden laulutehtävä on ollut lähinnä seurakunnan ehtoollisjumalanpalveluksissa. Kitarat ovat jääneet vähitellen pois helluntaiseurakuntien kuoroista. Myös muutos, jossa herätyskokoukset ja raamattutunnit ovat vaihtuneet seurakunnan yhteiskokoontumisiksi, on vaikuttanut kuorojen tehtävään seurakunnassa. Julistustehtävä herätyskokouksissa on vaihtunut toimimiseen seurakunnan yhteisessä ja monimuotoisessa jumalanpalveluksessa.

Ympäröivän yhteiskunnan muutokset näkyvät helluntaiseurakunnan kuorotoiminnassa. Kun 1900-luvun alkuvuosikymmeninä kuoro oli yksi sosiaalinen yhteisö kaikenikäisille seurakunnassa (Joensuu 2007, 261), niin musiikkityyliin pirstoutuminen sekä ikäluokkiin ja musiikkityyleihin ryhtymisen on heijastunut myös helluntaiseurakunnan kuorotoimintaan. Vaikka Joensuu (2007, 257) näkee, että 1970-luvulla tapahtui kaikilla herätyksen musiikkielämän osa-alueilla lähes totaalinen pysähdys ja suunnan muutos huonompaan suuntaan, niin monessa helluntaiseurakunnassa on sen jälkeen vietetty kuorotoiminnassa ja muissa musiikkitoiminnoissa seurakunnan parasta aikaa. Mutta muutosta on silti tapahtunut 1900-luvun alusta saakka ja näyttää siltä, että kuorotoiminnassakin ”paras on edessä”.

Helluntaiseurakunnan kuorolla voi olla nykyään monenlaisia funktioita ja kuorot ovat hyvin monenlaisia musiikkityyliltään ja kokoonpanoiltaan. Joissain helluntaiseurakunnissa on kuoroja, joiden päätehtävä on johtaa seurakuntaa Jumalan ylistämiseen. Toiset kuorot jatkavat esittävämällä sekakuorotyylillä. Lapsikuorojen tehtävä kohdistuu lapsille itselleen suunnatun toiminnan lisäksi seurakunnan yhteiseen jumalanpalvelukseen. Sairaalamuorot laulavat yleensä vanhainkodeissa ja sairaaloissa. Varsinkin suurissa seurakunnissa eläkeläiskuorot kokoavat eläkeläisiä laulamaan vanhoja tuttuja lauluja. Näyttää siltä, että jossain seurakunnassa kuoron tehtävä on hieman epäselvä erilaisista muutoksista johtuen.

4.3. Kuoromusiikin merkitys yksilölle

Kuoromusiikki sisältää nykyisin laajan kirjon erilaisia musiikkityylejä, joista jokainen kuoro on valinnut itselleen sopivimmat tyylit. Näillä tyyleillä puolestaan on vaikutusta siihen millaisena yksilö kokee kuoron laulun. Toinen pitää ja toinen ei pidä.

Kuoro merkitsee eri asioita eri yksilöille. Gino Stefani (1985, 11) kuvaa musiikillisen makuanalyysin tekemistä koodina, joka vaikuttaa kahden tunnetun asian yhdistämisen toisen tekijän perusteella. Tämä koodi vaikuttaa esimerkiksi niin, että gregoriaanisesta laulusta ihmiselle tulee mieleen keskiajan katedraalit. Stefanin (1985, 11) mukaan musiikillinen koodi voi olla myös ”jäsentävä korrelaatio jo hahmottuneen kentän ja toisen vielä hahmottumattoman kentän välillä” tai jopa ”korreloiva rakenne kahdelle toistaiseksi hahmottomalle kentälle”.

Jumalanpalveluksessa kuoromusiikki merkitsee yksilölle musiikkia, mutta myös kaikkea sitä, mihin se liittyy hänen kokemuksissaan ja mihin se liittyy Jumalan palvelemissa.

Kuoromusiikin merkitys yksilölle on oleellinen seikka myös seurakunnan jumalanpalveluksen kannalta. Sillä ”musiikki on niin tärkeä seikka jumalanpalveluksessa, että se vaikuttaa jopa siihen ketkä jumalanpalvelukseen haluaa osallistua. Musiikki on saanut voimakkaan sijan nuorison, ja nyt jo aikuisikään ehtineiden, arvomaailmassa.” (Toivio 2004, 243, 250.) David P. Nelson kirjoittaa: ”Kysymys musiikin käytöstä jumalanpalveluksessa ei ole tärkeä siksi, että musiikin käytöstä on niin paljon erilaisia näkemyksiä, vaan siksi, että jumalanpalvelus on jokaiselle uskovaishenelle tärkeä asia” (Nelson 2002, 145).

5 KUORON TEHTÄVÄ JUMALANPALVELUKSESSA

Kuoron merkitys jumalanpalveluksessa riippuu osittain siitä, mihin sitä tarvitaan jumalanpalveluksessa, eli mikä on sen tehtävä jumalanpalveluksessa. Kuoron tehtäviin jumalanpalveluksessa voisi teoriassa kuulua kaikki jumalanpalveluksen kokonaisuuteen liittyvät tehtävät. Yrjö Sariola (1986, 119) kirjoittaa, että luterilaisessa jumalanpalveluksessa ”ei voida kysyä millä kohtaa kuoro laulaa, vaan mitä osia jumalanpalveluksesta kuuluu kuoron tehtäviin. Näitä osia voivat olla mm. kaikki sellaiset, joissa on kyse seurakunnan yhteisestä ilmaisusta”. Myös Nelson (2002, 150) näkee kuoron laaja-alaisen mahdollisuuden toimia seurakunnan yhteisessä kokoontumisessa ja kirjoittaa, että ”musiikin käyttötarkoitus Jumalan ylistämiseen ei ole yllätys, mutta joidenkin Raamatun tekstien lähempi tarkastelu osoittaa, että Jumalaa ylistävän seurakunnan ylistystehtävä jatkuu myös muissa liturgisissa ulottuvuuksissa ja jokainen näistä palvelutehtävistä voi käyttää musiikkia”. Kenneth W. Osbeck (1985, 52, 53) nostaa jumalanpalveluksen musiikin tehtäviksi erityisesti Jumalan ylistämisen, julistamisen sekä yhteyden vaikuttamisen. Teologisesti pidetään tärkeänä, että jumalanpalveluksen tehtävänä on rakentaa siihen osallistujia, joten kuoron tehtävä osana jumalanpalveluksen musiikkia voi olla seurakunnan ja jumalanpalveluksen rakentamisessa. Kuoron tehtävä liittyy kokonaisuudessaan Pyhän Hengen lahjojen ja Jumalan antaman musiikkilahjan käyttämiseen.

5.1. Kuoron tehtävä Jumalan ylistämisessä

Jumalan ylistäminen on seurakunnan arvokas ja raamatullinen tehtävä. Ylistämisen idea toistuu Uudessa testamentissa ja on selvästi annettu tehtäväksi seurakunnalle (Guthrie 1983, 275; Whaley 2001, 92). Nelson kirjoittaa, että Paavalin opettaessa seurakuntaa ylistämään, hän ohjaa seurakuntaa myös laulamaan yhdessä (Ef. 5:19; Kol. 3:16). Raamatussa Jumalan ylistämiseen liittyy hyvin usein laulu ja soitto (Nelson 2002, 150).

5.1.1. Kuoro Jumalan ylistäjänä

Kuoron ylistystehtävästä vain jäävuoren huippu on koko seurakunnan nähtävillä (Scheer 2006, 205). Suuri osa kuoron toimintaa on valmistautumista ja harjoittelua. Mutta Chéri Walters herättelee lainaamallaan esimerkillä kuorolaisia huomaamaan, että myös harjoittelussa kuoro voi olla Jumalan ylistäjä ja kertoo esimerkin harjoittelussa ylistävästä kuorosta:

”Pitkän harjoituksen loppupuolella O.D. Hall usein rohkaisi kuoroaan laulamaan vielä kerran laulua muistuttamalla, että Jumala on heidän kuulijakuntanaan. Kun viimeinen nuotti oli hiljentynyt ja heillä oli ilmeinen tunne siitä, että Jumala oli ollut kuuntelemassa. Sitten Hall sanoi: ”Vaikka tämä olisi ainoa kerta, kun lauloimme tätä laulua, se oli sen arvoista.” (Walters 2003.)

Kuoro on osa seurakuntaa, jonka tehtäväksi on annettu Jumalan ylistäminen. Kuoro ei siis vain johdata muita Jumalan ylistämiseen vaan jokainen kuorolainen saa itse kohdistaa ylistyksensä Jumalalle.

5.1.2. Kuoro johtaa seurakuntaa Jumalan ylistämiseen

John Wilson nostaa esiin Raamatusta löytyvän esimerkin kuoron tehtävästä johtaa seurakuntaa Jumalan ylistämiseen. Vanhassa testamentissa kuoro hoiti johtajan tehtävää ylistyksessä, ja sen laulamista seurasi tavallisesti seurakunnan vastaus, joskus ylistävänä toimintana, joskus riemullisuutena tai jopa huutaen Jumalalle ylistystä (Wilson 1965, 159; 2. Aik. 29:28; 2. Aik. 23:13; Esra 3:11).

Laulamien itsessään ei välttämättä ole Jumalan ylistämistä, mutta ylistäminen toteutuu usein jumalanpalveluksessa myös laulun kautta. Kuoro johtaa seurakuntaa Jumalan ylistykseen useimmiten innostamalla laulullaan seurakuntalaisia laulamaan Jumalalle ylistystä. Young viittaa enkeleiden lauluun jouluna ja toteaa, että ”jostain kummallisesta syystä Jumalalle osoitetut ylistävät sanat saavat usein suuremman merkityksen laulettuna kuin puhuttuna” (Young 1969, 17). Siksi kuorolla on jumalanpalveluksessa tärkeä rooli johtaa seurakuntaa yhteiseen ylistyslauluun, jossa kuulijan paikalla on ennen kaikkea Jumala.

Cheri Walters viittaa Don Moenin sanoihin seuraavasti:

”Jotta voisimme johtaa seurakuntaa ylistykseen, meidän täytyy ensin itse olla ylistäjiä sekä yksityisesti että julkisesti. Ylistyksen johtaminen ei ole esittämistä vaan sydämen ilmaus, jonka kuulijakunta ei ole seurakunta vaan Jumala. Rohkaise ylistyksenjohtajia ilmaisemaan ylistyksensä niin, että se johtaa toiset jumalanpalvelukseen osallistujat kiinnittämään huomionsa Herraan eikä heihin itseensä.” (Walters 2003)

Kuoron ylistyksenjohtamistehtävä ei koske vain laulua tai musiikkia vaan jatkuu läpi jumalanpalveluksen. Jumalanpalvelukseen valmistautuneena heillä on mahdollisuus teoilla ja asenteella toimia esimerkkinä jumalanpalveluksen hengen mukaisesti (Wilson 1965, 159).

Kuoro voi johtaa ja tukea muuta seurakuntaa myös muissa yhteisesti toteutettavissa, Jumalaa ylistävissä, osuuksissa. Tämä tehtävä on määritelty luterilaiselle kuorolle myös Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jumalanpalvelusoppaassa (Jumalanpalveluksen opas/kuoro).

5.1.3. Kuoro seurakunnan edustajan Jumalan ylistämisessä

Kuoron ylistystehtävän voi nähdä myös niin, että kuoro edustaa seurakuntaa Jumalan edessä. Tällainen edustustehtävä oli leeviläisten kuorolla Herran arkin edessä palvella kiittämällä ja ylistämällä Israelin Jumalaa (Wilson 1965, 159; 1. Aik. 16:4). Percy M. Young näkee tässä edustustehtävässä kuoron roolin merkittäväksi ja toteaa, että kuoro mielletään helpommin ryhmän edustajana kuin yksittäinen laulaja. Kun ryhmä on läpileikkaus yhteisön jäseniä, on paljon helpompaa pitää heitä koko yhteisön edustajana ja tällöin suurempi ryhmä usein tunnistaa itsensä pienemmässä ryhmässä. Tämä ilmiö tapahtuu myös muualla. Esimerkiksi urheilussa kansa näkee itsensä maajoukkueessa (Young 1969, 18). On lienee kuitenkin todettava, että urheilussa tämänkaltaisen samaistuminen onnistuu yleensä yhtä hyvin myös yksilön kautta. Kristilliseen, Uuden liiton, jumalanpalvelukseen ei myöskään enää kuulu sellaista edustamisajatusta kuin mitä oli juutalaisessa, Vanhan liiton, jumalanpalveluksessa. Joissain kirkkokunnissa edustamisajatus on voimakkaampaa kuin toisissa.

Päinvastoin kuin hengellisen musiikin konserteissa kuoron tehtävä jumalanpalveluksessa on nimenomaan palvella seurakunnan yhteistä osallistumista ja toimintaa. Nicholas P. Wolterstorff kirjoittaa, että ”Meidän tulee varmistua, että kuoro todella palvelee ihmisten laulua eikä niin, että ihmisten laulu on kuin pieni sivuääni kuorolaulun rinnalla.” Wolterstorff selvittää edelleen, että kuorolla on jumalanpalveluksessa itsenäisiäkkin tehtäviä, mutta myös silloin sen tehtävä on enemmän kuin tehdä jotain muiden seurakuntalaisten puolesta. ”Silloin kuoro laulaa ja muut ovat hiljaa. Kunhan se tapahtuu liturgiaa palvelemalla. Emme ole ainoastaan kuuntelemassa kuoron ylistyslaulua Jumalalle. Kuoro ei ole meidän paikallamme ylistämässä Jumalaa eikä kuoro edes ylistä Jumalaa meidän puolestamme. Ennemminkin, me ihmisinä olemme ylistämässä Jumalaa kuoron laulun kautta.” (Wolterstorff 2005, 12 - 13.)

Osallistumisen ja edustamisen rajankäynti Jumalan palvelemisessa ja ylistämisessä on ollut haaste eri aikoina kristillisyydessä. Sitä pohdittiin myös jumalanpalveluksen virsilaulua koskevassa keskustelussa Suomessa 1800-luvulla, jossa lopulta ”koko seurakunnan osallistumista pidettiin tärkeämpänä kuin jonkin ryhmän (kuoron) eriytymistä seurakunnan edustajiksi veisaamisessa” (Vapaavuori 1997, 188).

5.2. Kuoron tehtävä julistuksessa

5.2.1. Kuoro seurakunnan opettajana ja kehottajana

Jumalanpalvelukseen kuuluu seurakunnan opettamisen ja kehottamisen tehtävä, joten se voi olla myös kuoron tehtävä. Usein näin tapahtuukin, vaikka kuoro ei tiedostaisikaan tätä tehtävää itselleen, sillä hengellisten laulujen sanoma vahvistaa seurakuntaa. Bert F. Polman (2005, 62 - 63) kirjoittaa, miten kristillinen seurakunta tulee ravituksi laulaessaan esimerkiksi Psalmien tekstejä: ”Laulujen sanat vahvistavat uskoa, ei ainoastaan siksi, että niissä kiitetään Jumalaa, vaan myös siksi, että niissä kysytään myös uskon kamppailujen kannalta lohduttavia kysymyksiä.”

Kuoron tehtävä seurakunnan opettamisessa perustuu Raamatun opetukseen. Vaikka Paavali opettaa, että seurakunnassa tulee olla erityisiä opettajia, niin hän osoittaa jumalanpalveluksen laulun roolin opetuksessa. Paavalin ohjeet Korintin, Efeson ja Kolossan seurakunnille (1. Kor 14; Ef. 5:19; Kol 3:16) osoittavat, että musiikki on yksi tärkeä kanava, jonka kautta seurakunnalle voidaan opettaa kristillisen uskon perustotuuksia, sillä Raamatun teksteihin pohjautuvat laulut ovat kasvattavia ja opetuksellisia (Nelson 2002, 152; Wilson 1965, 159). Siksi kuoron tehtävää toimia seurakunnassa opetuksen ja kehotuksen välittäjänä ei voi ohittaa. Laulun vaikutus opettamisessa voi olla joskus puhettakin tehokkaampaa. Toivio (2004, 152) toteaa, että ”usein saarna kohdistuu henkilökohtaisena, aktuaalisena todistuksena ihmisen älyyn. Laulettu julistus sen sijaan kohdistuu yliajallisenä ihmisen tunne-elämään ja alitajuntaan. Vuodesta toiseen sekä runo- että sävelasultaan samassa muodossa toistuvana se painaa sanoman syvälle kuulijan ja laulajan itsensä mieleen. Hengellisellä laululla on selkeä julistustehtävä.”

5.2.2. Kuoro evankeliumin julistajana

Helluntaiseurakunnassa kuoromusiikki on perinteisesti liitetty kiinteästi evankeliumin julistamiseen. Suomessa helluntaiherätyksen alkuvuosikymmenien herätyskokouksiin liittyi vahvasti kitarakuorojen toiminta, ”jonka musiikillisella tasolla ei ollut varsinkaan alkuaikoina kovin suurta merkitystä, sillä laulujen tärkeimpänä elementtinä oli sanoma.” (Joensuu 2007, 260). Evankeliumin julistaminen onkin jumalanpalveluksessa kuorolle luonteva ja tärkeä tehtävä. Sille löytyy myös raamatullinen perusta. David P. Nelson kirjoittaa, että yksi musiikin tehtävä jumalanpalveluksessa on julistaa hyvää sanomaa Jumalasta niille, jotka eivät vielä usko. Nelson jatkaa, että Salomon rukouksesta temppelin vihkimisen yhteydessä käy ilmi, että jo Vanhan liiton temppelipalveluksessa oli tarkoitus julistaa kaikille kansoille Jumalan suuruudesta

ja avusta. Psalmin 96 sanat vahvistavat tämän näkökohdan. (Nelson 2002, 154 - 155.) Wilson (1965, 19) näkee evankelioimisen tärkeäksi koko jumalanpalvelusmusiikin kannalta ja kirjoittaa, miten jumalanpalveluksessa voi musiikin kautta ”luoda tilanteen, jossa ylistykseen ja Jumalanpalveluselämään tottumaton kohtaa Jumalan ja kääntymätön löytää pelastuksen tien. Tämä on korkein palvelutehtävä musiikin alueella.”

Wilson (1965, 23) viittaa Paavalin opetukseen roomalaisille (Room. 10:14,15) ja toteaa, että jumalanpalveluksessa musiikintekijät on kutsuttu sanoman väittäjiksi myös niille, jotka eivät vielä usko. Eräs maailmanlaajuisesti tunnettu esimerkki kuoron ja evankeliumin julistamisen yhteydestä on The Brooklyn Tabernacle Choir. Hengen valtaaman kuoron musiikki voi olla voimakas työväline Jumalan kädessä johtamaan ihmisiä Kristuksen luokse (Cymbala 2003).

5.3. Kuoron tehtävä yhteisen jumalanpalveluksen rakentajana

5.3.1. Kuoro yhteyden vaikuttajana

Musiikki voi olla yhdistävä tekijä seurakunnassa. Sen tulisi yhdistää seurakuntaa, ei jakaa. David P. Nelson kirjoittaa, miten Paavali opetuksesta korinttilaisille näkyy musiikin mahdollisuus yhdistää seurakuntaa. Paavali moittii korinttilaisia seurakunnan jakaantumisesta ja samalla opettaa erilaisuuden rikkaudesta seurakuntaruumiissa, jossa erilaisista lahjoista voi tulla yhdistävä tekijä (Nelson 2002, 153; 1.Kor. 12-14). Seurakunnan historiasta voi löytää useita tilanteita, joissa musiikki on ollut jakamassa seurakuntaa eikä yhdistämässä. Mutta siitä huolimatta musiikki on Jumalan lahja, joka voi voimakkaasti yhdistää seurakuntaa. Percy M. Young (1969, 18) kirjoittaa, että yhteislaululla ja kuoromusiikilla on yhteisöä yhdistävä vaikutus muuallakin kuin jumalanpalveluksessa. ”Jokainen yhteisö käynnistyy toimimaan yhteisen laulun innoittamana. Niinpä kautta aikojen olemme nousseet seisomaan laulaaksemme kansallislauluja, virsiä, juhla lauluja, koululauluja jne.” Yhteisen laulun kautta Jumala saa myös seurakunnan kokemaan yhteyttä itseensä ja toinen toisiinsa (Driscoll 2005, 28).

Paavali opetti, että seurakunnan tulee laulaa yhdessä (Whaley 2001, 92). Kuoro on itsessään jo joukko jumalanpalvelukseen tullutta seurakuntaa, joka voi yhteisellä laulamisellaan ja soittamisellaan kokea yhteyden lisääntymistä. Yhteisessä jumalanpalveluksessa kuorolaisten ei tarvitse nauttia vain kuoron sisäisestä yhteydestä. He saavat olla osa yhteistä seurakuntaa. Yhteisen jumalanpalveluksen osallisina kuoro voi innostaa seurakuntaa yhteiseen lauluun. Polman kirjoittaa, että Raamatusta voi nähdä yhteisen laulamisen olevan seurakunnalle yhdistävä tekijä. Uudesta testamentista ja alkuseurakuntaa koskevasta materiaalista huomaa

selvästi, että laulaminen on yhteisöllinen kokemus, ei ensisijaisesti yksinlaulujen eikä soitinsoolojen tähden, vaikka niitäkin oli. Mutta lauluvalikoiman luonne osoittaa, että Jumalan perhe laulaa yhdessä kaikkina aikoina ja kaikissa paikoissa. Jumalanpalveluslaulu on epäilemättä kohdistettu ensisijaisesti Jumalalle, mutta niin tehden, he tekevät sillan sukupolvien, erilaisten etnisten ryhmien, miesten ja naisten, koulutettujen ja kouluttamattomien sekä rikkaiden ja köyhien välille. (Polman 2005, 63, 64.)

Keskiajalla jumalanpalvelusmusiikki oli vähäistä ja enimmäkseen pappien laulamaa. Kun Jumala Henkensä vaikutuksella uudisti seurakuntaa, niin jälleen yhteinen laulu palasi jumalanpalvelukseen. (Polman 2005, 66, 67). Nykyisin roomalaiskatolisessa kirkossakin jumalanpalvelusmusiikin tarkoituksena on muun muassa erilaistumisen funktio, missä yhteiseen jumalanpalvelukseen osallistuvien erilaiset roolit ilmenevät ja selkiytyvät sekä yhdistävä funktio, missä jumalanpalvelukseen osallistuvat yksilöt muodostavat yhteisön (Joncas 2005, 56). Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jumalanpalvelusopas määrittelee, että kuoron ensisijainen tehtävä luterilaisessa jumalanpalveluksessa ”on kanttorin avulla johtaa ja tukea seurakunnan yhteisesti tapahtuvaa ilmaisua, erityisesti virsi- ja messulaulua, mutta myös seurakunnan lausumista (Sariola 1986, 119).

5.3.2. Kuoro yhteisen jumalanpalveluksen elävöittäjänä

Helluntaiseurakunnan jumalanpalvelus poikkeaa joiltain osin perinteisten kirkkokuntien jumalanpalveluksista. Toisaalta helluntaiseurakunnissa, kuten muissakin karismaattisissa seurakunnissa, jumalanpalvelus sisältää sellaista värikästä ilmaisua, jota ei perinteisistä kirkoista löydy (Ahonen 1996, 255). Kaikissa kristillisissä seurakunnissa pyritään jollain tavalla elävöittämään jumalanpalvelusta. Elävöittäminen on hyödyllistä. Joseph Nicholson (2007) kirjoittaa, että ”vaikuttava sanoma voidaan antaa ilman musiikkia. Mutta tekstiin lisätty melodia tai harmonia lisää sanoihin tunnetta, tarkoitusta ja voimaa”. Toivion (2004, 115) mielestä musiikin kautta Raamatun tekstiin eläytyminen on joskus helpompaa kuin puheen kautta.

Sekä roomalaiskatolisessa että evankelis-luterilaisessa kirkossa kuorolle on annettu jumalanpalvelusta elävöittäviä tehtäviä. Evankelis-luterilaisessa kirkossa niitä ovat tehtävät, jotka ”musiikillisen muotonsa ja toteutustapansa puolesta edellyttävät erityistä valmistautumista. Näitä ovat esimerkiksi psalmien ja muiden raamatuntekstien tai niiden osien musiikillinen toteutus, vastaus ensimmäisen lukukappaleen jälkeen tai musiikki ehtoollisen jakamisen aikana.” (Jumalanpalveluksen opas/kuoro). Roomalaiskatolisessa kirkossa määritellään, että jumalanpalvelusmusiikin tarkoituksena on koristamisen ja viehättämisen

funktio, minkä vaikutuksesta pyhät tekstit tulevat valaistuksi ja paremmin muistettaviksi ja hengellisesti vaikuttaviksi (Joncas 2005, 56). Tähän Wolterstorff (2005, 11) lisää, että mikä tahansa liturginen toiminta voidaan värittää musiikilla, varsinkin laululla.

Kuoro voi elävöittää myös omaa toimintaansa jumalanpalveluksessa. Johanna Räsänen toteaa tutkimuksessaan, jossa selvitettiin seurakuntalaisten näkemyksiä evankelis-luterilaisen kirkon uudistettuun jumalanpalvelukseen, että jumalanpalveluksen musiikin monipuolistuminen on eräs keskeisimmistä jumalanpalveluksen uudistustoiveista, joita seurakuntalaisilla esiintyy. Musiikin monipuolistuminen lisää seurakuntalaisten mielestä myös osallistumismahdollisuuksien laajenemista jumalanpalveluksessa. (Räsänen 1996, 160,161.).

5.3.3. Kuoro yhteisen jumalanpalveluksen ilmapiiritekijänä

Kuoron rooli on usein helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa niin keskeinen, että se pystyy vaikuttamaan merkittävästi kokoontumisen ilmapiiriin. Vaikka ilmapiirin käsite on abstrakti ja sen kokeminen usein yksilöllistä, niin joitain kuoroon liittyviä ilmapiiritekijöitä voidaan silti löytää. Kuoroon liitetään sellaiset ominaisuudet kuin juhlallisuus ja yhteisyys (Suoniemi 2008, 140, Räsänen 1996, 57). Osa tästä juhlallisen ilmapiirin luomistehtävästä liittyy todennäköisesti kuoron esittävään rooliin. Toivio (2004, 167 – 169) kirjoittaa, että evankelis-luterilaisessa kirkossa 1980-luvulla esitetyn musiikin määrä romahti messuissa. Tilalle haluttiin musiikkia, johon voi osallistua. Kuorot osallistuivat edelleen messuihin, mutta niiden rooli muuttui esittäjästä esilaulajaksi. Esittävän musiikin vähenemiseen liittyi Toivion mukaan pyrkimys, jossa ”kultin juhlallisuus pyrittiin korvaamaan kansanomaisuudella ja kodikkuudella. Silloin itse tekemisen sekä sen helppouden merkitys kasvoi.”

Jos jumalanpalveluksen tarkoitus on tulla lähelle arkielämää, niin silloin myös sen musiikki voisi olla lähellä osallistujien arkielämää. Jos taas se on arjesta irrottautumista, niin silloin myös musiikki voisi olla erilaista kuin arkipäivänä. (Toivio 2004, 246.)

5.3.4. Kuoro yhteisen jumalanpalveluksen osana

Evankelis-luterilaisessa kirkossa tehdyssä tutkimuksessa ”aktiivikävijöistä puolet ja passiivikävijöistä kaksi kolmannesta oli sitä mieltä, että tärkein osa heille itselleen oli kokonaisuus.” (Räsänen 1995, 140). Kuoron tehtävä jumalanpalveluksessa ei ole olla ”vain täytteenä”. Sellaista roolia ei pitäisi olla jumalanpalveluksessa ollenkaan. Tuomas-messussa

käyneet olivat kokeneet, ”että laulut eivät siellä ole välikkeitä, jotka yhdistävät eri osia toisiinsa. Ne koettiin tärkeinä ja olennaisina messun osina. Laulut olivat julistusta, rukousta ja mietiskelyä. Kokemus oli monille uusi. He muistivat tilanteita, joissa virttä tai laulua oli käytetty ihmisten koolle saamiseen, hälinän hiljentämiseen tai välimerkkinä osoittamaan, että uusi ohjelman osa oli alkamassa.” (Kauppinen 1992, 58.)

Perinteisissä kristillisissä seurakunnissa ajatellaan, että kuoro on sitä tarpeellisempi jumalanpalveluksessa mitä oleellisemmin se on osa yhteistä kokoontumista. Yrjö Sariola kirjoittaa, että ”luterilaiset teologit ovat määritelleet, että jumalanpalveluksen rakenne, sisältö ja luonne on kokonaisuudessaan kirkkomusiikin normi. Samansuuntainen käsitys vallitsee roomalaiskatolisessa kirkossa. Vatikaanin toisen konsiilin liturgiakonstituutiossa sanotaan, että kirkkomusiikkia pidettäköön sitä pyhempänä, mitä läheisemmin se liittyy liturgiseen toimintaan jo ilmentäessään rukouksen hartautta tai vaaliessaan yksimielisyyttä taikka rikastuttaessaan ja juhlistaessaan pyhiä riittejä.” (Sariola 1986, 77; tästä myös Joncas 2005, 54.)

Hannu Vapaavuori (1997, 71) kirjoittaa, että ”pääpaino 1800-luvun suomalaisessa jumalanpalveluksessa oli saarnassa, laulaminen oli sivuseikka. Tätä painotusta haluttiin muuttaa, tuoda esille laulamisen teologinen merkitys ja osoittaa sen välttämättömyys jumalanpalveluksen olemuksen näkökulmasta. Saarna kehotti toimintaan, jota olivat rukous, kiitos ja ylistys. Näitä ilmaistiin laululla, joka oli jumalanpalveluksen keskeinen elementti saarnan seuraus, eikä sitä todellakaan voinut pitää sivuseikkana jumalanpalveluksessa.”

Kuorolaiset ja kuoronjohtaja voi omalla toiminnallaan vaikutta siihen, että kuoro ei ajaudu omaksi erilliseksi saarekkeeksi jumalanpalveluksessa. Evankelis-luterilaisen kirkon kymmenen suosituinta sisältävät paljon osallistumismahdollisuuksia. ”Niissä pätee sääntö: mitä enemmän seurakunta voi itse osallistua messun kulkuun ja toteutukseen, sitä suositumpi messu on”(Toivio 2004, 147). ”Kokemukset saarnasta, rukouksista, virsilaulusta ja muusta musiikista syntyvät kulloisenkin jumalanpalveluksen pohjalta” (Toivio 2004, 25). Kuorolaulu on osa kokonaisuutta. Se voi olla jumalanpalvelukseen osallistujalle puuttuva pala, johon voi osallistua tai täydentävä pala, jota voi kuunnella.

5.4. Kuoron tehtävä Pyhä Hengen kanavana

5.4.1. Kuoro Pyhän Hengen käytössä

Ilman Pyhän Hengen vaikutusta ihminen ei kykene palvelemaan Jumalaa Jumalan tahtomalla tavalla. Averbeck kirjoittaa, että ”todellinen ylistys, hengessä ja totuudessa, on tärkein palvelus,

mitä me voimme koskaan tehdä Jumalalle. Jumala haluaa sitä meiltä. Tällainen ylistys on tarkoituksenmukaisin ja koskettavin kokemus, mitä voimme tällä hetkellä harjoittaa kristittyinä, koska se kääntää meidän sydämemme – meidän henkemme – kohti Jumalaa.” (Averbeck 2002, 80 - 82.) Averbeck jatkaa toteamalla, että vain Pyhä Henki tekee meidän henkemme kykeneväksi ylistämään Jumalaa ”hengessä” Jumalan mielen mukaan (Averbeck 2002, 87; Joh 3:5,8; Joh. 4:23-24; Joh. 7:37-39).

Paavalin kirjeessä efesolaisille tulee esille Pyhän Hengen oleellinen vaikutus lauluun ja jumalanpalvelukseen. Whaley (2001, 91,92). mukaan Paavali käyttää viinin vaikutustapaa vertauksena. Viinin täyteydestä tulee rietas meno, mutta Pyhän Hengen täyteydestä uskovien elämäntyyliseksi tulee Jumalan ylistäminen, laulun suunnaksi Jumala ja uskovien sydämen sykkeeksi kiitollisuus Jumalaa kohtaan. Foulkes (1989, 159) selittää puolestaan Paavalin opetusta efesolaisille ja toteaa, että Pyhän Hengen vaikutuksesta lauluun tulee ilo. Pyhän Hengen innoittama laulu lähtee sydäimestä ja sen osoitteena on Herra. ”Tällaisessa laulussa melodia voi olla sydämen laulua, joka ei edes tule julki äänenä.”

Musiikkia pidetään otollisena välineenä Pyhän Hengen toiminnalle. Luther piti musiikkia paitsi Jumalan luomislahjana myös Pyhän Hengen välineenä: ”Pyhä Henki itse arvostaa tätä jaloa taidetta oman työnsä välineenä osoittaessaan, että paha henki väistyi Saulista Daavidin soittaessa harppua.” (Bainton 1983, 308,309.)

5.4.2. Kuoro Pyhän Hengen ylliluonnollisten lahjojen käyttäjänä

Fee (1987, 671) painottaa, että ”laulaminen oli yleinen osa juutalaisten jumalanpalvelusta ja oli siirtynyt myös keskeiseksi osaksi varhaisten kristittyjen jumalanpalvelusta kuten Paavalin kirjoituksissaan kuvaa” (1. Kor. 14:26; Kol. 3:16; Ef. 5:19). Fee (1987, 671) mukaan Paavalin kirjoitukset osoittavat, että ainakin osa laulamisesta oli yhteistä, mutta myös yksinlaulua esiintyi (1. Kor. 14:15). Paavali kehotti laulamaan jumalanpalveluksessa psalmeja, hymnejä ja hengellisiä lauluja. Varsin yksimielisesti ajatellaan, että psalmit olivat VT:n psalmeja ja hymnit olivat ensimmäisten kristittyjen uusia lauluja, joissa julistettiin kristinuskon keskeisiä totuuksia. Paavalin mainitsema ”hengelliset laulut” on sen sijaan saanut enemmän erilaisia selityksiä. Foulkes (1989, 159) näkee, että hengelliset laulut ja hymnit eivät ehkä eronneet toisistaan mitenkään. Osbeck (1985, 48) selittää, että hengelliset laulut olivat kuin nykyajan gospel-lauluja, joissa voitiin voimakkaasti tuoda julki hengellisiä kokemuksia. Nikolainen (1987, 54) näkee, että kun psalmit olivat VT:n psalmeja ja hymnit olivat kiitoslauluja, niin ”kaikkea muuta voidaan sanoa hengellisiksi lauluiksi”. Helluntailainen Hayford (2000, 170 – 173) näkee, että

”hengelliset laulut” olivat karismaattista laulua Pyhän Hengen täyteydessä, spontaania ylistyslaulua, joka osoitettiin Jumalalle seurakunnan keskellä joskus myös Pyhän Hengen vaikuttamilla vierailla kielillä. Myös Nicholson (2007) ja Fee (1987, 671) ymmärtävät ”hengelliset laulut” karismaattisena hengessä laulamisenä. Hayford perustelee ”hengellisten laulujen” karismaattista luonnetta Paavalin kirjoituksella korinttilaisille, jossa Paavali viittaa Pyhän Hengen vaikuttamaan hengelliseen laulamiseen ymmärrettävällä ja vieraalla kielellä (Hayford 2000, 172). Paavalin kehoitus laulaa ”hengellisiä lauluja” voisi näin ollen olla myös kuorolle haaste laulaa hengessä, jopa kielillä, seurakunnan jumalanpalveluksessa samalla kun muiden seurakuntalaisten tavoin jokainen kuorolainen toimia muidenkin Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen käyttäjänä jumalanpalveluksessa (Hayford 2000, 164).

5.5. Kuoron tehtävä jumalanpalvelukseen osallistujan rakentajana

Jokaisen jumalanpalveluksen osa-alueen merkitys riippuu siitä, miten ne rakentavat jumalanpalvelukseen osallistujia. Paavali opettaa korinttilaisia, että jokaisen jumalanpalvelukseen osallistujan tehtävänä on rakentaa seurakuntaa. Silloin myös kuoron tehtävä on pyrkiä rakentamaan jumalanpalvelukseen osallistuvia. Paavalin opetuksen mukaan seurakuntaruumiin rakentaminen voi tapahtua monella tavalla, mutta selkeänä tavoitteena on toisen jumalanpalvelukseen osallistuvan vahvistaminen elämässä, uskossa ja Jumalan palvelemisessa (Nelson 2002, 151; Osbeck 1985, 62). Vaikka varsinaisen rakentumisen vaikuttaa Jumala, niin ihmisen tehtävänä on olla palvelevana työkaluna Jumalan rakentavassa toiminnassa. (Lim 1998, 170; 1. Kor. 14:26; Room 12: 3-8.) Nicholson (2007) toteaaakin, että ”jumalanpalvelusmusiikki on tehokas välinen haastamisessa, inspiroimisessa ja toimintaan aktivoimisessa”.

5.5.1. Kuoro rakentaa hengellisesti

Roomalais-katolisessa kirkossa jumalanpalvelusmusiikin yhtenä tarkoituksena on määritelty tuonpuoleinen funktio, mikä tarkoittaa, että jumalanpalveluksen osallistuja johdetaan musiikin kautta mietiskelemään hengellisiä todellisuuksia. Sillä on myös eskatologinen funktio, missä jumalanpalvelukseen osallistuja saa myös musiikissa esimakua taivaallisen Jerusalemin jumalanpalveluksesta. (Joncas 2005, 56.) Helluntailaiset Nicholson (2003) ja Matrone (2003) yhtyvät tähän jumalanpalveluksen hengellisesti ylentävään tehtävään. Matrone (2003) kirjoittaa, että ”kuoro on vaikuttava väline seurakunnan johtamisessa Jumalan läsnäoloon. Pyhän Hengen alaisuudessa ja voitelussa toimiva kuoro palvelee jollain tavalla kaikkia jumalanpalveluksessa

olevia. Kuoron musiikki ei kutsu ainoastaan seurakuntaa läheisyyteensä vaan myös Jumalaa. Kuoro on koskettanut kohottavasti minun hengellistä elämääni lukemattomia kertoja.”

5.5.2. Kuoro koskettaa tunteita

Kuoron odotetaan jumalanpalveluksessa koskettavan ihmisen tunteita. Evankelis-luterilaisessa kirkossa tehdyn tutkimuksen mukaan tunnealueelle koskettaa jumalanpalveluksessa ”saarna, ehtoollinen, musiikki tai virret, rukoukset sekä kokonaisuus” (Räsänen 1995, 143).

Psalmeissa ja muualla Raamatussa on paljon tunteita kuvailevia kirjoituksia. Nicholson kirjoittaa, että Jaakobin opetus haastaa meitä: ’Jos joku on onnellinen, hän laulakoon kiitosta.’ Musiikki on luonnollinen tapa ilmaista iloa. Mutta me laulamme myös surussa ilmaisten murhettamme, onnettomuuttamme tai huoltamme.” (Nicholson 2007; Jaak. 5:13.) Kuoro voi seurakunnan rakentajana tehdä tilaa tunteiden ilmaisulle. Vapaavuori (1997, 69, 70) arvioi, että Suomessa 1800-luvulla käydyssä keskustelussa luterilaiseen jumalanpalvelukseen sopivasta musiikista ”tuskin esitettiin sellaisia väitteitä, että musiikki ei lainkaan kuuluisi jumalanpalvelukseen. Sen sijaan kyllä on ilmeistä, että herätysliikkeille ominainen tapa erottaa uskonnon harjoitukseen kuuluvat ja siihen kuulumattomat asiat toisistaan synnytti vuosisadan puoliväli jälkeen keskustelua tarpeesta rajoittaa musiikin harjoitusta jumalanpalveluksessa. Jotkut paheksuivat konstillisen laulutaidon tuomista jumalanpalvelukseen. Laulua puolustettiin ”vetoamalla psalmeihin, jossa synnintunto, rukous ja ylistys tuotiin esille laulussa. Laulaminen jumalanpalveluksessa oli erään lehtikirjoituksen mukaan välttämätöntä siksi, että seurakunta ei yksinkertaisesti voinut ilmaista tunteitaan yhteisesti muuten kuin yhdenmukaisella laululla” (Vapaavuori 1997, 70).

Kuoron tehtävä tunteisiin koskettajana voi olla jumalanpalveluksessa äärettömän arvokas, sillä se voi laulullaan olla vaikuttamassa tunne-elämän paranemista. Luther opetti musiikilla olevan tunne-elämää parantava vaikutus. Luther tähdensi, että ”lähinnä Jumalan sanaa vain musiikkia voi sanoa ihmisyydämen tunteiden herraksi ja valtiaaksi. Tiedämme, että riivaajat vihaavat ja inhoavat sitä. Sydämeni paisuu ja vuotaa yli äyräittänsä kuunnellessani musiikkia, joka on niin virkistänyt minua ja vapauttanut minut synkstä ahdistuksesta.” (Bainton 1983, 306). Lutherin näkemyksen mukaan kyse ei ole vain ihmisen kokemuksesta, vaan ”Jumalan Pyhän sanan mukaan mikään muu ei ole niin korkealle ylistettävä, koska se pystyy ilmaisemaan kaikki ihmisyydämen liikahtukset. Mikään maan päällä ei pysty tehokkaammin muuttamaan murheellista iloiseksi, iloisia surullisiksi, arkoja rohkeiksi, kopeita nöyriksi, hillitsemään kiihtyneitä, lievittämään vihaa. Pyhä Henki itse arvostaa tätä jaloa taidetta oman työnsä

välineenä osoittaessaan, että paha henki väistyi Saulista Daavidin soittaessa harppua.” (Bainton 1983, 308,309.)

Vaikka kuoron tehtävä on koskettaa tunteita, se ei tarkoita, että jumalanpalveluksessa katse kiinnittyisi ihmisen tunteisiin (Nicholson 2007). Bailey (2005, 76) muistuttaa, että tunteita käsittelevissä Raamatun Psalmeissa, jopa valituspsalmeissa, pääkohde on Jumala.

5.5.3. Kuoro vaikuttaa kokonaisvaltaisesti

Evangelis-luterilaisessa kirkossa tehdyn tutkimuksen mukaan jumalanpalvelukselta odotetaan ihmisen koko elämään myönteistä vaikutusta (Räsänen 1995, 145). Nicholson kirjoittaa helluntailaisen jumalanpalvelusmusiikin monista tehtävistä, mutta samalla korostaa, että yksi sen oleellinen tehtävä on toimia motivoivana vaikutuksena Jumalan palvelemiseen koko kristityn elämässä. Nicholson toteaa, että ”niin usein Jumalan Henki rohkaisee ja vahvistaa laulujen sanoilla uskovaa, joka on kriisissä. Lauluilla on syvä vaikutus meidän elämäämme.” Kuoron tehtävä jumalanpalveluksessa ei rajoitu vain jollekin kapealle alueelle ihmisen musiikillisella osa-alueella, vaan kuoro rakentaa jumalanpalveluksen osallistujaa kokonaisvaltaisesti. (Nicholson 2007.)

Kokonaisvaltaisen vaikuttamisen tehtävä on tärkeä myös kuoron jumalanpalvelusroolin kannalta. Räsänen päättelee tutkimuksestaan musiikin merkityksestä seuraavaa:

”Jumalanpalvelus, johon seurakuntalaiset haluaisivat osallistua, on siis melko musiikkipainotteinen. Mielenkiintoista tässä on se, että seurakuntalaisten jumalanpalveluskokemuksissa musiikki ei yltänyt aivan merkittävimpien kokemusten joukkoon. Seurakuntalaisten odotuksissa jumalanpalveluksen musiikilla sen sijaan on suuri osa. Mistä tämä ero kokemusten ja odotusten välillä johtuu? Onko niin, että musiikki merkitsee seurakuntalaisille ennen kaikkea mahdollisuutta osallistua jumalanpalveluksen kulkuun itse mukana laulaen? Musiikilla olisi tällöin osallistumista lisäävä luonne. Ja koska nykyisessä jumalanpalveluksessa osallistuminen jää vähäiseksi, merkitsisi musiikin lisääntyminen myös henkilökohtaisen osallistumisen lisääntymistä. Vai onko musiikilla enemmän viihdyttävä luonne, jolloin musiikkia kuunnellaan musiikillisen nautinnon vuoksi? Haastattelujen perusteella jumalanpalveluksen musiikin merkitys ei rajoittunut ainoastaan musiikillisiin elämyksiin, vaan se kosketti koko olemusta ja merkitsi seurakuntalaisille muun muassa julistusta,

ylistystä ja levähdyshetkeä sanallisen viestinnän joukossa. Musiikin yhteisöllinen luonne ei sen sijaan tullut haastatteluissa korostuneesti esille. Musiikin korostuminen odotuksissa voisi siten johtua sen laaja-alaisesta vaikutuksesta ihmiseen. Sillä on musiikillisten elämysten ohella myös julistava ja osallistumista lisäävä merkitys. ” (Räsänen 1995, 183.)

5.6. Kuoron tehtävä musiikinlahjan käyttäjänä

Musiikin olemuksen käsittäminen vaikuttaa sen käyttöön jumalanpalveluksessa. Jos nähdään, kuten Martti Luther, että musiikki on Jumalan luomislahja ihmisille, niin musiikilla voi olla suuri rooli myös jumalanpalveluksessa. Jos taas nähdään, kuten Zwingli, että musiikki on turmeltuneen lihan tuote, niin silloin musiikki vain häiritsee aitoa Jumalan palvelemista (Bainton 1983, 235; Sariola 1986, 52).

Yrjö Sariola (1986, 14, 22 - 25) selvittää Lutherin käsitystä musiikista Jumalan luomislahjana ja kertoo Lutherin opettaneen musiikin olevan ”Jumalan luomistyö ja lahja, jonka huipulla on ihmisen säveltämä ja esittämä musiikki. Sitä kuunnellessaan ihminen aavistaa ihmetellen Jumalan absoluuttisen ja täydellisen viisauden. Musiikin tekemisessä ihminen jatkaa Jumalan työtoverina luomistyötä ja hoitaa hänelle uskottua kulttuuritehtävää (WA 50, 570)”. Luther arvosti musiikkia Jumalan luomislahjana niin korkealle, että uskalsi sanoa, ettei ” vaihtaisi vähäisiä musiikinlahjojaan mihinkään suureen” (Bainton 1983, 306). Sariolan (1986, 52) mukaan musiikin halveksimisessa jumalanpalvelukseen sopimattomana on kysymys siitä, että ei huomioida tarpeeksi ensimmäistä opinkappaletta eli Jumalaa Luojana, jonka luomislahjana olemme saaneet myös musiikin.

Vaikka musiikki on Raamatun ilmoituksen perusteella Jumalan lahja ihmiselle, se ei ole kuitenkaan niin pyhää, että se kaikissa muodoissaan toteuttaisi Jumalan palvelemista. Mutta Ilmestyskirjan (Ilm. 5:8,9) kuvaus taivaallisesta jumalanpalveluksesta osoittaa, että musiikin käyttäminen jumalanpalveluksessa on Jumalan tahto, myös täällä maanpäällisessä palveluksessa. Wolterstorff (2005, 11) kirjoittaa, miten kristillinen jumalanpalvelustoiminta suorastaan kutsuu musiikkia: ”Tämä ei tarkoita, että kristillinen jumalanpalvelus välttämättä tarvitsisi musiikkia, mutta kokoontumisissaan seurakunta on aina löytänyt itsensä tilanteesta, jossa se syttyy musiikista ja erityisesti laulamisesta”

Paavali suorastaan käskee käyttämään musiikkia jumalanpalveluksessa (Osbeck 1985, 44 - 47; Ef. 5:17 - 20; Kol. 3:16). Paavalin kehotuksessa tulee esille musiikkilahjan käyttäminen sekä

Jumalan kunniaksi että ihmisten hyväksi. Paavali kehottaa erityisesti laulamaan, joten kuoron tehtävä musiikkilahjan käyttäjänä on myös raamatullisesti perusteltua.

5.6.1. Kuoro Jumalan antaman musiikkilahjan käyttäjänä Jumalan kunniaksi

Sen lisäksi, että näemme Raamatussa kehotuksia käyttää musiikkia jumalanpalveluksessa, huomaamme Raamatun sisältävän kehotuksen käyttää musiikkia Jumalan kunniaksi. Psalmeissa toistuu kehotus kunnioittaa ja ylistää Jumalaa ja monissa niistä tämä kehoitetaan tekemään musiikin välityksellä. Samoin Paavalin opetuksessa seurakunnalle toistuu kehoitus käyttää musiikkia jumalanpalveluksessa, ja niin että siitä tulisi kunnia Jumalalle. (Bateman 2002, 150; Nicholson 2007; esim. Ps. 96; 105; 150; Ef.5: 18-20.) Koska jumalanpalveluksen tarkoitus on tuoda kunniaa Jumalalle, niin siitä seuraa, että myös musiikin tehtävä jumalanpalveluksessa on tuoda kunniaa Jumalalle.

Myös oppi luomisesta ohjaa käyttämään musiikkia Jumalan kunniaksi. Nelson (2002, 159) kirjoittaa, että ihminen luotiin tuomaan jatkuvasti kunniaa Jumalalle. Osana luomisjärjestystä me saamme liittyä ylistämään Jumalaa. Tämä ylistys sisältää myös musiikin tekemisemme, säveltämisen, soittamisen ja laulamisen.

Wilson (1965, 156) näkee Jumalan kunnian tärkeäksi kysymykseksi kuoroon liittymisessä ja kuorossa laulamissa. Hän kirjoittaa, että ”kuoro ei ainoastaan lähennä seurakuntalaisia toisiinsa vaan myös antaa mahdollisuuden palvella Jumalaa”. Wilson (1965, 158) jatkaa, että ”kenenkään ei pitäisi tulla kuorolaiseksi seurakunnan kuoroon ennen kuin hän on kiinnostunut palvelemaan Herraa. Kuorolaisen tulisi ajatella kuorotoiminta palvelutehtävänä, jossa ei pyritä olemaan mieliksi ihmisille vaan Jumalalle.”

5.6.2. Kuoro Jumalan antaman musiikkilahjan käyttäjänä ihmisten hyväksi

Kuoron jumalanpalvelustehtävässä ei voi erottaa selkeästi toisistaan Jumalan palvelemista ja ihmisten palvelemista. Ne kulkevat käsi kädessä. Jumalanpalveluksen luonteen mukaisesti kuoro käyttää Jumalan antamaa musiikkilahjaa myös ihmisten palvelemiseen. Se tulee esille myös muissa kuoron jumalanpalvelustehtävissä. Paavalin opetuksesta kolossalaisille tulee esiin näkymä, jossa ”kuoron musiikillinen ilmaisu on palvelua toisten hyväksi”. (Osbeck 1985, 46)

Hyvä kuoromusiikki antaa musiikkinautinnon ja virkistää ihmisen mieltä. Luther totesi, ettei hyväksy niitä, jotka ”halveksivat musiikkia, niin kuin kaikki hurmahenget tekevät. Musica on

Jumalan anti ja lahja. Se karkottaa kiusaajan ja ilahduttaa ihmisiä, sitä kuunnellessa unohtuu kaikki viha, siveettömyys, pöyhkeily ja muut paheet. Teologian jälkeen annan korkeimman sijan ja suurimman kunnian musiikille.” (Bainton 1983, 306). Johann Sebastian Bach omaksui Lutherin näkemyksiä musiikista Jumalan luomislahjana ja kirjoitti sävellystensä loppuun sanat: ”Jumalan kunniaksi ja mielen virkistykseksi”. Bachin käyttämä ilmaus on peräisin varhaiskeskiajalta. Mielen virkistys tarkoitti enemmän kuin vain pinnallista virkistymistä tai nautintoa. Sillä tarkoitettiin koko ihmisen uudistumista ja uudelleen luomista. (Bainton 1983, 348; Sariola 1986, 38.) Yksi suomalaisen helluntailaisuuden alkuajan johtajista, Eino Manninen, näki myös, että kuorolla on musiikkilahjan käyttäjänä palvelutehtävä ihmisten hyväksi. Hän määritteli muun muassa, että kuoro voi avata ihmisten sydämiä vastaanottamaan pelastuksen ja laulaa pelastettujen virkistämiseksi (Joensuu 2007, 263).

Hyvä kuoromusiikki on ihmiselle myönteinen vetovoima jumalanpalvelukseen, jos se koskettaa ihmistä henkilökohtaisella tasolla joko sanomallaan tai musiikillisilla elementeillä (Räsänen 1995, 133). Kuoro, Jumalan antaman musiikkilahjan käyttäjänä ihmisten hyväksi, palvelee ihmisiä myös sillä, että se pyrkii tunnistamaan sekä seurakuntalaisten että paikkakuntansa ihmisten jumalanpalvelusmusiikkiodotuksia ja huomioimaan niitä musiikkivalinnoissaan resurssiensa mukaan.

6 KUOROMUSIIKIN SOPIVUUS JUMALANPALVELUKSEEN

Kuoron merkitykseen jumalanpalveluksessa liittyy se, kuinka hyvin sen musiikki sopii yhteen jumalanpalveluksen oleellisiin osiin ja tekijöihin. Raamatulliset perusteet jumalanpalveluksen tarkoituksesta antavat reunaehdot myös jumalanpalvelukseen sopivan musiikin määrittelylle. Osbeck (1985, 53) näkee, että siksi jumalanpalveluksen musiikin sopivuutta tulee arvioida ennen kaikkea sillä, ”miten se auttaa seurakuntaa täyttämään sille asetetut raamatulliset tarkoitukset, miten se kunnioittaa Jumalaa ja miten se rakentaa Hänen kanssansa”. Wolterstroff (2005, 11 – 16) ja Charlotte Kroeker (2005, 192 – 201) esittävät, että jumalanpalvelusmusiikkia tulisi arvioida sen yhteensopivuudella muihin jumalanpalvelukseen oleellisesti liittyviin tekijöihin. Niinpä jumalanpalveluksen kuoromusiikin ominaisuuksia on syytä arvioida ennen kaikkea sillä, miten se ylistää ja kunnioittaa Jumalaa, julistaa Jumalan Sanaa, sopii yhteen jumalanpalveluksen kokonaisuuteen ja rakentaa jumalanpalvelukseen osallistujaa. Helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksen kuoromusiikkia on mielekästä tarkastella myös Pyhän Hengen vaikutusten ja yliluonnollisten lahjojen ilmenemisen näkökulmista.

6.1. Jumala keskipisteenä

Jumalanpalveluksen keskipisteenä on Jumala. Niinpä jumalanpalvelukseen sopivan kuoromusiikin keskipisteenä on Jumala. Jumala on keskipisteenä silloin, kun kuoromusiikki on Jumalaa ylistävää ja kunnioittavaa sekä Jumalan kanssa keskustelevaa, eli Hänelle osoitettua.

6.1.1. Jumalaa ylistävä ja kunnioittava kuoromusiikki

Oppi luomisesta, Raamatun toistuvat kehotukset ja jumalanpalveluksen tarkoitus johtavat siihen päätelmään, että jumalanpalvelukseen sopivalla kuoromusiikilla tulisi ennen kaikkea olla pyrkimys tuoda kunniaa Jumalalle ja aktivoida seurakuntaa Jumalan ylistämiseen. (Whaley 2001, 78, 90; Joncas 2005, 56; Nelson 2002, 150, 159). Seurakunnan aktivoituminen Jumalan ylistämisessä ja kunnioittamisessa ei tarkoita välttämättä sitä, että seurakunta alkaisi laulaa kuoron mukana, vaikka usein niin voi käydäkin. Jumalan kunnioitus ja ylistys lähtee Jeesuksen sanojen mukaan ihmisen kaikella voimalla sydäimestä, sielusta ja mielestä ja tapahtuu hengessä ja totuudessa (Mark. 12:30; Joh 4:23,24). Jeesuksen antamat kriteerit voivat täyttyä vain Jumalan Hengen vaikutuksesta, mutta samalla Jeesuksen sanat osoittavat, että kristityn tulisi elää uhrautuvaa elämää niin kuin Jeesus teki (Averbeck 2002, 102, 133).

Jumalaa kunnioittava kuoromusiikki pyrkii myös laadullisuuteen. Moraalinen kelpaavuus, joka on Jeesuksen sovitustyön ansiota, on tärkeämpää kuin musiikillinen laatu, mutta musiikillisten taitojen harjoitusta ei saa silti unohtaa, sillä jumalanpalveluksen musiikin tarkoitus on joka tapauksessa tuoda kunniaa Jumalalle. Sydäimestä nousevan ylistyksen ja musiikillisten taitojen prosessi ja tasapaino on haaste kuoron lisäksi koko seurakunnalle (Nelson 2002, 163).

6.1.2. Jumalan kanssa keskustelevalle kuoromusiikki

Kun jumalanpalveluksen keskipiste on Jumala, niin kuoromusiikin pääpaino ei silloin ole ihmisille esittämisessä vaan Jumalalle laulun antamisessa. Wolterstroff (2005, 15) toteaa, että ”jumalanpalveluksen liturgia on ihmisten ja Jumalan välinen keskustelu eikä muutaman specialistin esitys, jota ihmiset on kutsuttu kuuntelemaan” Tämä keskusteluperiaate sopii kuoromusiikkiinkin.

Käsitys jumalanpalveluksesta vaikuttaa myös käsitykseen jumalanpalveluksen kuoromusiikin ensisijaisesta keskustelukumppanista tai kohteesta. Sariola (1986, 119) toteaa, että evankelis-luterilaisen kirkon jumalanpalvelusnäkökuvan mukainen ”käsitys kuoron asemasta ja tehtävästä jumalanpalveluksessa ei vastanne yleistä käsitystapaa, minkä mukaan kirkkokuoro tai jokin muu kuoro esiintyy jumalanpalveluksessa. Esittäminen ei kuitenkaan ole jumalanpalveluksen luonteen mukaista.” Perinteisissä kirkkokunnissa jumalanpalveluksen luonne nähdään enemmän ihmiseltä Jumalan suuntaan, kun uudemmissa ja karismaattisissa kirkkoissa se usein mielletään Jumalalta ihmiselle suuntautuvana, jolloin myös musiikin ihmisille esittävä luonne on voimakkaampaa (Joncas 2005, 55). Niinpä helluntaiseurakunnissa Jumalan ensisijaisuus kuoron kuuntelijana on todellinen haaste. Cymbala (2003) kirjoittaa, että ”jokainen seurakunnan kuoro kohtaa kiusauksen, joka houkuttelee olemaan ennemmin hyvän esityksen tuottaja kuin hengellinen palvelija. Kun viihde tulee kuorolle tärkeimmäksi pointiksi, silloin hengelliset vaikutusmahdollisuudet menetetään. Jos haluaa nähdä Jumalan koskettavan ihmisiä laulujen ja julistuksen kautta, silloin täytyy jatkuvasti etsiä Häntä.”

Jumala on henki, joten Hänen kanssaan kommunikoiva kuoromusiikki toimii hengellisellä tasolla – hengessä. Averbeck kuvaa tätä hengessä tapahtuvaa toimintaa ja kirjoittaa, että ”siinä ei ajatella pelkästään Jumalan kolmatta persoonaa vaan että Jumalan olemus on henki ja että suora toiminnallinen yhteys Jumalan Hengen ja ihmisen hengen välillä on kaikkein tärkeintä tässä keskustelussa” (Averbeck 2002, 102, Joh. 4:23,24). Kuoromusiikki toimii luonnollisilla aisteilla havaittavana välineenä hengessä tapahtuvalle ylistykselle. Averbeck (2002, 84 - 86) painottaa, että ”meidän tulisi ottaa vakavasti se mitä tapahtuu meidän hengessämme

jumalanpalveluksen aikana, ja jatkaa, että ”tähän kuuluu meidän mieleemme, tahtomme, tunteemme, asenteemme, elämisen näkökulmamme, persoonallisuutemme, harmimme, ilomme ja kaikki muu, minkä tiedostamme kuuluvan ihmisen henkeen.”

6.2. Julistava kuoromusiikki

Jumalanpalveluksen kuoromusiikkia voidaan arvioida sen julistavuuden kautta.

Uskonpuhdistuksen myötä alettiin jälleen kiinnittää huomiota siihen, että jumalanpalveluksen musiikki julistaa selkeästi Raamatun keskeisiä oppeja helposti ymmärrettävillä sanoituksilla.

Bainton selvittää Martti Lutherin toimintaperiaatetta:

”Koska Luther pyrki siihen, että jokainen Raamatun sana tuli selkeästi kuulluksi ja ymmärretyksi, voidaan kysyä, miksi hän ei kokonaan poistanut musiikkia liturgiasta epistola- ja evankeliumitekstien kohdalla ja määrännyt tekstit luettavaksi tavallisella puheäänellä. Vastauksena ei ole pelkästään Lutherin suuri rakkaus musiikkiin, vaan myös ehkä messun arkkitehtoninen rakenne, johon paremmin sopi laulettu kuin puhuttu sana. Mutta Luther käytti kaikkia keinoja sanoman sisällön selkeyttämiseen. Kullekin tavulle sai olla vain yksi nuotti eikä urkusäestys saanut hämärtää sanoja. Koko jumalanpalveluksen aikana sai urkuja käyttää vain laulun tukena.” (Bainton 1983, 307.)

Lutherin ja uskonpuhdistuksen palauttama ymmärrettävän julistuksen periaate löytyy Paavalin opetuksista korinttilaisille (Nelson 2002, 151; 1. Kor. 14:1-20). Vaikka selkeän sanoman julistaminen ei ole käytännössä niin yksinkertainen tehtävä kuin se teoriassa näyttää ja sanoman välittymiseen vaikuttaa monet kuorosta riippumattomat tekijät, niin Wilson (1965, 23) kannustaa kiinnittämään huomion siihen, että ”laulun sanoman lähde on Jumala ja Hänen Sanansa ja että sanoman ydin on Kristus ja Hänen sovitustyönsä”.

Kuoromusiikin julistavuus on voimakkaasti sidoksissa laulettaviin sanoihin (Young 1969, 182; Walters 2008), mutta jumalanpalveluksen kuoromusiikilla on se hyvä puoli, että se julistaa muillakin ominaisuuksillaan. Wilson (1965, 18) tähdentää, että selkeästi julistava jumalanpalvelusmusiikki on sellaista, jossa 1) sanat ovat opillisesti kohdallaan ja selkeästi kirjoitettu. 2) Musiikin rytmi, melodia ja harmonia ovat yhteydessä sanojen ääntämiseen, fraaseihin ja tekstin kokonaisilmeeseen. 3) Esitys on sekä tekstin että musiikin harkittu kokonaistulkinta.

Kuoromusiikilla on ominaisuuksia, joita ei ole puhutussa julistuksessa. Sariola (1986, 60) näkee, että ”viestintämuotona musiikki tarjoaa vastapainon sellaiselle sananjulistukselle, joka uhkaa muodostua yksipuolisen älyperäiseksi”. Sariola selvittää näkemystään toteamalla, että ”evangeliumin julistamisessa laulettu sanan välityksellä on eräitä piirteitä, joissa se eroaa saarnasta:

- 1) Laulu muokkaa maaperää sanoman vastaanottamiselle, sillä se auttaa hiljentymään ja keskittymään. Tässä mielessä myös soitinmusiikki voi vaikuttaa myönteisesti julistukseen.
- 2) Laulettu julistus ei kohdistu ihmisen älyperäiseen minään siinä määrin kuin saarna vaan sen sijaan hänen tunne-elämänsä ja tiedostamattomaan minäänsä. Näin se varjelee sananjulistusta yksipuolisen intellektuaalistumisen vaaralta.” (Sariola 1986, 114, 115).

Sariolan mukaan vastapainona älyllisyydelle toimii musiikin kosketus tunteeseen ja tiedostamattomaan minään. Toisaalta myös musiikin ja sen sanoman vastaanottaminen voi vaatia älyllisiä kykyjä. Paavalin opetuksessa saa sellaisen vihjeen, että liiallisen älyllisyyden ongelmaa ei ratkaista pelkästään musiikin avulla vaan ennen kaikkea Jumalan Hengen voiman vaikutuksesta (Lim 1998, 154; 1.Kor. 2:6-16). Jumalan Hengen voimaannuttamana kuorolaiset kykenevät laululla julistamaan selkeästi ja niin, että se ei muodostu myöskään musiikillisesti liian älyperäiseksi.

6.3. Pyhän Hengen elävöittävä kuoromusiikki

Raamatun mukaan Pyhä Henki elävöittää musiikin hyödylliseksi jumalanpalvelukseen ja kuoromusiikki on kuin väline, jota Pyhä Henki käyttää (Horton 1996, 47).

Helluntaiseurakunnissa Pyhän Hengen elävöittävä vaikutus on nähty niin tärkeäksi, että panostaminen kuoron musiikilliseen tasoon on nähty joissain tilanteissa toisarvoisena tekijänä tai jopa vastakohtana. Manninen (Joensuu 2007, 263) korostaa tätä seuraavasti:

”Pyhän Hengen elävöittävä vaikutus oli alkuaikoina monissa kokouksissa niin ilmeinen, että kesken kitaralaulua saattoi joku laulajista lyyhistyä paikalleen täyttyen Pyhällä Hengellä, joku kesken saarna pelastua, joku parantua jne. Miten kaipaankaan yksinkertaisia kokouksia vaatimattomine kuoroineen, alttarilla itkeviä ja sielunsa pelastusta ikävöiviä syntisiä, joille saa julistaa vapautuksen ilosanomaa Jeesuksen veressä.”

Pyhän Hengen elävöittävä vaikutus on ensiarvoisen tärkeää. ”Musiikki itsessään ei tee ketään kristityksi tai saa ketään ylistämään. Hengellisen musiikin tulkitsemisen tarkoitus on ilmaista Jumalan sanomaa ihmisille ja sen sanoman lähde on Jumala. Sanoma on pelastus Kristuksen kautta ja Jumalan kunnia. Hengellisen musiikin voima kommunikaatioon on Pyhä Henki.” (Wilson 1965, 17). Wilson täsmentää tätä jatkaessaan, että ”häiriö musiikin hengellisessä kommunikaatiossa voi johtua säveltäjän, tulkitsijan ja kuuntelijan lisäksi myös fyysisestä ympäristöstä, mutta useimmiten ongelma johtuu kuitenkin Pyhän Hengen voiman puutteesta. Pyhä Henki tekee säveltäjän kykeneväksi kirjoittamaan hengellisesti vaikuttavia teoksia, tulkitsijan kykeneväksi välittämään hengellisen sanoman, jonka kuulija voi ymmärtää ja kuulijan kykeneväksi antamaan vastakaikua mentaalisesti ja fyysisesti kuulemansa sanoman mukaan. Pyhän Hengen vaikutus on paljon oleellisempi kuin luonnolliset taidot, ymmärrys tai inspiraatio.” (Wilson 1965, 17,18.)

Kristillisissä seurakunnissa on käytössä hengellisinä arvostettuja lauluja, joiden alkuperä on ollut maallisella puolella (Sariola 1986, 73). Tämä on synnyttänyt pohdintoja Pyhän Hengen inspiraation merkityksestä tai välttämättömyydestä jumalanpalveluksessa käytettävän laulun syntyvaiheessa. Voidaanko jumalanpalvelukseen lainata melodioita maalliselta puolelta? Nelson (2002, 158). näkee, että tällainen ”lainaaminen” on mahdollista, jos silloinkin ensisijainen tarkoitus on tuoda kunniaa Jumalalle.

Hengessä, usein vierailla kielillä, laulaminen ja muiden yliluonnollisten armolahjojen ilmeneminen jumalanpalveluksessa kuuluu helluntaiseurakunnan teologiseen näkemykseen (Kärkkäinen 2002, 113). Hayford viittaa Vanhan liiton kuorolaisiin ja kysyy: ”Eivätkö kuorolaiset voisi nykyäänkin palvella seurakuntaa profetoimisen lahjalla?” Hayford näkee, että Paavalin efesolaisille ja kolossalaisille antama ohje laulaa hengellisiä lauluja tarkoittaa nimenomaan Pyhän Hengen vaikutuksesta hengessä laulamista vierailla kielillä, joka selitettiin, jos se tapahtui seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa. (Hayford 2000, 164-173; Ef. 5:19; Kol 3:16.) Pyhän Hengen yliluonnolliset armolahjat haastavat uskomaan hengelliseen todellisuuteen, mutta samalla antavat vahvistuksen sille, joka uskoo. Siksi Hengen lahjojen ilmeneminen kuoromusiikissa on hyödyllinen piirre jumalanpalveluksessa.

Hengen elävöittävän vaikutuksen välttämättömyydestä löytyy toki muitakin näkökantoja. Sariola (1986, 67) viittaa Oskar Söhngenin havaintoon Lutherin musiikkikäsityksen muuttumisesta. Luther jakoi nuoruudessaan musiikin hengelliseen ja maalliseen, mutta hengellisten löytöjensä jälkeen hylkäsi tämän jaon, koska oli sitä mieltä, että kaikki musiikki on Jumalan lahjaa ja todistaa tekijästään.

Vaikka näkisikin kaiken musiikin samana Jumalan lahjana, voi erilaisissa aateympäristöissä toteutetun musiikin vaikuttamista lopputuotteista päätellä Pyhän Hengen vaikutuksen välttämättömyyden jumalanpalveluksen kuoromusiikissa. Tähän viittaa myös Paavali verratessaan viinin ja Pyhän Hengen erilaista vaikutusta ihmiseen (Whaley 2001, 92). Mahdollisimman korkean musiikillisen tason ja Jumalan voitelon tasapaino on erittäin tärkeä piirre jumalanpalveluksen kuorolaulussa. Sellainen kuorolaulu koskettaa ihmisiä. Jos vain toinen näistä ominaisuuksista on käytössä, syntyy väärä lopputulos (Rose 2003).

Paavali antaa kristillisen seurakunnan jumalanpalveluksen musiikille unelmakuvauksen opetuksessaan efesolaisille. Paavalin opetuksen mukaan tämä unelmatilanne voi olla totta, kun Pyhälle Hengelle annetaan mahdollisuus ja tila toimia. ”Kun Jumalan Henki saa täyttää meidän henkemme Jumalan täyteydellä, silloin toteutuu puhuen keskenämme psalmeilla ja kiitosvirsillä ja hengellisillä lauluilla, veisaten ja laulaen sydämessämme Herralle, kiittäen aina Jumalaa ja Isää kaikesta meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimessä.” (Averbeck 2002, 92 – 94; Ef. 5:18 - 20.)

6.4. Yhteensopiva kuoromusiikki

Jumalanpalvelus koostuu monesta osatekijästä, joiden tulisi samalla mahtua niille varatulle alueelle. Kuoromusiikki on jumalanpalveluksessa kuin palapelin pala, jonka tulisi sopia muiden palasten muodostamaan tilaan. Nicholas Wolterstorff (2005, 3 – 16) asettaa kolme kriteeriä jumalanpalvelukseen sopivan musiikin valintaan. 1) Musiikin pitäisi olla esteettisesti kaunista. 2) Musiikin tyyli pitäisi sopia kyseiseen liturgiseen kohtaan. 3) Musiikin luonne pitäisi sopia liturgiseen toimintaan, antaa teologisesti oikea kuva tästä jumalanpalveluksen toiminnasta ja tuoda selvästi esiin, mikä tämä toiminta on. Kroeker (2005, 192) lisää Wolterstroffin listaan vielä neljännen kohdan: 4) Musiikilliset valinnat pitää tehdä tiedostaen ja kunnioittaen jumalanpalvelukseen osallistuvien seurakuntalaisten kokemuksia ja kykyjä sekä sen ympäristön, missä jumalanpalvelus tapahtuu. Nämä neljä yhteensopivuuskriteeriä voidaan jakaa myös kolmeen osaan, jolloin kuoromusiikin yhteensopivuutta voidaan arvioida musiikkityylin, liturgisen kokonaisuuden sekä paikalla olevan seurakunnan ja ympäröivän yhteiskunnan näkökulmasta.

6.4.1. Yhteensopivuus jumalanpalvelukseen musiikkityylillisesti

6.4.1.1. Esteettisesti kaunis kuoromusiikki

Wolterstorffin (2005, 5) mukaan jumalanpalvelukseen sopiva kuoromusiikki on esteettisesti kaunista. Kristillinen seurakunta seuraa Vanhan testamentin esikuvaa ja tahtoo tuoda Jumalalle kunniaksi ja lahjaksi parastaan, myös kuoromusiikissa. Wolterstorff (2005, 5) tosin huomauttaa, että ”jos Jumala haluaa meiltä vain esteettisesti kaunista musiikkia jumalanpalveluksissa, silloin hän kärsii joka sunnuntai.” Kuoromusiikin ja muun jumalanpalvelusmusiikin esteettisellä kauneudella on kuitenkin merkitystä varsinkin ihmisten kannalta. Osbeck (1985, 52) näkee, että esteettisesti heikkotasoisella kuoromusiikilla on suurempi mahdollisuus häiritä ihmisten kanssakäymistä Jumalan kanssa kuin esteettisesti kauniilla musiikilla ja kirjoittaa: ”Vaikka kauneus ei ole synonyymi todellisen ylistyksen kanssa, musiikin esteettisyydellä ja hengellisellä vaikutuksella on kuitenkin vahva yhteys toisiinsa.” Kirkkoisä Augustinus nautti kauniista musiikista, mutta pelkäsi, että esteettisesti kaunis laulu vie mukanaan valtaa mielen sen sanoja enemmän. Siksi hän kehotti olemaan jumalanpalveluksessa tarkkana siitä, että esteettisesti kauniista laulusta ei tule pääasia (Sariola 1986, 46).

Kuoron kannalta esteettinen kauneus ei tarkoita musiikillisesti vaikeatasoisia lauluvalintoja vaan sellaisia, jossa kuoron koko ja kuorolaisten kyky on huomioitu. Kuorolle sopiva sovitus ja melodiakorkeus tuottavat yleensä esteettisesti kauniin lopputuloksen. Esteettisyyteen vaikuttaa lisäksi kuorolaisten halukkuus laulaa kyseistä laulua. Innoton laulu ei ole kaunista, rakentavaa eikä uskottavaa. Säestys voi edesauttaa kuoroa olemaan esteettisesti jumalanpalvelukseen sopivan kuoromusiikin toteuttaja ja hyödyllinen tekijä jumalanpalveluksessa, kunhan säestys nimenomaan tukee jumalanpalvelusmusiikin tarkoitusta. (Wilson 1965, 167,168.)

Moniäänistä kuoromusiikkia pidetään yleensä esteettisesti kauniina. Kuoromusiikin moniäänisyys on kuitenkin synnyttänyt teologisia keskusteluja kristillisen seurakunnan historiassa. John Calvin pelkäsi taidokkaan kuorolaulun ja urkumusiikin vieroittavan seurakuntaa saarnaan sisältyvän Jumalan Sanan kuulemisesta. Sen tähden vain tekstille oikeutta tekevä yksiääninen psalmilaulu oli Calvinin mukaan sallittua Jumalanpalveluksessa (Sariola 1986, 48). Myös toinen Lutherin aikalainen, Andreas Karlstadt, näki moniäänisen kuorolaulun jumalanpalvelukseen sopimattomana. Karlstadt määräsi:

”Häätäkää urut, torvet ja huilut teatteriin! Parempi sydäimestä lähtenyt rukous kuin tuhat psalmikantaattia. Urkujen riettaat soinnut herättävät maallisia ajatuksia. Kun meidän tulisi ajatella Kristuksen kärsimyksiä, mieleemme

muistuvat Pyramus ja Thisbe. Jos kumminkin pitää laulaa, tapahtukoon se korkeintaan yksiaanisesti.” (Bainton 1983, 179.)

Vapaavuoren (1997, 189) mukaan 1800-luvulla Suomessa paheksuttiin moniäänistä kuorolaulua luterilaisessa kirkossa. ”Neliääninen laulu ei kaikkien mielestä sopinut kirkkoon, ei ainakaan erillisen kuoron esittämänä. Sellainen toiminta kuului muualle, erillisiin laulajaisiin.” Myös Suomen helluntaiherätyksessä kuorolaulun moniäänisyydestä on keskusteltu, muun muassa Helsingin Saalem -seurakunnassa 1940-luvulla. Seurakunnan silloinen johtaja, Eino Manninen, kirjoitti seurakunnan lehdessä:

”Kitarakuoron tulee laulaa pelastuslauluja korkeintaan kaksiaanisesti, sillä ei laulujen monimutkaisuus avaa sydämiä, vaan laulaminen puhtain sydämin ja pyhän tulen innoittamana. Sekakuorolle, joka laulaa pelastettujen virkistämiseksi, kuuluvat soinnut, jotka eri stemmat muodostavat.” (Joensuu 2007, 262 - 263.)

Mannisen kirjoituksen jälkeen kuorotoiminnan muodot ja tehtäväjaot ovat muuttuneet helluntaiseurakunnissa. Käytännön toteutus nykypäivän helluntaiseurakunnassa puhuu kuitenkin sen puolesta, että moniäänisyys kuorolaulussa koetaan mitä ilmeisimmin jumalanpalvelusta esteettisesti palvelevana tekijänä. Muutos suhtautumisessa moniäänisyyteen osoittaa, että esteettinen yhteensopivuus määrittänyt suurelta osin paikalla olevien seurakuntalaisten musiikkikäsitysten mukaan.

6.4.1.2. Nykyaikainen ja perinteinen rinnakkain

Monissa helluntaiseurakunnissa on pohdittu pitäisikö kuoron laulaa nykyaikaisia vai perinteisiä lauluja (Joensuu 2007, 264). Nelson näkee, että näille molemmille on käyttöä. Hän perustelee näkemystään kolmella teologisella näkökohdalla:

- 1) Oppi luomisesta osoittaa, että ihminen luotiin tuomaan jatkuvasti kunniaa Jumalalle. Osana luomisjärjestystä me saamme liittyä ylistämään Jumalaa. Tämä ylistys sisältää myös musiikin tekemisemme, säveltämisen, soittamisen ja laulamisen.
 - 2) Koska ihminen luotiin Jumalan kuvaksi, niin koko ihmiskunta täytyy tulla kohdelluksi samanlaisella arvokkuudella.
 - 3) Uskon, että Jumalan luomistyön moninainen erilaisuus tulisi johtaa meitä arvostamaan erilaisuutta musiikkityyleissä.
- (Nelson 2002, 159.)

Bert F. Polman (2005, 63) perustelee uusien ja vanhojen rinnakkaisuutta toteamalla, että Raamatusta voi nähdä uusien ja vanhojen laulujen rinnakkaisuuden. ”Psalmit sisältävät vanhoja lauluja kuten Mooseksen psalmin ja samalla se kehottaa laulamaan uutta laulua.”

Alkuseurakunnassa laulettiin sekä uusia että vanhoja lauluja (Foulkes 1989, 159; Osbeck 1985, 42 – 47; Ef. 5:19). Myös kirkkohistoria osoittaa, että uusille lauluille ei kannata laittaa esteitä, sillä ”lähes jokainen uusi hengellinen herätys on tuonut esiin myös uuden ja tuoreen laulumuodon” (Foulkes 1989, 160). Uudenlaisen kuoromusiikin tuominen seurakuntaan ei silti ole ongelmatonta. Uuden hengellisen musiikin tulo jumalanpalvelukseen saa useimmiten sekä innostunutta että varauksellista palautetta. Uusien laulujen tulo synnyttää pelon vanhojen hyvien laulujen unohtumisesta (Toivio 2004, 71).

Keskustelussa uusista musiikkityyleistä nousee usein pintaan myös kysymys musiikin hengellisyydestä ja maallisuudesta. Uusi musiikkityyli koetaan lähes aina maalliseksi, vaikka sama ilmiö toistuu kulttuurista ja aikakaudesta toiseen (Brown 2005, 153). Sariola näkee uuden hengellisen musiikin saaneen vaikutteita maallisesta musiikista ja toteaa, että pelkät sanat eivät tee maallisesta musiikista hengellistä. Sariola toteaa, että ongelmia tulee silloin, kun ”esimerkiksi viihdemusiikin tavanomainen käyttöympäristö arvomaailmoineen on laulun kristillistä sanomaa voimakkaampi”. (Sariola 1986, 75.) Sariola ottaa esimerkin uuden hengellisen musiikin ja viihdemusiikin väliltä, mutta sama ongelma voi olla muissakin musiikin tyyleissä.

6.4.2. Yhteensopivuus jumalanpalveluksen liturgiseen kokonaisuuteen

Vaikka koemme tietyn musiikin sopivan johonkin tilanteeseen paremmin kuin toiseen, käsite musiikin sopivuudesta on silti abstrakti. Yleensä arvioimme tätä jumalanpalveluksen kokonaisuuteen tai tiettyyn yksittäiseen kohtaan sopivuutta sanoman tai musiikkityylin mukaan sekä niiden yhteisen sopivuuden mukaan. (Wolterstorff 2005, 13, 14.) Postmodernille on tyypillistä, että myös seurakuntalaisten musiikkimaku ja suhteellisuudentaju on kirjavoitunut. Siksi jumalanpalveluksen sanomallinen ja teologinen näkökulma on pyrittävä pitämään seurakuntalaisten mielessä etusijalla, sillä jos musiikillisista tyyliseikoista tulee tärkein yhteensopivuuskriteeri, silloin katoaa yhteys myös kyseiseen jumalanpalveluksen osaan tai kokonaisuuteen ja vaarana on, että jumalanpalveluksesta ei tule rakentava kokonaisuus (Whaley 2001, 92, 93).

Musiikkityylin arvioimista kokonaisuuden kannalta ei silti voi sivuuttaa. Joskus se vaatii myös kuoron musiikkityylin ja ulkoisten tapojen muutosta. Sillä ”ulkoisen muodon muuttaminen

vaikuttaa varsinaiseen sisältöön positiivisesti silloin, kun uusi tapa tuo Kristuksen paremmin uskottavaksi ja nähtäväksi” (Toivio 2004, 83).

6.4.3. Yhteensopivuus paikalla olevaan seurakuntaan ja ympäröivään yhteiskuntaan

Kuoromusiikki on sitä yhteensopivampaa jumalanpalvelukseen mitä paremmin se huomioi paikalla olevan seurakunnan. Huomioimisen tärkeydestä puhuu myös se historiallinen tosiasia, että jumalanpalveluksessa käytetty musiikki on ollut innokkaan sopivuusarvioinnin kohteena kristillisissä seurakunnissa haki vuosisatojen (Nelson 2002, 146,147). Seurakuntalaisten huomioimisen kysymys johtaa siihen, että kuoromusiikin sopivuutta jumalanpalvelukseen voidaan tarkastella myös kansankielisyyden ja monipuolisuuden näkökulmasta. Kansankielisyyttä pidetään nykyisin kristillisissä seurakunnissa tärkeänä periaatteena ja sen tulisi koskettaa myös musiikkia. Mutta koska selvästikään kaikkia tyydyttävää yhteistä, ”kansankielistä”, jumalanpalveluksen kuoromusiikkia ei löydetä, pitäisikö olla enemmän tietoista vuorottelua? (Toivio 2004, 241, 243; Räsänen 1996, 161). Vuorottelu ja monipuolisuus on teologisesti perusteltua. ”Oppi seurakunnasta osoittaa, että seurakunta tulisi olla yksi paikka, jossa etninen, sosiaalinen ja sukupolvien välinen erilaisuus on yhteydessä. Toiseksi, jos sellainen erilaisuus todella kuuluu seurakunnan sisälle, ja kun Jumalan luomistyö esittää sellaista mahtavaa erilaisuutta, silloin näyttää loogiselta, että musiikki seurakunnan jumalanpalveluksessa tulisi kuvastaa samalla lailla erilaisuuden rikkautta.” (Nelson 2002, 160.) Erilaisuuden sietäminen ei ole helppoa, mutta Wolterstorff (2005, 16) uskoo monipuolisuuden olevan mahdollista, ”kun minä haluan laulaa tyyliltään sellaisia hengellisiä lauluja, jotka sopivat sinun korville ja toivon, että arvostat minua samalla tavalla.”

Evangelis-luterilaisessa jumalanpalveluksessa käyvät toivovat musiikin olevan monipuolista (Räsänen 1995, 179 - 183) ja luterilaisen kirkon jumalanpalvelusmessuissa käytetty musiikki on rikastunut tyylillisesti 1960-luvulta 1990-luvulle (Toivio 2004, 77). Räsänen tutki, seurakuntalaisten näkemyksiä evangelis-luterilaisen kirkon uudistettuun jumalanpalvelukseen: Jumalanpalveluksen musiikiksi odotettiin (hyvin paljon ja jonkin verran) hengellisiä lauluja 93%; kuorolaulua 86%; urkumusiikkia 83%; iloista musiikkia 76%; instrumenttimusiikkia 76%; ylistyslauluja 72%; vaihtelevaa musiikkia 68%; kevyttä hengellistä musiikkia 58%. (Räsänen 1996, 162 - 163).

Viime vuosikymmeninä kaikissa länsimaisissa kirkoissa on ollut voimakas pyrkimys käyttää kulttuurisidonnaista musiikkia jumalanpalveluksissa (Toivio 2004, 23). Ympäröivän yhteiskunnan huomioimisesta on tullut tärkeä arvo, vaikka musiikkimakujen hajaantuminen

tekee siitä entistä vaikeampaa. Sariolan (1986, 72) mukaan luterilaisessa kirkossa haluttiin jumalanpalvelusuudistuksen myötä uudistaa myös musiikkia. ”Katsottiin, että taaksepäin suuntautunut ja vanhoihin tyyliin tyylisuuntiin pitäytynyt kirkkomusiikki johti umpioitumiseen, koska se puhutteli vain asiaan vihkiytynyttä eliittiä. Sen tilalle oli saatava ihmisiä lähelle tulevaa musiikkia, johon mahdollisimman moni saattoi osallistua ja joka kykeni viestittämään evankeliumin maallistuneelle ihmiselle.”

Kun kuorolaululla on mahdollisimman suuri kosketuspinta mahdollisimman moneen jumalanpalveluksen osallistajaan (sisältää kuorolaiset) myös musiikkityylillisesti, silloin se innostaa osallistumaan paremmin kuoron sanoman vastaanottamiseen, yhdessä laulettaviin lauluihin ja muihin jumalanpalvelusosiin, joita kuoro on toteuttamassa.

6.5. Rakentava kuoromusiikki

Paavalin opetuksen mukaan musiikin rakentavuus on erittäin tärkeä arviointikriteeri jumalanpalvelusmusiikille (Nelson 2002, 151; 1. Kor 14). Rakentava kuoromusiikki vahvistaa seurakuntaa hengellisesti Jumalan kansana (Osbeck 1985, 53). Rakentuessaan seurakuntalainen tajuaa olevansa osa yhteen tullutta ihmisjoukkoa, jonka Jumala on luonut, lunastanut ja yhdistänyt. Silloin jumalanpalvelukseen osallistujat tulevat kosketetuiksi niin, että saavat vahvistusta uskolleen, elämäntapavalinnoilleen, kriiseistä selviämiseen ja kestävyyttä vaativalle vaellukselleen kohti Taivasta. Rakentuminen voi tapahtua ihmisessä monella tasolla, hengellisellä, emotionaalisella, sosiaalisella, fyysisellä tai kokonaisvaltaisesti eri tasoilla.

Rakentuminen voi näkyä myös välittömästi jumalanpalvelukseen aktiivisena osallistumisena. Osallistumiseen innostavassa rakentamisessa kuorolla on merkittävä rooli joko hyvään tai huonoon suuntaan. Polman (2005, 70) toteaa, että ”kuoro selvästi tuo jumalanpalvelukseen hyvän vaikutuksen, mutta sillä on silti vaara ottaa jotain pois seurakunnan yhteisestä laulusta.” Tuomas-messusta tehdyn tutkimuksen mukaan ”monet messussa olleet korostivat erityisesti musiikin yhteislaulullista luonnetta. Esittävä, erityisesti instrumenttimusiikki on Tuomas-messussa koettu vieraannuttavana. Yhdessä tehty musiikki sen sijaan palvelee yhteyden kokemista.” (Kauppinen 1992, 57).

Kuorolaulu on itsessään jo osa seurakunnan yhteistä laulua, mutta se ei voi olla ainoa yhteislaulun muoto. Sariola (1986, 117) määrittelee, että jumalanpalveluksen yhteiseen lauluun kuuluu sekä seurakunnan yhteislaulu että kuorolaulu. ”Yhteislaululla on kiistaton etusija

kirkossa harjoitettavien laulutapojen joukossa sen yhteisöllisyyden vuoksi. Se symboloi voimakkaasti seurakunnan yhteyttä ja ykseyttä.”

Kirkkoisät painottivat, että laulun tulisi soida seurakunnassa ”yksimielisesti ja yhdestä suusta” (Sariola 1986, 117; Bainton 1983, 310). Vapaavuori (1997,187) tuo lisää historiallista ulottuvuutta: ”Kuorolaulun korostaminen erityisenä sivistyksen ja valistuneisuuden merkinä aiheutti itse asiassa yhteisen veisuun ja sen tukemistehtävän väheksymistä. Tällä tavalla kirkolliseen lauluun siirtyi meilläkin jumalanpalvelusmusiikille periaatteessa vieras, sivistyneelle ihmiselle yhteistä virren veisuuta sopivampi, esittävä kuorolaulu. Jumalanpalveluksessa tapahtuvan esittävän kuorolaulun vastustusta on pidetty uskonnollisen ahdasmielisyyden, kirkollisen tiukkapipoisuuden ja sivistymättömyyden merkinä ymmärtämättä lainkaan vastustuksen teologista perustaa ja jumalanpalvelusmusiikin tehtävää.” Rakentava kuoromusiikki aktivoi seurakuntaa palvelemaan yhdessä Jumalaa, Hänen antamilla lahjoillaan (Osbeck 1985, 54,55).

7 KUOROMUSIIKIN VAIKUTUS JUMALANPALVELUKSESSA

Vaikutus vaikuttaa siihen millaisen merkityksen annamme kuorolle. Kun ihminen nielaisee lääkkeen, siitä seuraa jotain hänen elimistössään. Lääkkeellä on vaikutus ihmiseen. Samoin musiikki vaikuttaa niihin, jotka soittavat, laulavat tai kuuntelevat musiikkia. Myös kuoromusiikki jumalanpalveluksessa vaikuttaa jollain tavalla jokaiseen osallistujaan, vaikka tätä vaikutusta ei tietoisesti etsittäisi tai edes ajateltaisi. Mutta mitä vaikutuksia kuoromusiikilta haluttaisiin kristillisessä jumalanpalveluksessa? John Calvin totesi musiikin olevan niin vaikuttavaa, että se pitää valjastaa Jumalan palvelemiseen (Nelson 2002, 153).

Wilson (1965, 149) jakaa ensin musiikin vaikutuksia kolmeen osaan: Mentaalinen (ymmärtäminen, hämmästyminen, epäily), emotionaalinen (ilo, viha, pelko, kunnioitus, tyytyväisyys, suru) ja fyysinen vaikutus (kulmien kurtistaminen, hyppiminen, nauraminen, itku, rentoutuminen). Wilson määrittelee edelleen jumalanpalveluksen musiikin vaikutuksia ja toteaa, että musiikki vaikuttaa jumalanpalveluksessa ilmapiiriin luomalla ylistyksen henkeä, mietiskelyä, haastetta tai muuta ilmapiirivaikutusta. Jumalanpalveluksessa kuorolaulu vaikuttaa seurakunnan rakentumista, evankeliumin kuulemista ja vastaanottamista, Jumalan palvelemiseen aktivoitumista, jumalanpalveluksesta kiinnostumista ja elämän luovuttamista Kristukselle (Wilson 1965, 170,171).

Vaikutusten jakaminen yksittäisiin lokeroihin ei tuo niille oikeutusta, koska harvoin mikään niistä toimii yksinään. Esimerkiksi tunne vaikuttaa usein fyysiseen toimintaan ja hengellinen vaikutus on usein myös vaikutus tunteisiin, ajatteluun ja toimintaan. Jumalanpalveluksen kuoromusiikin vaikutuksia voidaan kuitenkin tarkastella hengellisyydessä, ajattelussa, tunteessa ja fyysisessä toiminnassa ilmenevien muutosten avulla. Sen lisäksi jumalanpalveluksen kuoromusiikki voidaan nähdä musiikkielämyksen vaikuttajana sekä näiden kaikkien yhteisvaikutuksena jumalanpalvelukseen osallistujan elämään kokonaisvaltaisesti.

7.1. Hengellinen vaikutus

Helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa hengellisillä vaikutuksilla tarkoitetaan ihmisen ja Jumalan väliseen suhteeseen liittyviä tekijöitä, joita Pyhä Henki saa aikaan ihmisen sisimmässä. Wilson ilmaisee tämän hengellisen vaikutuksen koskevan hengellistä sielua. Hän jatkaa, että ”psykologien näkemykset sielun vastakaiusta eroavat merkittävästi toisistaan. Jotkut eivät anna sielun vastakaiulle paljon painoa, koska näkevät sen vain yhtenä tunnetason muotona. Toiset

uskovat sen olevan kaikkein sisältörikkain vastaus, joka alkaa oivalluksesta ja jota kaikki muut vaikutukset seuraavat. Hengellisen sielun ajatus nousee Wilsonin mukaan Jumalan Sanan sielua käsittelevästä opetuksesta, jossa sielu mielletään tunteiden, halun ja aktiivisen tahdon lähteenä (Matt. 11:29; Ps. 13:2; Jes. 55:3). (Wilson 1965, 22.)

Sielun (psykhe) lisäksi hengellisen vaikutuksen tapahtumapaikkana ihmisessä käytetään toista raamatullista termiä henki (pneuma). Ranta kirjoittaa, että ”sielu merkitsee Raamatussa koko ihmisen henkistä olemusta, hänen järkeään, tahtoaan ja tunnettaan. Henki tarkoittaa miltei samaa, joskin se samalla merkitsee Raamatussa sitä Jumalan luomaa tyhjiötä, joka on olemassa Jumalan Henkeä varten.” (Ranta 1996, 37.)

Jumalanpalvelusmusiikin hengellistä vaikutusta on kuvattu ylöspäin suuntautuvana liikkeenä – ”ylentymisenä”. Vapaavuori viittaa 1800-luvun suomalaiseen lehtikirjoitteluun, jossa kuvailtiin tällaista hengellistä ylenemistä maan päältä ylös taivaaseen Jumalan luokse. ”Veisaaminen oli sielujen kieli, jolla ihmissielu kohotti itsensä iankaikkisen armoistumisen eteen, tai että seurakunta korotti sävelten siivillä henkensä kaikkivaltiaan tykö.” (Vapaavuori 1997, 78.) Kuoro voi julistaa Jumalan kunniaa ja kohottaa mielen lähelle Jumalaa voimakkaammin kuin mikään muu ihmistekijä jumalanpalveluksessa (Osbeck 1985, 54). Tällainen ylentyminen Hengen vaikutuksesta tuottaa Jumalalle kunniaa.

Pyhä Henki saa aikaan hengellisistä vaikutuksista seurakunnan keskellä. Pyhän Hengen vaikutuksesta Jeesus tulee ihmiselle todellisemman tuntuiseksi (Joh. 16:12-15), ihminen ymmärtää Jumalan Sanaa (1. Kor 2:10) ja että Pyhä Henki uudestisyntyyttää ja uudistaa ihmisen uskon Jumalaan (Tiit. 3:5,6). Kaikkien seurakuntalaisten, myös kuorolaisten, tulee olla Pyhän Hengen vaikutettavissa ja käytettävissä. (Osbeck 1985, 78,79.) Silloin kuorolaulun kautta seurakuntalaisten rakkaus ja usko Jumalaan voi syventyä. Silloin syntyy avoimuutta Sanan vastaanottamiselle. Monissa seurakunnissa kuoro on ollut avaamassa ilmapiiriä muille jumalanpalveluksen osille, erityisesti Jumalan Sanan vastaanottamiselle (Matrone 2003).

Helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa hengelliseen vaikutukseen nähdään kuuluvan Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen ilmenemistä havaittavalla tavalla. Hayford (2000, 164) viittaa profeetta Samuelin aikaisiin profeettaulajiin, jotka lauloivat Hengen vaikutuksessa sekä Moosekseen, joka odotti päivää, jolloin koko Jumalan kansa voisi profetoida, ja kysyy: ”Eikö meidänkin pitäisi odottaa meidän kuoroiltamme profetian lahjan ilmenemistä?” Hengen lahjojen käyttämisessä ja kaikessa hengellisessä vaikutuksessa korostuu kuorolaisten erityisesti riippuvuus Jumalan Hengen vaikutuksesta, eikä tämä riippuvuus liity ainoastaan kuoroon, sillä

kuten Wilson (1965, 18) toteaa, niin ”musiikin kommunikaatio on hengellisesti sanomaltaan vaikuttavaa, silloin kun Jumala vaikuttaa musiikissa, sanoman välittäjässä ja vastaanottajassa.”

7.2. Vaikutus ajatteluun

Evangelis-luterilaisen kirkon jumalanpalvelus vaikuttaa vahvasti seurakuntalaisten tietoon ja älyyn. ”Passiivikävijöistä tätä mieltä oli 70 % ja aktiivikävijöistä 83 %. Osallistujien tiedollista ja älyllistä puolta haastaa jumalanpalveluksen saarna. Haastattelujen mukaan mitkään muut jumalanpalveluksen elementit eivät saa seurakuntalaisia tiedolliseen pohtimiseen.” (Räsänen 1995, 143.) Wilson (1965, 23) viittaa Paavalin opetukseen roomalaisille ja esittää, että jumalanpalveluksella ja sen musiikilla tulisi olla älyllinen vaikutus. Sen tulisi vaikuttaa Jumalan Sanan tietämistä ja ymmärtämistä (Room. 10:3). Helluntailainen Joseph Nicholson (2007) tuo esille, että oikeanlainen jumalanpalvelusmusiikki auttaa lapsia ja aikuisia oppimaan jotain Jumalasta, raamatullisista totuuksista ja ikuisista arvoista. Young (1969, 17) näkee, että jumalanpalveluksessa kuoron älyllinen vaikutus on usein paremman todellisuuden tuominen kuulijan ajatteluun ja että jumalanpalveluksessa kuoro tuo toivoa viemällä ajatukset hetkeksi pois maailman pahuudesta. Vaikka jumalanpalveluksen kuoromusiikin vaikutus ajatteluun ei yllä Räsänen (1995) tutkimuksen mukaan saarnan vaikutuksen tasolle, kuorolaululla voi olla silti myös vaikutus ajatteluun.

Jumalanpalveluksen kuoromusiikin odotetaan joskus vaikuttavan älyllisen haasteen ja pohdiskelun sijaan enemmän Jumalan Sanan ymmärtämistä ja jopa vastapainoista vaikutusta älyllisyydelle. Sariola esittää, että jumalanpalveluksen musiikki toimii liiallisen älyllisyyden vastapainona. Sariola näkee, että vaikka musiikin vaikutus ajatteluun on aina hieman ”epämääräinen”, niin ”kirkkomusiikki on kirkolle jopa elinehto, koska kirkko on vaarassa jäykistyä intellektuaalisen saarnan vuoksi paikoilleen” (Sariola 1986, 61). Mielenkiintoinen seikka on se, että vaikka laulua pidetään jopa saarnan vastapainona älyllisessä mielessä, niin laulua pidetään silti saarnaan valmistavana tapahtumana. ”Laululla on myönteinen vaikutus seurakunnan valmistautumisessa sanankuuloon” (Vapaavuori 1997, 76,77).

7.3. Vaikutus tunteeseen

Helluntalaisia ja karismaattisia jumalanpalveluksia on joskus syytetty jopa liiallisesta vaikuttamisesta ihmisen tunteeseen, mutta jumalanpalveluksen vaikutus tunteeseen ilmenee myös muissa kirkkokunnissa. Evangelis-luterilaisessa kirkossa tehdyssä tutkimuksessa ”sekä

passiivi- että aktiivikävijöistä yhdeksän kymmenestä sanoi, että jumalanpalvelus herättää heissä voimakkaita tunteita. Lähes kaikki seurakuntalaiset mainitsivat, että tunteet olivat myönteisiä. Tunteisiin jumalanpalveluksessa vaikuttivat seurakuntalaisten mielestä erityisesti saarna, ehtoollinen, musiikki tai virret, rukoukset sekä kokonaisuus. ” (Räsänen 1995, 143.) Jumalanpalvelus, myös kuoromusiikki vaikuttaa tunteeseen, mutta Wilson (1965, 23) tähdentää, että jumalanpalveluksen oleellisin tapahtuma tunteessa on se ”emotionaalinen vastaus, jossa sanoma käsitellään sydämessä ja siitä syntyvä sisäinen halu vastata siihen”.

Musiikilla nähdään olevan tunne-elämää parantava vaikutus. Tästä on esimerkkinä musiikkiterapian käyttö. Myös Raamatusta voi nähdä musiikin vaikutuksen tunne-elämään. Musiikki vaikutti parantavasti kuningas Saulin elämässä (Bateman 2002, 153; 1. Sam. 16:23). Luther näki, että kauniilla musiikilla itsessään on jo parantava vaikutus masennuksen karkottamisessa. ”Kiusaaja vihaa musiikkia, koska ei siedä ilonpitoa” (Bainton 1983, 329). Luther sai itsekin musiikkiterapiaa, sillä hänen lääkärinsä ”kertoi tulleen kerran muutamien ystäviensä kanssa musiikilliseen illanviettoon ja tavanneensa Lutherin pyörtyneenä, mutta kun toiset virittivät laulun, Luther oli pian taas mukana.” (Bainton 1983, 329,330). Myös Julius Krohn totesi 1880-luvulla, että musiikilla on lumovoima, joka pehmittää ja sulattaa kovan sydämen, keventää sydäntä ja rauhoittaa sitä intohimojen myrskyssä (Vapaavuori 1997, 76). Kari Suoniemen tutkimuksen mukaan naiset kokevat musiikin miehiä tunteellisemmin ja kokevat miehiä enemmän tunne-elämän paranemista musiikin kautta (Suoniemi 2008, 115).

Kuoromusiikkiin liitetään arvokkuuden ja juhlallisuuden tunne (Suoniemi 2008, 140). Myös jumalanpalvelukseen kuoron on koettu tuovan juhlallisuutta ja arvokkuuden tunnetta (Vapaavuori 1997, 73). Ehkä osa vaikutuksesta liittyy enemmän kuoron kokoon kuin kuoron musiikkiin, mutta kuoron musiikillisetkin tekijät vaikuttavat juhlallisuuden ja arvokkuuden tunnetta jumalanpalveluksessa. Toisaalta helluntailainen kuoromusiikki on koettu myös hyvin kansanomaisena (Joensuu 2007, 259, 269).

Tutkimuksen mukaan hengelliseen musiikkiin koetaan liittyvän sellaisia tunteita kuin ilo, suru, rakkaus, kauneus, jumalallisuus, lohtu, rauhallisuus, juhlallisuus ja yhteisyys. Hengelliseen musiikkiin koetaan kuuluvan muihin tyylihin verrattuna vähemmän pelon tunnetta, mutta siihen ajatellaan liittyvän yhtälailla sekä ilo että suru. (Suoniemi 2008, 120,121.) Myös Young liittää surun jumalanpalveluksen kuorolauluihin ja näkee, että surullisuuden tunne johtuu sanomasta: ”Huomionarvoista on, että suuri osa kuoromusiikista on omistettu kuolemaan liittyviin asioihin” (Young 1969, 182). Luultavasti tämä musiikkiin liittyvä surun tunne on voimakkaampaa perinteisissä kirkkoissa kuin esimerkiksi suomalaisessa helluntaiseurakunnassa.

Monissa seurakunnissa on viime aikoina herätty ylistämään enemmän Jumalaa. Ylistyslauluihin liittyy usein myös voimakas ilon tunne. Polman (2005, 68) kuitenkin muistuttaa, että ”jokaisessa seurakunnassa on sen verran surua, että tarvitsemme ylistyslaulujen lisäksi lauluja, jotka sisältävät valitusta ja pyyntöä Jumalalle.” Myös Bailey (2005, 79) näkee, että on Raamatun esimerkin mukaista laulaa välillä myös surua ilmaisevia lauluja. Psalmeista löytyy negrospirituaalien tavoin voimakas tunneilmaus, joka kuvaa ihmisen tuskaa. Myös ilon ilmaisulle löytyy Psalmeista raamatullinen perusta (Ps. 13:6; 68:5).

Hengellisessä kuorolaulussa ilmaistaan sekä surua että iloa, mutta kuorolaulun odotetaan jumalanpalveluksessa saavan aikaan enemmän iloa kuin surua. Jumalanpalveluksen laululta odotetaan jopa ainutlaatuista ilon vaikutusta, kuten joku 1800-luvun kirkossa kävijä on todennut: ”Kaunis veisuu kirkossa synnytti sydämeen sellaisen riemun, ettei maailmassa muuten sellaista voitu saada aikaan” (Vapaavuori 1997, 76).

Jumalanpalveluksessa laulu vaikuttaa yhteyden tunnetta. Driscoll (2005, 30) selvittää, että ”laulu kokoaa meidät pois yksilöllisyydestämme ja erillisyydestämme tuodakseen meidät yhteen seurakuntana.” Youngin (1969, 19) mukaan kuoromusiikki on taidetta mutta myös yhteistä tekemistä, jossa heijastuu se mitä yhdessä voi saada aikaan. Yhteisestä tekemisestä syntyy myös yhteyden tunnetta. Vapaavuori lainaa 1800-luvulta peräisin olevaa kommenttia laulun vaikutuksesta yhteyden tunteeseen. ”Jumalanpalveluksen olemuksen kannalta laulun yhdistävä vaikutus oli keskeinen. Se yhdisti koko ihmiskunnan, jonka puhekieli oli hajonnut niin moniin kieliin. Laulamisen kielellä ihmiset ymmärsivät toisiaan, laulaminen oli tunteiden kieltä.” (Vapaavuori 1997, 71.)

7.4. Vaikutus fyysiseen toimintaan

Musiikilla yleensä on vaikutusta fyysiseen toimintaan. Ihmiset yleensä joko rauhoittuvat paikalleen tai alkavat liikkua musiikin tahdissa (Bojner-Horwitz, E. & Bojner, G. 2007, 127). Suomalaiseen kristillisyyteen on kuulunut ajatus, että jumalanpalvelusmusiikin tulee nimenomaan olla vaikutuksiltaan rauhoittavaa myös fyysisesti (Kauppinen 1992, 58). Tämä ajatus näkyy usein myös helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa, vaikka välillä toivotaan osallistujien myös innostuvan toimimaan jollain tapaa fyysisesti.

Wilson (1965, 23) näkee hengellisen musiikin fyysisenä vaikutuksena jo sen, kun ihminen alkaa aktiivisesti rukoilla ääneen Jumalaa (esim. Room. 10:13). Raamatun

jumalanpalveluskuvauksissa on myös näkyvämpiä fyysisiä vaikutuksia. Näitä ovat muun muassa polvistuminen (Apt. 21:5) ja käsien nostaminen rukouksessa (1. Tim. 2:8).

Helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa voi nähdä kuorolaulujen, varsinkin niin sanottujen ylistyslaulujen, aikana seisaalleen nousemista ja käsien nostamista (Kärkkäinen 2002, 110). Rytmikkään gospellaulun aikana kuoro ja seurakunta saattaa liikkua ja taputtaa musiikin tahdissa. Tällaiset fyysiset toiminnot liittyvät jollain tavalla myös seurakunnan kulttuurisiin toimintatapoihin ja jumalanpalvelusrituaaleihin, jotka yhdistävät tunnetasolla ihmisiä toisiinsa (Merriam 1964, 224). Mutta kuoromusiikilla on itsellään usein fyysisesti ilmeneviä vaikutuksia. Odotukset fyysisen vaikutuksen suhteen ovat kuitenkin hyvin tapauskohtaisia ja yksilöllisiä.

7.5. Musiikkielämys

Yhteinen laulu, myös kuoromusiikki, on jumalanpalveluksessa siinä mielessä hyvää, että siinä yksilö voi saada itse maksimaalisen musiikki- ja osallistumisnautinnon sekä tuottaa minimaalisen pienen haitan tai häiriön lähimmäiselle (Young 1969, 19).

Jumalanpalvelusmusiikkia määritellään ja ohjailaan teologisten ja liturgisten näkökulmien perusteella. Young (1969, 192) väittää kuitenkin, että todellisuudessa jumalanpalveluksen musiikkia ei yleensä arvioida sen liturgisella vaikuttavuudella, eikä sen sanoituksissa ilmenevien arvojen perusteella, vaan sen nautinnon vaikutuksen perusteella ja sen kyvyn olla ärsyttämättä perusteella.

Nautinto ja jumalanpalvelus on monelle ihmiselle hämmäntävä sanapari. Myös musiikkielämyksen kokeminen jumalanpalveluksessa voi teoreettisesti tarkasteltuna olla toissijaista, vaikka käytännössä musiikkielämys on usein kokemus, jonka kautta usko Jumalaan ja Jumalan palveleminen arjessa vahvistuu. Lutherkin nautti musiikista jumalanpalveluksessa ja sanoi, että ”musiikki on Jumalan kaunis ja viehättävä lahja, se on usein virkistänyt ja kosketanut minua, niin että olen ilomielin käynyt saarnaamaan.” Luther ihmetteli, miten ”Pyhä Augustinus tunsu omantunnonvaivoja havaitessaan nauttivansa musiikista; hän piti sitä syntinä. Hän oli mainio mies. Jos hän eläisi nyt, hän varmaankin olisi samaa mieltä kuin me.” (Bainton 1983, 306.)

Myös musiikkielämyksen ympärille liittyy pelkoja. Vapaavuoren mukaan 1800-luvulla jotkut pitivät kuoromusiikkia luterilaiseen jumalanpalvelukseen sopimattomana: ”Turussa viisi opettajataarta jätti keskusteluun yhteisen kirjallisen vastalauseen, jossa katsottiin, että lasten nostaminen kuorolaulajiksi asettaisi heidät alttiiksi ylpeyden synnille heidän laulusta saamiensa

kiitosten vuoksi. Lasten olisi parempi istua kirkon penkissä opettajansa kanssa ja veisata siinä nöyrästi hänen johdollaan.” Vastalauseista huolimatta koululaisten osallistumista jumalanpalveluksiin kuorotoiminnan kautta pidettiin monessa mielessä hyvänä asiana. (Vapaavuori 1997, 191.) Vaikka jumalanpalveluksen tarkoitus ei ole nostaa kuorolaisten tai muiden muusikoiden taitoja ihailun kohteeksi, se ei tarkoita, että eikä kuoro voisi vaikuttaa laulullaan sekä musiikkielämyksen että Jumalan kunnian ilmenemisen. Matrone (2003) kirjoittaa, että kuoron musiikissa voi jumalanpalveluksessa olla sellainen laulamisen taso, jossa ilmestyy taivaallinen ”soundi” julistaen Jumalan läsnäoloa.

7.6. Kokonaisvaltainen vaikutus elämään

Jumalanpalvelukselta, niin kuin myös sen musiikilta, odotetaan kosketusta, jolla on vaikutus myös ihmisen elämään ja hänen Jumalan palvelemiseensa myös jumalanpalveluksen ulkopuolella. Kuoromusiikki vaikuttaa ihmisessä usein monella tavalla moniin alueisiin. Jumalanpalveluksessa musiikki koskettaa ja vaikuttaa ihmiseen kolmella tavalla. Ensinnäkin jumalanpalvelusmusiikki tuo esiin ja muistuttaa Jumalan pelastusteoista. Toiseksi se yhdenmukaistaa jumalanpalvelukseen osallistuvan uskoa laajemman kristillisen perheen kanssa – historiallisesti, maailmanlaajuisesti ja ekumeenisesti. Kolmanneksi jumalanpalvelusmusiikki rohkaisee läsnä olevia tuomaan julki heidän uskonsa yhdessä muiden kanssa. (Mc Clure, 1999.) Sariolan (1986, 42) mukaan jumalanpalvelusmusiikin tulisi vaikuttaa ihmiseen kokonaisvaltaisesti ja selvittää, että myös Augustinus, Luther ja Bach käsittivät musiikin vaikuttavan ihmiseen kokonaisvaltaisesti.

Enemmän kuin vain tunteisiin, tietoon tai toimintaan evankelis-luterilaisen kirkon jumalanpalveluskävijät toivoisivat tilaisuuden vaikuttavan heihin kokonaisvaltaisesti (Räsänen 1995, 145). Kuoromusiikin tulisi siis aiheuttaa myönteisiä seurauksia jumalanpalvelukseen osallistuvan hengellisyydessä, ajattelussa, tunteessa ja fyysisessä toiminnassa laaja-alaisesti. Kokonaisvaltaisen vaikutuksen ideaan kuuluu vaikutuksen tarkempi määrittelemättömyys lokeroihin, mutta samalla se on jotain sellaista, jonka seurauksena ei koe elämisen voimavarojen lisääntymistä vain yhdellä elämisen alueella vaan usealla alueella yhtä aikaa.

Kun kuoromusiikilla on laaja-alainen vaikutus jumalanpalveluksessa, silloin sillä on myös suurempi mahdollisuus vaikuttaa vielä jumalanpalvelusten välillä tapahtuvaan elämään. Luther näki, että ”musica on Jumalan anti ja lahja”, jolla on suuri vaikutus ihmisen arkielämään (Bainton 1983, 306). Räsänen (1995, 144) kysyi, miten evankelis-luterilaisen kirkon jumalanpalvelus aktivoi seurakuntalaisia sanoman toteuttamiseen arkielämässä:

Passiivikävijöistä 49 % ja aktiivikävijöistä 81 % sanoi, että jumalanpalvelus saa heidät toteuttamaan jumalanpalveluksen sanomaa arkielämässä. Jumalanpalveluksen suurempi vaikutus aktiivikävijöihin puhuisi sen puolesta, että myös jumalanpalvelukseen osallistujan omalla asenteella on merkitystä siihen miten esimerkiksi jumalanpalveluksen kuoromusiikin kokonaisvaltainen vaikutus siirtyy kokonaisvaltaisesti arkielämään.

Esteettisyys ei saisi olla ainoa kriteeri, jonka mukaan jumalanpalvelukseen sopiva musiikki arvioidaan, sillä silloin ajaudutaan lähes aina törmäyskurssille makukysymysten kanssa. Sen sijaan jumalanpalvelusmusiikin tulisi olla yksi kriteeri, jonka mukaan jumalanpalvelukseen osallistuja voi arvioida omaa elämäänsä (Witvliet 2005, 93). Kuorolla on jumalanpalveluksen osallistujaa haastava rooli, jonka vaikutuksesta kokonaisvaltainen vaikutus voi heijastua laaja-alaisesti ihmisen arkielämään. Kuoro voi lauluvalinnoillaan tukea saarnattua Sanaa. Tukeminen ei tapahdu välttämättä toistamalla saarnan sisältöä vaan ennemminkin haastamalla toimimaan Sanan vaikutuksen mukaan (Wilson 1965, 37).

8 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSMENETELMÄT

8.1. Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoitus on selvittää kuorolaulun merkitystä suomalaisten helluntaiseurakuntien jumalanpalveluksessa. Lisäksi tutkin iän, sukupuolen, musiikkiharrastuneisuuden ja seurakunnallisen tehtävän mahdollista yhteyttä käsitykseen kuoron merkityksestä.

8.2. Tutkimusongelmat

Pääongelma:

Mikä on kuoromusiikin merkitys suomalaisten helluntaiseurakuntien jumalanpalveluksessa?

Alaongelma 1.

Mikä tehtävä kuoromusiikilla on helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa?

Alaongelma 2.

Millaista on helluntaiseurakunnan jumalanpalvelukseen sopiva kuoromusiikki?

Alaongelma 3.

Millaisia vaikutuksia jumalanpalvelukseen sopivalla kuoromusiikilla tulisi olla helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa?

8.3. Tutkimusjoukko

Tutkimuksen perusjoukko on helluntaiseurakuntien kuoronjohtajat ja Helluntaiseurakuntien musiikki ry:n (HSM ry) jäsenet sekä seurakuntien työntekijät (pastorit, saarnaajat, seurakuntien johtajat).

8.3.1. Otanta

Otantaan otettiin mukaan kaikki kuoronjohtajat, jotka löytyvät HSM ry:n tiedostosta ja helluntaiseurakuntien osoitetietoja sisältävän Seurakuntaoppaan tiedoista. Koska kuoronjohtajat ovat tutkimuksen aiheen kannalta oleellisessa asemassa, lähetin kyselyn kaikille kuoronjohtajille (myös entisille kuoronjohtajille), joiden osoitteet olivat edellä mainituissa

tiedostoissa. HSM ry:ltä saamieni tietojen mukaan osa heidän jäsenrekisterin tehtävätiedoista saattoi olla puutteellisia ja vanhentuneita. Kuoronjohtajiksi ja lauluryhmien vetäjiksi tulkittuja oli yhteensä seitsemänkymmentäkahdeksan (78). Kuoronjohtajien lisäksi lähetin kyselylomakkeen HSM ry:n osoitetiedostosta arpomilleni yhdistyksen jäsenille. Lähetin kyselylomakkeen yhteensä sadalle (100) helluntaiseurakunnan musiikkihenkilölle. Musiikkihenkilöiden ikää tai seurakuntaa ei tässä vaiheessa tyypitetty.

Lähetin kyselyn myös sadalle (100) seurakunnan työntekijälle tai Seurakuntaoppaassa mainitulle seurakunnan yhteyshenkilölle, jotka toimivat seurakunnassa pastorin kaltaisessa tehtävässä. Seurakunnan työntekijöiden kohdalla tein kiintiöotannon, jolloin kiintiöinä

- 1) vastaajan ikä (alle 25 vuotta, 25 – 40 vuotta, 41 – 60 vuotta, yli 60 vuotta)
- 2) seurakunnan koko (alle 100, 100 – 500, yli 500),
- 3) seurakunnan ikä (alle 21 vuotta, 21 – 50 vuotta, yli 50 vuotta)

Ensin otin seurakuntaoppaan tietojen mukaan 20 henkilön ryhmiä eri ikäluokista arpomalla. Sitten tarkistin, että alle 21 vuotta vanhojen seurakuntien edustajia on tarpeeksi, eli 20 henkilöä. Koska sellaisten seurakuntien palkallisia työntekijöitä on vähän, otin otantaan kaikki alle 21 vuotta vanhojen seurakuntien edustajat, joita oli yhteensä kuusitoista (16). (Holopainen 2002, 36,37.)

8.3.2. Kyselyyn vastanneet

Kyselyn kokonaan vastattuna palautti satakaksi (102) vastaajaa. Vastaajajoukko koostui tasaisesti helluntaiseurakuntien työntekijöistä ja musiikkihenkilöistä. Seurakunnan työntekijöiden ryhmään kuuluvia vastauksia tuli viisikymmentä (50) ja seurakunnan musiikkihenkilöiden ryhmään kuuluvia vastauksia tuli viisikymmentäkaksi (52). Kaikista vastaajista miehiä oli kuusikymmentäviisi (65) ja naisia oli kolmekymmentäseitsemän (37). Koko vastausjoukko koostui alle 41-vuotiaista, joita oli kaksikymmentäviisi (25), 41 – 60-vuotiaista, joita oli viisikymmentäneljä (54) ja yli 60-vuotiaista, joita oli kaksikymmentäkolme (23). Vastaajat jakaantuivat musiikkiharrastuneisuuden mukaan siten, että yksi (1) vastaaja ilmoitti, ettei harrasta musiikkia ollenkaan, viisitoista (15) vastaajaa kertoi harrastavansa musiikin kuuntelua, viisikymmentäyksi (51) vastaajaa ilmoitti harrastavansa laulua tai soittamista (tai molempia), kaksikymmentäyksi (21) vastaajaa kertoi opiskelleensa musiikkia jonkin verran jossain musiikkioppilaitoksessa ja neljätoista (14) vastaajaa ilmoitti suorittaneensa musiikkialan ammatillisen perustutkinnon tai korkeakoulututkinnon. Tutkimuksen

analysoinnissa vastaaja, joka ilmoitti, että ei harrasta musiikkia, on sijoitettu musiikkia kuuntelevien joukkoon.

Kyselyyn vastanneet olivat erikokoisista seurakunnista seuraavasti:

- alle 100 jäsenen seurakunnasta oli seitsemäntoista (17) vastaajaa
- 101 – 500 jäsenen seurakunnasta oli viisikymmentäkolme (53) vastaajaa
- 500 – 1000 jäsenen seurakunnasta oli kahdeksan (8) vastaajaa
- yli 1000 jäsenen seurakunnasta oli kaksikymmentäneljä (24) vastaajaa

Kyselyyn vastanneet olivat myös eri-ikäisistä seurakunnista seuraavasti:

- alle 21 vuotta sitten perustetuista seurakunnista oli viisitoista (15) vastaajaa
- 21 – 50 vuotta sitten perustetuista seurakunnista oli kuusi (6) vastaajaa
- yli 50 vuotta sitten perustetuista seurakunnista oli kahdeksankymmentäyksi (81) vastaajaa

Lajittelin kyselyyn vastanneet kahteen ryhmään seurakunnallisen tehtävän perusteella.

”Seurakunnan työntekijöiden” ryhmässä oli yhteensä viisikymmentä vastaajaa, joista kolme (3) oli vanhimmiston ja hallituksen jäsentä ja neljäkymmentäseitsemän (47) oli seurakunnan palkallisia työntekijöitä (pastoreita). ”Seurakunnan musiikkihenkilöiden” ryhmässä oli yhteensä viisikymmentäkaksi vastaajaa, joista kaksikymmentäkahdeksan (28) oli kuoronjohtajia, neljätoista (14) oli entisiä kuoronjohtajia, kaksi (2) oli kuorolaista, kaksi (2) oli seurakunnan musiikkivastaavaa, kaksi (2) oli ylistyksenjohtajaa, kaksi (2) oli solistia ja kaksi (2) oli säestäjää.

8.4. Kyselylomake

8.4.1 Kirjallisuudesta kyselylomakkeeseen

Jumalanpalvelusteologiaa ja musiikkiteologiaa käsittelevässä kirjallisuudessa toistuu kolme tutkimukseni osa-alueisiin liittyvää teemaa: 1) jumalanpalvelusmusiikin tehtävät, 2) jumalanpalvelusmusiikin sopivuustekijät ja 3) jumalanpalvelusmusiikin vaikutukset. Näissä osa-alueissa olen tässä tutkimuksessani keskittynyt erityisesti kuoroon liittyviin teemoihin. Olen jakanut käsittelemäni kirjallisuusosuuden edellä mainittuihin kolmeen osa-alueeseen ja näin muodostanut kyselyn. Lisäksi kyselylomakkeessani on kysymysosio jumalanpalvelusta häiritsevistä asioista, koska ne liittyvät läheisesti jumalanpalveluksen kuoromusiikin sopivuustekijöihin.

Kuoron tehtävä

Kuoron tehtävästä olen käsittelemäni kirjallisuuden pohjalta nostanut kyselylomakkeessa esiin jumalanpalvelus- ja musiikkiteologiassa toistuvat kuoron jumalanpalvelustehtävät Jumalan ylistämisessä, Sanan julistamisessa ja yhteisen jumalanpalveluksen sekä jumalanpalvelukseen osallistujan rakentamisessa. Kuoron jumalanpalvelustehtävä liittyy oleellisesti musiikkiin, joten kyselylomakkeessa tiedustelen myös musiikin käyttämiseen liittyviä tehtäväkysymyksiä. Koska Pyhän Hengen vaikutus ja Pyhän Hengen yliluonnolliset lahjat liittyvät oleellisesti helluntailaiseen jumalanpalvelukseen, on ne otettu mukaan kyselyyn.

Kuoromusiikin sopivuus

Jumalanpalveluksen kuoromusiikin piirteitä käsittelevässä kirjallisuudessa tarkastellaan yleensä kuoromusiikkia sen sopivuudella jumalanpalvelukseen ja siihen oleellisesti liittyviin tekijöihin. Niinpä sopivuusteema on mukana kyselylomakkeessa. Sopimaton on yleensä myös häiritsevää, joten olen osan sopivuusteemasta muuttanut kyselyssä kysymyksiä häiritsevyydestä. Jumalanpalvelus- ja musiikkiteologisessa kirjallisuudessa jumalanpalveluksen kuoromusiikin sopivuutta arvioidaan usein sillä, miten se ylistää ja kunnioittaa Jumalaa, julistaa Jumalan Sanaa, sopii yhteen jumalanpalveluksen kokonaisuuteen ja rakentaa jumalanpalvelukseen osallistujaa. Helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksen kuoromusiikkia on mielekästä tarkastella myös Pyhän Hengen vaikutusten ja yliluonnollisten lahjojen ilmenemisen näkökulmista. Näitä jumalanpalveluksen kuoromusiikin sopivuusteemoja on mukana kyselykaavakkeessa.

Kuoromusiikin vaikutukset

Musiikki vaikuttaa ihmiseen. Musiikin vaikutuksia käsitellään kirjallisuudessa yleensä emotionaalisesta, fyysisestä ja mentaalisesta näkökulmasta. Jumalanpalveluksen kuoromusiikkiin liittyy myös muita tekijöitä, jotka vaikuttavat ihmisen. Kyselyssäni jumalanpalveluksen kuoromusiikin vaikutuksia selvitetään ensinnäkin hengellisten, älyllisten, tunne ja fyysisten ilmentymien kautta. Sen lisäksi kysyn jumalanpalveluksen kuoromusiikin musiikkielämystä synnyttävää vaikutusta sekä usean vaikutuksen yhteisvaikutusta, jolla on puolestaan vaikutus jumalanpalvelukseen osallistujan elämään kokonaisvaltaisesti.

8.4.2. Kyselylomakkeen muuta sisältöä

Taustatietoina kyselylomakkeessa kysyttiin sukupuolta, ikää, tehtävää seurakunnassa ja musiikkiharrastuneisuutta sekä seurakunnan kokoa, ikää ja kuorotoiminnan aktiivisuutta.

Helluntaiseurakuntien musiikki ry:n esityksestä kyselyssä selvitettiin myös millaista koulutusta vastaajat toivoisivat HSM ry:n järjestävän.

Kyselylomakkeen kysymyksien vastausvaihtoehdoissa käytettiin 5-portaista Likertin-asteikkoa. Vastausvaihtoehtojen jälkeen oli avoimet kysymykset, joissa oli tilaa vastaajan omille näkemyksille ja perusteluille.

8.5. Tutkimustulosten käsittely

Tämä tutkimus on laadullinen tutkimus. Olen valinnut sen toteuttamistavaksi kyselyn, jotta saisin kuoromusiikin merkityksestä helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa tarpeeksi laaja-alaisen käsityksen. Valtakunnallisesti edustavan aineiston hakeminen on miltei mahdoton ilman kyselytutkimusta. (Paananen, Juntto & Sauli 1998, 207). Sovellan näkemystä, jossa ”kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen analyysi eivät ole toistensa vastakohtia tai toistensa pois sulkevia analyysimalleja, vaan niitä voidaan pitää tietyssä mielessä toistensa jatkumona” (Alasuutari 1994, 23).

Kyselytutkimuksen tuloksia analysoin aluksi tilastollisesti frekvenssien ja prosenttiosuuksien avulla. Tällä analyysillä poimin joukosta selvästi erottuvat ja vastaajien suurelta osin hyväksymät (yli 66 % vastaajista täysin tai osittain samaa mieltä väitteen kanssa) kuoron tehtävät jumalanpalveluksessa, jumalanpalvelukseen sopivan kuoromusiikin sopivuustekijät sekä kuorolaululta odotetut vaikutukset. Sen jälkeen analysoin kussakin osa-alueessa taustamuuttujien ja vastausten mahdollista yhteyttä väitteissä, joissa vastaajien vastaukset jakaantuvat oleellisesti eri vastausvaihtoehtojen kesken. Taustamuuttujissa keskityin tutkimuksissani vastaajan sukupuoleen, ikään, seurakunnalliseen tehtävään ja musiikkiharrastuneisuuteen. Tutkin myös kyselylomakkeen avoimiin kysymyksiin tulleita vastauksia saadakseni syventävää tulkintaa ja selityksiä.

9 TUTKIMUSTULOKSIA

9.1. Kuoron tehtävä jumalanpalveluksessa

9.1.1. Kuoron tehtävä jumalanpalveluksessa kuorokyselyn vastausmäärien perusteella

Kuorokyselyssä ehdotetuista kuoron jumalanpalvelustehtävistä suurin osa koettiin kuorolle sopivana. Neljän ehdotetun tehtävän kohdalla vastaukset hajaantuivat ja kahdesta ehdotetusta tehtävästä oltiin selvästi eri mieltä väitteen kanssa.

Kuoron jumalanpalvelustehtävää koskevat kuorokyselyn väitteen, joissa vastaajat olivat suhteellisen yksimielisiä.

”Kuoroa tarvitaan seurakuntamme jumalanpalveluksessa...”

1. Käyttämään Jumalan antamaa musiikkilahjaa Jumalan kunniaksi
Vastaajista 96 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 84 %, oli ”täysin samaa mieltä” kohdassa.
2. Käyttämään Jumalan antamia luonnollisia lahjoja
Vastaajista 96 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 69 %, oli ”täysin samaa mieltä” kohdassa.
3. Julistamaan evankeliumia
Vastaajista 94 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 65 %, oli ”täysin samaa mieltä” kohdassa.
4. Johtamaan seurakuntaa Jumalan ylistykseen
Vastaajista 92 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 62 %, oli ”täysin samaa mieltä” kohdassa.
5. Rakentamaan jumalanpalvelukseen osallistujaa hengellisesti
Vastaajista 91 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 68 %, oli ”täysin samaa mieltä” kohdassa.

6. Vaikuttamaan jumalanpalveluksen osallistujan kokonaisvaltaisesti
Vastaajista 91 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 57 %, oli ”täysin samaa mieltä” kohdassa.
7. Käyttämään Jumalan antamaa musiikkilahjaa ihmisten hyväksi
Vastaajista 89 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 55 %, oli ”täysin samaa mieltä” kohdassa.
8. Lisäämään yhteyden kokemista
Vastaajista 89 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 50 %, oli ”täysin samaa mieltä” kohdassa.
9. Johtamaan seurakuntaa yhteiseen lauluun
Vastaajista 85 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 49 %, oli ”täysin samaa mieltä” kohdassa.
10. Tuomaan elävyyttä rukoukseen ja Sanan opetukseen
Vastaajista 89 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 52 %, oli ”osittain samaa mieltä” kohdassa.
11. Esittämään musiikkia, mikä vetää ihmisiä jumalanpalvelukseen
Vastaajista 86 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 43 %, oli sekä ”täysin samaa mieltä” että ”osittain samaa mieltä” kohdissa.
12. Koskettamaan jumalanpalvelukseen osallistujan tunteita
Vastaajista 78 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 51 %, oli ”osittain samaa mieltä” kohdassa.

Kuoron jumalanpalvelustehtävää koskevat kuorokyselyn väitteet, joissa vastaukset hajaantuivat. Väitteen kanssa täysin tai osittain samaa mieltä olevia oli vähemmän kuin kaksi kolmasosaa (2/3) vastaajista.

13. Tuomaan arvokkuutta ja juhlallisuutta jumalanpalvelukseen
Vastaajista 64 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 44 %, oli ”osittain samaa mieltä” kohdassa.

14. Käyttämään Pyhän Hengen yliluonnollisia lahjoja

Vastaajista 63 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 40 %, oli ”osittain samaa mieltä” kohdassa.

15. Opettamaan ja kehottamaan seurakuntaa

Vastaajista 61 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 40 %, oli ”osittain samaa mieltä” kohdassa.

Kyselyn väitteen, joiden kanssa vastaajat olivat eri mieltä

16. Tuomaan sopivan täytteen jumalanpalveluksen pääosien väliin

Vastaajista 63 % oli osittain tai täysin eri mieltä. Eniten vastauksia, 36 %, oli ”täysin eri mieltä” kohdassa.

17. Ylistämään Jumalaa muiden seurakuntaisten puolesta

Vastaajista 79 % oli osittain tai täysin eri mieltä. Eniten vastauksia, 54 %, oli ”täysin eri mieltä” kohdassa.

Vastausmäärien perusteella kuoron tehtävänä on ennen kaikkea käyttää Jumalan antamaa luonnollista lahjaa, musiikkilahjaa, Jumalan kunniaksi. Musiikkilahjan käyttäminen Jumalan kunniaksi on perusajatuksena myös jumalanpalvelusta käsittelevässä kirjallisuudessa (Bateman 2002, 27; Nelson 2002, 150; Whaley 2001, 78). Tulosten perusteella myös evankeliumin julistaminen, seurakunnan johtaminen ylistykseen ja yhteiseen lauluun, jumalanpalvelukseen osallistujan hengellinen ja kokonaisvaltainen rakentaminen, musiikkilahjan käyttäminen ihmisten hyväksi, yhteyden kokemisen lisääminen, rukouksen ja sanan opetuksen elävöittäminen, jumalanpalvelukseen osallistujan tunteiden koskettaminen sekä musiikin esittäminen, joka vetää ihmisiä jumalanpalvelukseen koetaan melko yksimielisesti kuorolle kuuluvina tehtävinä. Nämä tehtävät löytyvät yhtenevästi myös kuoron jumalanpalvelustehtävää käsittelevästä kirjallisuudesta (Osbeck 1985).

Mielipiteet kuoron tarpeesta juhlallisuuden ja arvokkuuden tuomiseen, Pyhän Hengen lahjojen käyttämiseen ja seurakunnan opettamiseen jakaantuivat edellisiä selvemmin. Juhlallisuuden ja arvokkuuden tuomisen tarpeellisuutta pohditaan myös kirjallisuudessa (Toivio 2004, 167 – 169). Seurakunnan opettamisesta pidetään yleensä musiikkiteologisessa kirjallisuudessa (Nelson 2002, 152) jumalanpalvelusmusiikille kuuluvana tehtävänä ja Pyhän Hengen lahjojen käyttäminen korostuu helluntailaisten teologioiden opetuksissa (Hayford 2000, 164), joten tällä kohtaa tulos poikkesi kirjallisuudessa esiintyvistä odotuksista.

Kielteisimmin suhtauduttiin tehtäväkuvauksiin, jotka myös kirjallisuudessa koettiin usein ongelmallisina. Tulosten perusteella kuorolla ei ole jumalanpalveluksessa sivuroolia sopivan täyteen tuojana (vrt. Kauppinen 1992, 58) tai seurakuntaa passivoivaa roolia muiden puolesta ylistäjänä (vrt. Wolterstorffin 2005, 12 – 13).

9.1.2. Kuoron tehtävä Jumalan ylistämisessä

Kuorolta odotetaan jumalanpalveluksessa ylistyksenjohtajan roolia. Vastaajista 92 % oli täysin tai osittain samaa mieltä, että kuoron tehtävä Jumalan ylistämisessä on johtaa seurakuntaa yhteiseen ylistykseen. Kuoron ylistyksenjohtamistehtävää korostavat myös kielteiset vastaukset kysymykseen, jossa ehdotettiin kuoron tehtäväksi Jumalan ylistämistä muiden seurakuntalaisten puolesta.

Vastauksissa ilmeni karismaattiselle helluntailaisuudelle tyypillinen käsitys siitä, että Jumalan läsnäolo ja ylistys liittyivät jumalanpalveluksessa toisiinsa (Kärkkäinen 2002, 110). Laulu ja musiikki liitettiin Jumalan ylistämiseen (Nelson 2002, 150).

”Johtamaan Jumalan läsnäoloon ja Pyhän Hengen yhteyteen. Johtaa osallistumaan ylistykseen, lauluun.” (mies, työntekijä).

”Etenkin ylistettäessä kuoro, ja musiikki ylipäättänsä, saattaa ja voi olla juuri se kanava, jota Pyhä Henki käyttää päästääkseen meidät lähelle” (nainen, musiikkihenkilö).

Avoimiin kysymyksiin annetuissa perusteluissa näkyy kuoron ylistystehtävän laaja-alaisuus. Kirjoitetuissa vastauksissa yhdyttiin Wilsonin (1965, 159) esittämään näkemykseen, että kuoron ylistyksenjohtamistehtävä kulkee läpi jumalanpalveluksen.

”Kuoro toimii esimerkkinä Jumalaa etsivistä ihmisistä” (nainen, musiikkihenkilö).

”Kuoro voi palvelutiimin osana tukea julistusta mm. esirukouksin ja toimien aktiivisina kuulijoina esimerkkinä seurakunnalle” (mies, musiikkihenkilö).

Tulosten perusteella kuoron tehtävänä ei ole ylistää Jumalaa muun seurakunnan puolesta. Vastaajista 79 % oli Wolterstorffin (2005, 12 – 13) kanssa samaa mieltä siitä, että kuoron

tehtävä ei ole ylistää muiden puolesta vaan aktivoida myös muut seurakuntalaiset Jumalan ylistämiseen. Vastauksista ilmenee myös, että kuoron ymmärtäminen seurakunnan edustajaksi Jumalan ylistämisessä ei välttämättä tarkoita ajatusta muun seurakunnan passiivisesta oleskelusta. Eräs vastaaja niistä, jotka vastasivat, että kuoro ylistää Jumalaa seurakuntalaisten puolesta, perusteli:

”Jos kuoromusiikki on innoittanut, se muistuttaa kuulijoita taivaallisesta palveluksesta ja ohjaa seurakuntaa Jumalan läsnäoloon” (mies, yli 60, kuoronjohtaja).

Kuoron tehtävää Jumalan ylistämisessä korostaa entisestään se, että vastaajista jopa 96 % näki kuoron tehtäväksi Jumalan antaman musiikkilahjan käyttäminen Jumalan kunniaksi.

Jumalan ylistämiseen jumalanpalveluksessa liitettiin mielikuvia, jotka vaikuttavat käsitykseen kuoron tehtävästä ylistää Jumalaa ja johtaa seurakuntaa Jumalan ylistykseen. Jos mielikuva kuorosta on sellainen, että kuoro vain esittää lauluja, niin silloin kuoroa on vaikea nähdä ylistyksenjohtajan tehtävässä:

”Kuoroa ei tarvita jumalanpalveluksessa. Ylistystä, joka johtaa ihmisiä Jumalan kohtaamiseen tarvitaan. Eli esittävää musiikkia ei tarvita, tarvitaan osallistumiseen tähtäävää musiikkia. Toki yli 10 henkilön ryhmä voi olla johtamassa ylistykseen, mutta siitä ei käytetä nimeä kuoro.” (mies, työntekijä)

Jos käsitys ylistyslaulusta liittyy pelkästään valkokankaalle heijastettuihin sanoihin, seurakunnan seisaalleen nousemiseen ja säkeistöjen toistoihin, voi monessa seurakunnassa Jumalan ylistäminen loppua jo ennen kuin se ehtii edes alkaa:

”Jumalanpalvelusta häiritsevät ylipitkät mantramaiset ylistyslaulut, alati toistuvat ja toistuvat ylistyslaulut.” (mies, musiikkihenkilö)

Huolta kannettiin myös siitä, että kuoro keskittyy pelkästään ylistämiseen unohtaen samalla sen muut tehtävät jumalanpalveluksessa:

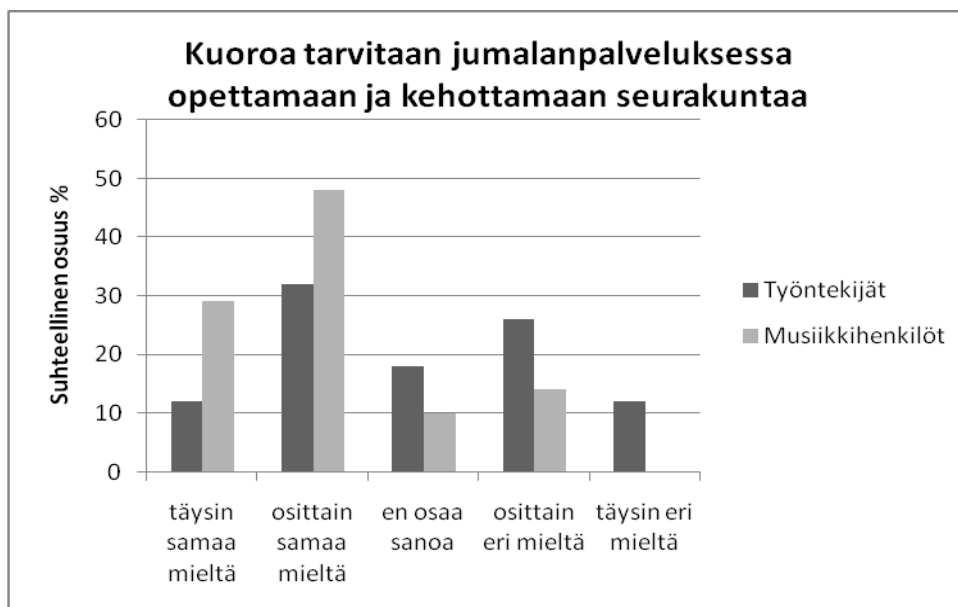
”Ennen (yli 10 v. sitten) laulut olivat enemmän evankelioivia ja julistavia. Nykyisin kuorot keskittyvät liiaksi ylistyksen johtamiseen.” (mies, musiikkihenkilö)

9.1.3. Kuoro julistajana jumalanpalveluksessa

9.1.3.1. Kuoro seurakunnan opettajana ja kehottajana

Seurakunnan opettamisen ja kehittämisen katsottiin kuuluvan ainakin osittain kuoron tehtäviin. Vastaajista 61 % oli täysin tai osittain sitä mieltä, että kuoroa tarvitaan opettamaan ja kehittämään seurakuntaa. Seurakunnan työntekijöistä löytyi kuitenkin huomattava osa (38 %) niitä, jota eivät kokeneet opettamista ja kehittämistä kuoron tehtäväksi (Kuvio 1).

Vastausten perusteella musiikkihenkilöt kokevat työntekijöitä enemmän, että kuoron tehtävä on opettaa ja kehottaa seurakuntaa. Seurakunnan työntekijöistä 44 % oli täysin tai osittain samaa mieltä väitteen kanssa, jossa esitettiin, että ”seurakuntamme jumalanpalveluksessa kuoroa tarvitaan opettamaan ja kehittämään seurakuntaa”. Musiikkihenkilöistä 77 % näki kuoron opettamistehtävän tarpeellisena jumalanpalveluksessa.



KUVIO 1. Vastausten suhteellinen osuus väitteeseen: Kuoroa tarvitaan jumalanpalveluksessa opettamaan ja kehittämään seurakuntaa. Vastaukset on jaoteltu seurakunnallisen tehtävän mukaan (n = 102).

Avoimesta kysymyksestä ei löytynyt mitään erityistä syytä, miksi nämä työntekijät eivät nähneet opettamistehtävää kuorolle kuuluvaksi. Vaikka kuorolle ei koettu kuuluvan varsinaista opetustehtävää, niin samanaikaisesti nähtiin kuitenkin sille sielunhoidollisen julistuksen rooli:

”Kuoroa tarvitaan avaamaan sydämiä, se on sielunhoidollista, joskus jopa profetaalista” (työntekijä)

Raamatussa ja musiikkiteologisessa kirjallisuudessa kuorolle ja jumalanpalvelusmusiikille annetaan myös seurakuntaa opettava rooli (Nelson 2002, 152; Wilson 1965, 159), joten kuoron opetusroolin pois jättäminen ei ole teologisesti perusteltua. Tuloksissa heijastuu todennäköisesti myös puhutun ja laulettu opetuksen vertailu, jolloin opetustehtävään kielteisesti suhtautuvat eivät yhdy Toivion (2004, 152) esittämään näkemykseen, että laulu voi olla opetuksessa puhuttakin tehokkaampaa.

Kyselyn vastausten perusteella musiikkiharrastuneisuus on yhteydessä käsitykseen kuoron tehtävästä opettaa ja kehottaa seurakuntaa. Musiikkialan tutkinnon suorittaneet olivat eniten ja vastaavasti musiikin kuuntelua harrastavat olivat vähiten sitä mieltä, että opettaminen ja kehottaminen olisi kuoron tehtävä. Musiikkia paljon harrastavilla näyttää olevan suurempi mahdollisuus vastaanottaa kuorolauluun liittyvä opetus ja kehoitus.

”Kuoromusiikki julistaa, lohduttaa ja rohkaisee vaikuttaen joskus jopa puhetta enemmän” (nainen, musiikkihenkilö, musiikkialan tutkinto).

9.1.3.2. Kuoro evankeliumin julistajana

Kuorokyselyn vastausten perusteella evankeliumin julistaminen on selvästi yksi kuoron tehtävistä. Vastaajista 94 % oli täysin tai osittain sitä mieltä. Kuoron roolia ja merkitystä evankelioinnissa painotettiin myös avoimiin kysymyksiin annetuissa perusteluissa:

”Kuoro voi olla evankelioinnissa jopa tärkeämpi kuin puheet” (musiikkihenkilö).

”Kuoron tulisi laulaa niin, että uskosta osaton ihminen saisi kuulla kutsulauluja, niin sanottuja herätyskokouslauluja, joissa on sanoma” (musiikkihenkilö).

Evankeliumin julistus koettiin seurakunnan opettamista enemmän kuoron tehtäväksi. Todennäköisesti helluntaiseurakunnan perinteellä (Joensuu 2007, 260), jossa kuoro kuului vahvasti evankelointipainotteisiin sunnuntai-iltojen herätyskokouksiin, voi olla yhteyttä tähän käsitykseen, vaikka vastauksista ei löydy sellaisia ikäluokkien välisiä eroja, jotka tukisivat tätä perinteen vaikutusta. Kaikissa ikäluokissa vastaukset hajaantuivat lähes samalla tavalla.

9.1.4. Kuoro yhteisen jumalanpalveluksen rakentajana

Kuoroa tarvitaan jumalanpalveluksessa lisäämään yhteyden kokemista. Vastaajista 89 % oli sitä mieltä. Kuoron tehtävä yhteyden tekijänä näkyy myös seuraavasti:

”Kuoron tehtävä on saada kuulija iloitsemaan pelastuksesta ja yhteydestä”
(nainen, musiikkihenkilö)

”Meillä kuoro on useamman sukupolven kuoro, joten se poistaa kuiluja sekä musiikillisesti että kokemuksellisesti” (nainen, musiikkihenkilö).

”Jumalan Sanassa löytyy selkeä jumalanpalveluksen kuorolle ja soittajistolle. Eri ikäiset ja eri tasoiset palvelivat yhdessä! Musiikki voi yhdistää iästä ja taidoista riippumatta. 1. Aik. 25:8”. (mies, musiikkihenkilö)

Yhteinen laulu on merkittävä osa seurakunnan yhteistä jumalanpalvelusta. Vastaajista 85 % odottikin, että kuoro johtaa jumalanpalveluksessa seurakuntaa yhteiseen lauluun. Kuoron tarvetta jumalanpalveluksen laulun johtamisessa tukee myös se, että kuoromusiikkia pidettiin jumalanpalvelukseen sopivana silloin, kun se innostaa osallistumaan yhteiseen lauluun (Driscoll 2005, 28).

Kuorolla näyttää olevan samanlainen elävöittämisen rooli kuin mitä evankelis-luterilaisessa ja roomalaiskatolisessa kirkkoissa on määritelty kuorolle ja jumalanpalveluksen musiikille yleisesti (Sariola 1986, 119; Joncas 2005, 56). Vastaajista 89 % oli sitä mieltä, että kuoro tuo elävyyttä rukoukseen ja Sanan opetukseen. Kuoron tarpeellisuus jumalanpalveluksen elävöittämisessä kävi ilmi myös perusteluissa:

”Seurakunnan jumalanpalveluksen musiikki tulee kuoron kautta monipuolisemmaksi.” (työntekijä)

”Kuoro tuo vaihtelua tilaisuuteen.” (työntekijä)

Kuoro yhteisen jumalanpalveluksen oleellisena rakentajana voi vaikuttaa oleellisesti kulloisenkin kokoontumisen ilmapiiriin ja tunnelmaan. Yleensä ajatellaan, että kuoron laulu tuo arvokkuutta ja juhlallisuutta tilaisuuteen, jossa se laulaa (Suoniemi 2008, 140). Kyselyssä ehdotettiin, että kuoroa tarvitaan jumalanpalveluksessa tuomaan arvokkuutta ja juhlallisuutta. Vastaajista 64 % oli täysin tai osittain samaa mieltä väitteen kanssa. Arvokkuuden ja juhlallisuuden tuomista tärkeämmäksi ilmapiiriin vaikuttamistehtäväksi koetaan kuoron tehtävä avata sydämiä ja hengellistä ilmapiiriä:

”Kuoroa tarvitaan avaamaan tilaisuuden hengellistä ilmapiiriä” (työntekijä).

”Avaamaan ilmapiiriä hengellisille asioille, vapauttamaan kovaa ilmapiiriä” (musiikkihenkilö).

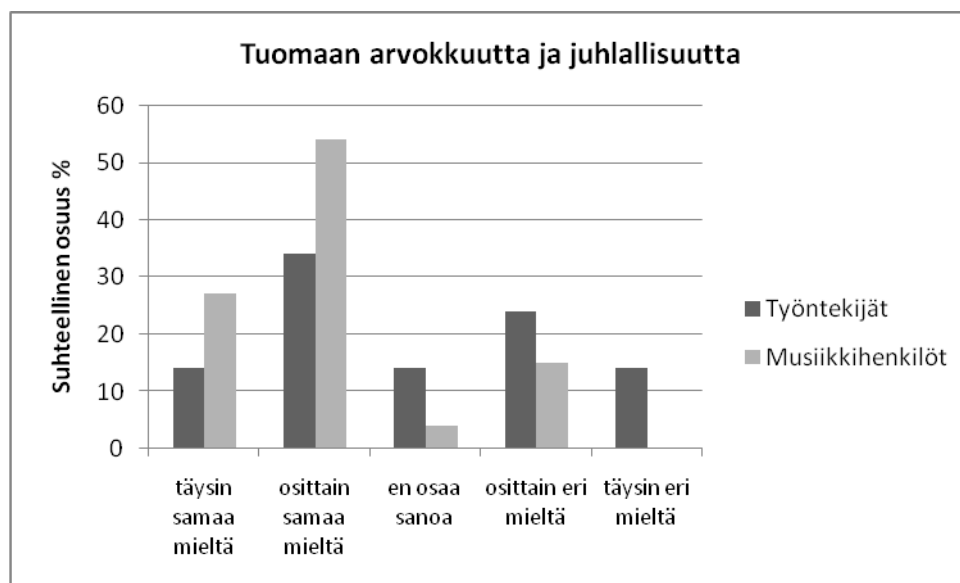
”Kuoro on avaamassa tilaa Pyhän Hengen voitelulle ja tilaa Sanan perillemenoon. Sydämet auki.” (työntekijä).

”Valmistamaan sydämiä vastaanottamaan sanan julistusta. (työntekijä).

”Kuoro avaa Pyhän Hengen ilmestymistä” (musiikkihenkilö).

”Avaamaan sydämet Jumalalle. Ohittaa ihmisen rationaalisen puolen. Auttaa keskittymään Jumalaan.” (työntekijä).

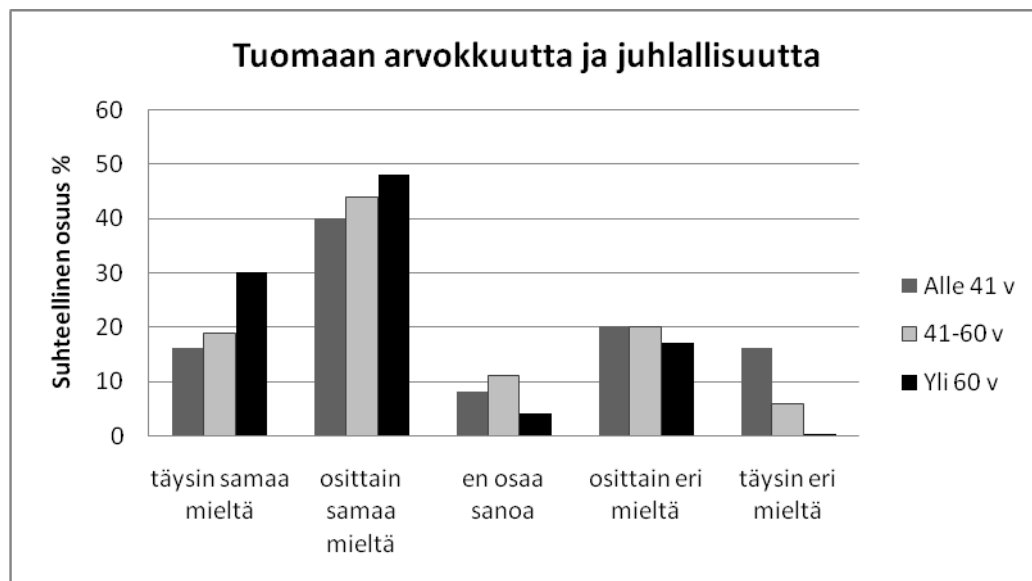
Kyselyn väite, että kuoroa tarvitaan tuomaan jumalanpalvelukseen arvokkuutta ja juhlallisuutta sai hieman vastaukset hajaantumaan.



KUVIO 2. Vastausten suhteellinen osuus väitteeseen: Kuoroa tarvitaan jumalanpalveluksessa tuomaan arvokkuutta ja juhlallisuutta. Vastaukset on jaoteltu seurakunnallisen tehtävän mukaan (n = 102).

Musiikkihenkilöt kokivat työntekijöitä enemmän, että kuoroa tarvitaan tuomaan jumalanpalvelukseen arvokkuutta ja juhlallisuutta. Heistä 81 % ajatteli niin, kun seurakunnan työntekijöistä vain 48 % näki arvokkuuden ja juhlallisuuden tuomisen tärkeäksi tehtäväksi.

Myös iällä näyttää olevan yhteyttä siihen, kuinka tarpeellisenä kuoron tehtävä tuoda arvokkuutta ja juhlallisuutta jumalanpalvelukseen koetaan (Kuvio 3).



KUVIO 3. Vastausten suhteellinen osuus väitteeseen: Kuoroa tarvitaan jumalanpalveluksessa tuomaan arvokkuutta ja juhlallisuutta. Vastaukset on jaoteltu iän mukaan (n = 102).

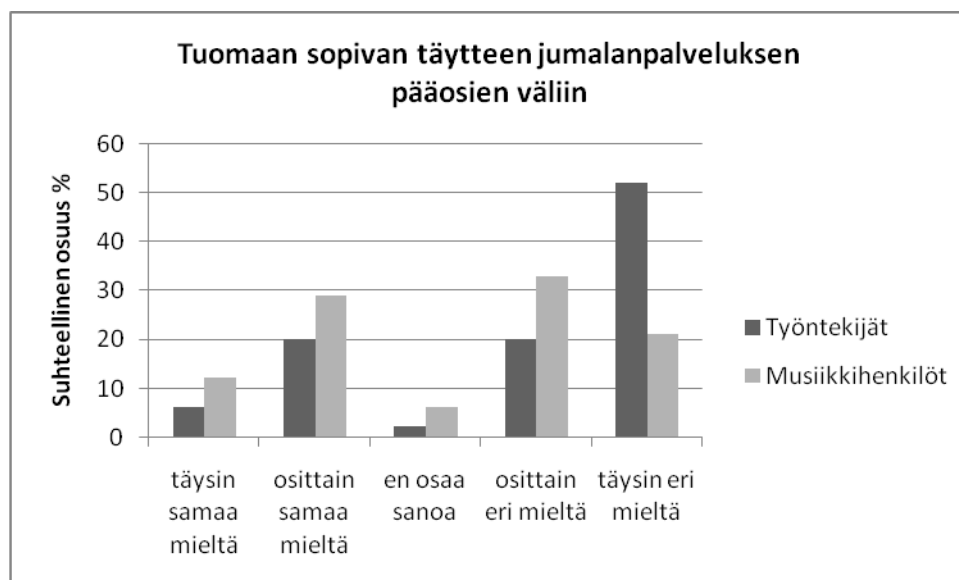
Mitä vanhempi vastaaja, sitä enemmän hänen mielestään kuoron tehtävä on arvokkuuden ja juhlallisuuden tuominen jumalanpalvelukseen. Alle 41-vuotiaat pitivät vähiten ja vastaavasti yli 60-vuotiaat eniten kuoron tehtävänä arvokkuuden ja juhlallisuuden tuomisen jumalanpalvelukseen. Myös musiikkiharrastuneisuudella oli yhteyttä: Tutkinnon suorittaneet vastasivat muita enemmän, että kuoroa tarvitaan tuomaan juhlallisuutta ja arvokkuutta jumalanpalvelukseen. Musiikkialan tutkinnon suorittaneista 85 % oli täysin tai osittain samaa mieltä ja ”kuuntelua/ei harrasta”-ryhmästä 51 % oli samaa mieltä. Vastaavasti musiikkia harrastamaton ja kuuntelua harrastavat vastaajat olivat muita enemmän sitä mieltä, että kuoroa ei tarvita jumalanpalvelukseen arvokkuuden ja juhlallisuuden takia.

Tuomas-messuista tehdyn tutkimuksen mukaan ihmiset ajattelevat jumalanpalvelusmusiikin toimivan joskus välikkeenä tai sopivana täytteenä pääosiksi koettujen tapahtumien välissä, mutta kokevat silti myönteisenä sen, jos musiikki toimii oleellisena osana jumalanpalvelusta (Kauppinen 1992, 58). Tässä kyselyssä 63 % oli osittain tai täysin eri mieltä väitteen kanssa, että kuoron tehtävä jumalanpalveluksessa on ”sopivan täytteen tuominen jumalanpalveluksen pääosien väliin”. Kuoron rooli näyttäisi helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa olevan olennainen osa kokonaisuutta:

”Musiikki on olennainen osa jumalanpalvelusta” (työntekijä).

”Kuoroa tarvitaan samaan mihin saarnaa ja muita. ’Kun kokoonnutte yhteen...’ ”
(musiikkihenkilö).

Musiikkihenkilöt vastasivat seurakunnan työntekijöitä enemmän kuoron tehtäväksi sopivan täytteen tuomisen jumalanpalvelukseen. Kun työntekijöistä vain 26 % oli väitteen kanssa täysin tai osittain samaa mieltä, kun musiikkihenkilöistä 40 % oli täysin tai osittain sitä mieltä, että kuoron tehtävä on tuoda sopiva täyte jumalanpalvelukseen. Vaikka seurakunnan työntekijöistä huomattava osa ei kokenut seurakunnan opettamista kuoron tehtäväksi, se ei selvästikään tarkoita, että työntekijät näkisivät kuoron tehtävän täytetehtävänä. Työntekijät arvostavat selvästi kuoron tehtävää jumalanpalveluksessa, sillä yli puolet heistä oli sitä mieltä, että kuoron tehtävä ei missään tapauksessa ole sopivan täytteen tuominen jumalanpalvelukseen (Kuvio 4).



KUVIO 4. Vastausten suhteellinen osuus väitteeseen: Kuoroa tarvitaan jumalanpalveluksessa tuomaan sopivan täytteen pääosien väliin. Vastaukset on jaoteltu seurakunnallisen tehtävän mukaan (n = 102).

Myös iällä näyttää olevan yhteys vastaukseen. Kaikista alle 41-vuotiaista vain 28 % oli täysin tai osittain sitä mieltä, että kuoron tehtävä voisi olla jumalanpalveluksessa sopivan täytteen tuominen pääosien väliin, kun 41 – 60-vuotiaista oli 31,5 % ja yli 60 – vuotiaista oli 43,5 % oli sitä mieltä.

”Kuorolaulu auttaa pastoria. Avaa Pyhän Hengen ilmestymistä. On pastorin tukena jumalanpalveluksessa” (musiikkihenkilö, yli 60)

Vanhemman ikäluokan myönteisemmät vastaukset täytteen tuomisen tehtävään viittaisivat siihen, että helluntaiseurakunnan jumalanpalvelus olisi aiemmin keskittynyt enemmän saarnojen ympärille kuin nykyisin. Näyttäisi myös siltä, että puheen tärkeänä pitäminen ei tarkoita kuorolle sivuroolia. Kuoron laulu ja pastorin puhe eivät kilpaile keskenään vaan tukevat toisiaan. Seurakunnan työntekijä, joka vastasi, että kuoron tehtävä ei ole sopivan täytteen tuominen jumalanpalvelukseen, huomioi kuoron laulun ja pastorin saarnan yhteistyön:

”Kuoro valmistaa tietä saarnalle” (työntekijä).

Musiikkia jonkin verran musiikkikoulussa tai vastaavassa opiskelleet vastasivat muita musiikkiharrastuneisuusluokkia enemmän kuoron tehtäväksi sopivan täytteen tuomisen jumalanpalveluksen pääosien väliin. Musiikin kuuntelun musiikkiharrastuneisuudeksi ilmoittaneet puolestaan olivat selvästi muita enemmän sitä mieltä, että kuoron tehtävä ei ole sopivan täytteen tuomisessa.

Lisäksi nekin, jotka vastasivat kuoron tuovan sopivan täytteen pääosien väliin, ajattelivat kuoron toimivan tukemistehtävässä ja samanarvoisena muihin jumalanpalveluksen osiin verrattuna ja kokonaisuuteen oleellisesti kuuluvana. Kuoroa ei siis koeta vähättelevässä mielessä ”vain täytteenä” niidenkään mielestä, jotka ovat samaa mieltä:

”Kuoro täydentää” (musiikkihenkilö).

”Kuoron tulisi tukea Sanan julistamista” (musiikkihenkilö).

”Hengellinen musiikki kuuluu jumalanpalvelukseen. On täydentävä tekijä, evankelioinnissa voi olla jopa tärkeämpi kuin puheet” (musiikkihenkilö).

”Se on luonnollinen osa Jumalan palvelemista” (musiikkihenkilö).

”Kuoro antaa monille mahdollisuuden osallistua käytännössä yhteisen jumalanpalveluksen rakentamiseen” (työntekijä)

9.1.5 Kuoro Pyhän Hengen kanavana

Helluntailaisessa jumalanpalvelusteologiassa korostuu Pyhän Hengen kanavana ja välineenä toimimisen tarve, mutta tietoisuus Pyhän Hengen välttämättömästä osallisuudesta Jumalan

palvelemisessa yhdistää kaikkia kristillisiä seurakuntia. Jotkut toivatkin esille kuoron riippuvaisuuden Pyhän Hengen toiminnasta Jumalan palvelemisessa.

”Kun se on Pyhän Hengen johdossa, niin se avaa ilmapiirin”(työntekijä).

”Jos kuoro palvelee Pyhän Hengen voitelussa, se vaikuttaa myös näkymättömään todellisuuteen avaten tietä Jumalan läsnäololle ja armolahjojen toiminnalle”(työntekijä).

”Musiikki on kolmisäikeinen Pyhän Hengen kanava, tai voi olla: sanat, sävel, esittäjät - kaikki syntyneet/voidellut Pyhässä Hengessä.” (musiikkihenkilö)

Jotkut näkivät, että kuorolla olisi jumalanpalveluksessa ikään kuin valmistava rooli Pyhän Hengen toiminnalle:

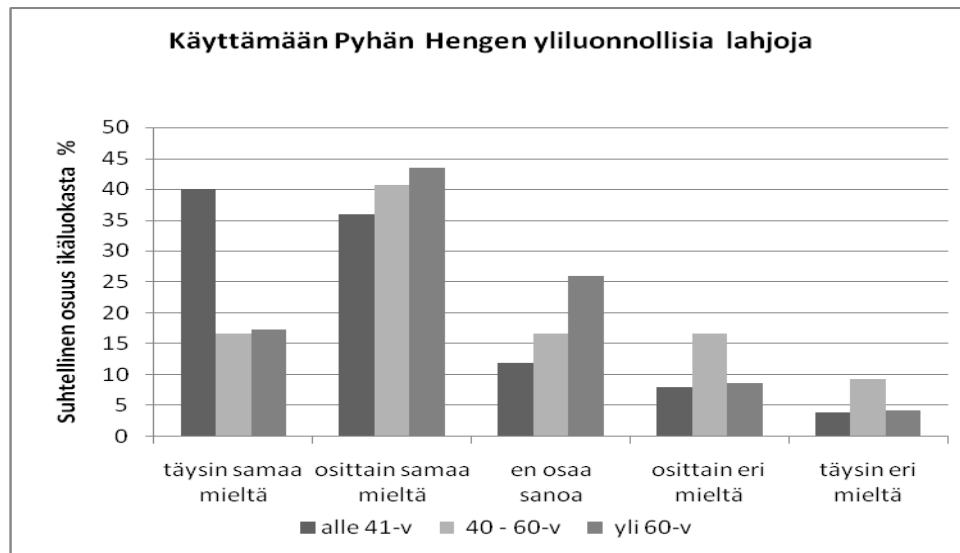
”Kuoroa tarvitaan kokoukseen luomaan Pyhän Hengen herkkää ilmapiiriä, tukemaan Sanan opetusta, toimimaan kussakin kokouksessa kokouksen Hengen mukaisesti. Tarkoitan lähinnä oikeanlaisten laulujen valintaa. Laulut tulisi valita Pyhän Hengen johdon mukaisesti”(musiikkihenkilö).

”Kuorolaulu avaa Pyhän Hengen ilmestymistä.” (musiikkihenkilö).

”Kuorolaulu on avaamassa tilaa Pyhän Hengen voitelulle ja tilaa Sanan perillemenoon. Sydämet auki.” (työntekijä).

Vastaajista 63 % oli täysin tai osittain sitä mieltä, että kuoroa tarvitaan jumalanpalveluksessa käyttämään Pyhän Hengen yliluonnollisia lahjoja. Vaikka yli puolet näki, että kuoro voisi käyttää jumalanpalveluksessa Pyhän Hengen lahjoja, niin yliluonnollisten armolahjojen käyttöä ei varauksetta yhdistetä kuoron tehtäväksi helluntaiseurakunnassa. Kuoron tehtävä mielletään enemmän luonnollisten lahjojen käyttäjäksi. Kun väitteeseen ”käyttämään Jumalan antamia luonnollisia lahjoja” ei tullut yhtään ei-vastausta, niin väitteeseen ”käyttämään Pyhän Hengen yliluonnollisia lahjoja” tuli 20 (20 %) vastausta, joissa oltiin osittain tai täysin eri mieltä. Näyttäisi siltä, että karismaattista hengessä laulamista tai muiden yliluonnollisten armolahjojen käyttöä pidetään kyllä jokseenkin mahdollisena kuoron jumalanpalvelustehtävään liittyvänä asiana, mutta kuoron tarve jumalanpalveluksessa ei ensisijaisesti perustu Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen käyttämiseen (vrt. Hayford 2000, 164).

Nuoremmat odottavat vanhempia enemmän kuorolaisten käyttävän Pyhän Hengen yliluonnollisia lahjoja jumalanpalveluksessa (Kuvio 5).



KUVIO 5. Vastausten suhteellinen osuus väitteeseen: Kuoroa tarvitaan jumalanpalveluksessa käyttämään Pyhän Hengen yliluonnollisia lahjoja. Vastaukset on jaoteltu iän mukaan (n = 102).

Kaikista kyselyyn vastanneista alle 41-vuotiaat vastaajat näkivät vanhempia ikäluokkia enemmän, että kuoroa tarvitaan helluntaiseurakunnan jumalanpalvelukseen käyttämään Pyhän Hengen yliluonnollisia lahjoja. Alle 41-vuotiaiden vastauksia kertyi eniten ”täysin samaa mieltä” kohtaan, kun vanhemmissa ikäluokissa niitä kertyi eniten ”osittain samaa mieltä” kohtaan

Kysymys Pyhän Hengen yliluonnollisista lahjoista koettiin myös hankalana. Vastauksista ei tosin selvinnyt koettiinko se hankalaksi termien tähden vai jostain muusta syystä. Ilmeisesti Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen liittymisestä kuorotoimintaan käsitellään ajatuksissa ja puheissa niin vähän, että aihetta koskeviin kysymyksiin vastaaminenkin tuntuu hankalalta.

9.1.6. Kuoro jumalanpalvelukseen osallistujan rakentajana

Teologisesti arvioituna jumalanpalveluksen toteuttaja on sitä tarpeellisempi mitä enemmän se rakentaa jumalanpalvelukseen osallistujaa (Nelson 2002, 151; Osbeck 1985, 62). Kuoro on tarpeellinen jumalanpalvelukseen osallistujan rakentaja helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa. Rakentamistehtävässä sekä hengellinen että kokonaisvaltainen rakentaminen koetaan erityisen tärkeäksi. Myös tunteisiin koskettaminen nähdään hyvänä, vaikka ei niin tärkeänä kuin hengellinen ja kokonaisvaltainen rakentaminen.

Vastaajista 91 % oli täysin tai osittain sitä mieltä, että kuoron tulisi rakentaa jumalanpalvelukseen osallistujaa hengellisesti. Kuoron hengellistä rakennustehtävää kuvattiin muun muassa seuraavasti:

”Kuoron tehtävä on johtaa seurakunta Pyhän Jumalan kohtaamiseen ja läsnäoloon musiikin ja rukouksen keinoin” (työntekijä).

Myös kokonaisvaltaisen vaikuttamisen tehtävä sai 91 % vastaamaan ”täysin tai osittain samaa mieltä” kohtaan. Vastaajista 78 % oli täysin tai osittain sitä mieltä, että jumalanpalvelukseen osallistujien tunteisiin koskettaminen olisi yksi kuoron tehtävä. Eräs musiikkihenkilö perusteli tunteisiin koskettamisen tehtävää:

”Musiikilla on sekä mieltä virkistävä että rauhoittava vaikutus”.

9.1.7. Kuoro musiikkilahjan käyttäjänä

Jumalan antamien luonnollisten lahjojen käyttäminen koettiin kuuluvan kuoron jumalanpalvelustehtäviin. Vastaajista 96 % oli väitteen kanssa täysin tai osittain samaa mieltä. Myös vastaukset Jumalan antaman musiikkilahjan käyttämisestä Jumalan kunniaksi, Jumalan antaman musiikkilahjan käyttämisestä ihmisten hyväksi ja musiikin esittämisestä osoittavat, että kuoron rooli jumalanpalveluksessa koetaan voimakkaasti musiikkilahjan käyttäjänä. Kysymys Jumalan antamien luonnollisten lahjojen käyttämisestä oli kyselylomakkeessa vierekkäin Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen käyttämistä koskevakysymyksen kanssa ja vastausten perusteella kuoroa tarvitaan jumalanpalveluksessa enemmän luonnollisten lahjojen puolelle, eli Jumalalta saadun musiikkilahjan käyttämiseen. Jumalan antaman musiikkilahjan käyttö nähdään merkityksellisenä yhteisen jumalanpalveluksen kannalta mutta myös kuorolaisen itsensä kannalta:

”Kuoro antaa tarkoitusta elämään niille, jotka palvelevat saamillaan musiikkilahjoilla” (työntekijä).

Tällä kohtaa ei ollut yhtään sanallista perustelua siitä, että kuoron tehtävä on nimenomaan käyttää musiikkilahjaa Jumalan kunniaksi. Musiikkilahjan käyttämisestä ihmisten hyväksi sen sijaan tuli esille.

”Kuoroa tarvitaan tuomaan nautittavan, sielunhoidollisen ja rakentavan musiikillisen hetken puheen väliin. Antamaan virvoittavan, ja joskus jopa viihteellisen, tunteen kauniista, Jumalan luomasta, musiikista”(musiikkihenkilö).

Ilmeisesti musiikkilahjan käyttämistä Jumalan kunniaksi pidetään niin itsestään selvänä, että siitä ei erikseen ollut tarvetta mainita. Kysymyksissä kuoromusiikin sopivuudesta ja vaikutuksista tuli kuitenkin toistuvasti esille musiikkilahjan käyttäminen Jumalan kunniaksi.

Jumalan antaman musiikkilahjan käyttämisen katsottiin kyselyn perusteella kohdistuvan myös ihmisten hyväksi. 89 % oli täysin tai osittain sitä mieltä. Tämä ihmisiin kohdistuva musiikkilahjan käyttötehtävä tulee julki myös musiikin esittämisessä, mikä vetää ihmisiä jumalanpalvelukseen. Vastaajista 86 % oli täysin tai osittain sitä mieltä, että kuoroa tarvitaan musiikkilahjan käyttäjänä vetovoimaksi jumalanpalveluksiin. Tästä hyvänä esimerkkinä:

”Musiikki vetää myös jumalattomia sanankuuloon.” (musiikkihenkilö)

9.1.8. Kuoroa tarvitaan jumalanpalveluksessa

Vain kahdessa vastauslomakkeessa kyseenalaistettiin kuoron tarvetta jumalanpalveluksessa. Sen sijaan sekä vastausprosentista että avoimiin kysymyksiin vastanneiden kommentteista voi huomata, että kuoroja tarvitaan. Kuoron roolia kyseenalaistaneiden perusteluista voi myös todeta, että kuoro on heidänkin mielestään tarpeellinen, kun sillä on jokin selkeä rooli jumalanpalveluksessa:

”Kuoroa pelkän toimintamuodon tai entisten aikojen muistelun takia ei tarvita. Useat pienemmät musiikkiryhmät ovat tarjonneet saman mahdollisuuden yhteyteen ja laajemman musiikillisen variaation kuin esittävä kuoromusiikki.” (työntekijä)

”Kuoroa ei tarvita jumalanpalveluksessa. Ylistystä, joka johtaa ihmisiä Jumalan kohtaamiseen tarvitaan. Eli esittävää musiikkia ei tarvita, tarvitaan osallistumiseen tähtäävää musiikkia. Toki yli 10 henkilön ryhmä voi olla johtamassa ylistykseen, mutta siitä ei käytetä nimeä kuoro.” (työntekijä)

9.2. Helluntaiseurakunnan jumalanpalvelukseen sopivan kuoromusiikin ominaisuuksia

9.2.1. Helluntaiseurakunnan jumalanpalvelukseen sopivan kuoromusiikin ominaisuuksia kuorokyselyn vastausmäärien perusteella

Jumalanpalvelukseen sopivaa kuoromusiikkia koskevat väitteet, joista vastaajilla oli aika selkeä yksimielisyys:

”Kuoromusiikki on sopivaa seurakuntamme jumalanpalvelukseen silloin, kun se...”

1. Innostaa osallistumaan yhteiseen lauluun
Vastaajista 95 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 62 %, oli kohdassa ”täysin samaa mieltä”.
2. Aktivoi Jumalan ylistämiseen
Vastaajista 93 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 58 %, oli kohdassa ”täysin samaa mieltä”.
3. Tuo kunniaa vain Jumalalle
Vastaajista 90 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 56 %, oli kohdassa ”täysin samaa mieltä”.
4. On kuulijalle helposti ymmärrettävää
Vastaajista 89 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 49 %, oli kohdassa ”täysin samaa mieltä”.
5. Toimii luonnollisilla aisteilla havaittavana välineenä hengessä tapahtuvalle Jumalan ylistykselle
Vastaajista 79 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 42 %, oli kohdassa ”täysin samaa mieltä”.
6. Käyttää musiikkityylejä monipuolisesti
Vastaajista 89 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 50 %, oli kohdassa ”osittain samaa mieltä”.

7. Julistaa selkeästi Raamatun keskeisiä oppeja helposti ymmärrettävillä sanoituksilla
Vastaajista 88 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 48 %, oli kohdassa ”osittain samaa mieltä”.
8. On esteettisesti kaunista ja taidokasta
Vastaajista 76 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 59 %, oli kohdassa ”osittain samaa mieltä”.
9. Huomioi seurakuntalaisten musiikkimaun
Vastaajista 70 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 60 %, oli kohdassa ”osittain samaa mieltä”.

Jumalanpalvelukseen sopivaa kuoromusiikkia koskevat väitteet, joissa vastaajien mielipiteet jakautuivat siten, että alle kaksi kolmasosaa oli täysin tai osittain samaa mieltä väitteen kanssa:

”Kuoromusiikki on sopivaa seurakuntamme jumalanpalvelukseen silloin, kun se...”

10. Sisältää Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen ilmenemistä
Vastaajista 63 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 37 %, oli kohdassa ”osittain samaa mieltä”.
11. Tarjoaa vastapainoa sellaiselle sananjulistukselle, joka uhkaa muodostua yksipuolisen älyperäiseksi
Vastaajista 57 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 44 %, oli kohdassa ”osittain samaa mieltä”.
12. On tyyliltään nykyaikaista
Vastaajista 55 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 47 %, oli kohdassa ”osittain samaa mieltä”.
13. On ennemminkin ihmisten ja Jumalan välinen keskustelu, kuin esitys, jota tullaan kuuntelemaan
Vastaajista 53 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 34 %, oli kohdassa ”osittain samaa mieltä”.

Jumalanpalvelukseen sopivaa kuoromusiikkia koskeva väite, josta vastaaja olivat enimmäkseen eri mieltä:

14. Pitäytyy perinteisessä musiikkityylissä

Vastaajista 26 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Eniten vastauksia, 46 %, oli kohdassa ”osittain eri mieltä”. Vastaajista 62 % oli osittain tai täysin erimieltä.

Tulosten perusteella jumalanpalvelukseen sopiva kuoromusiikki ennen kaikkea tuo kunniaa Jumalalle sekä innostaa osallistumaan yhteiseen lauluun ja Jumalan ylistämiseen. Jumalan kunnioitus ja ylistäminen on jatkuvasti kirjallisuudessa korostuva ominaisuus. Yhteislauluun innostamisessa näkyy se kirjallisuudessakin esitetty pelko, että esittävä kuoromusiikki passivoisi seurakuntaa yhteiseen lauluun innostamisen sijaan (Polman 2005, 70). Lisäksi kuoromusiikin odotetaan olevan kuulijalle helposti ymmärrettävää, luonnollisilla aisteilla havaittava väline hengessä tapahtuvalle ylistykselle, musiikkityylejä monipuolisesti käyttävää, Raamatun keskeisiä oppeja ymmärrettävästi julistavaa, esteettisesti kaunista sekä seurakuntalaisten musiikkimaun huomioivaa. Nämä ominaisuudet esiintyvät myönteisinä odotuksina myös musiikkiteologisessa kirjallisuudessa.

Mielipiteet Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen ilmenemisestä, liian älyperäisen julistuksen vastapainona toimimisesta, tyylin nykyaikaisuudesta ja kuorolaulun esisijaisesta kohteesta jakaantuivat selvemmin kuin muissa kysymyksissä. Myös kirjallisuudessa esiintyy näissä kysymyksissä pohdintaa ja mielipiteitä eri opillisista näkökulmista. Helluntaiseurakunnassa perinteisesti tärkeänä pidetty Pyhän Hengen armolahjojen ilmeneminen (Joensuu 2007, 263; Kärkkäinen 2002, 109) ei kuitenkaan tulosten valossa näytä olevan tärkeä ominaisuus kuoromusiikissa. Myöskään perinteisessä musiikkityylissä pitäytymisestä ei oltu yksimielisiä, mutta silti yli puolet oli sitä mieltä, että se ei ole tärkeä ominaisuus kuorolaulussa. Tämä on yhteneväinen näkemys kirjallisuudessa esille tulevien näkemysten kanssa (Nelson 2002, 159).

9.2.2. Jumalanpalveluksen kuoromusiikkiin liittyviä häiritseviä tekijöitä kuorokyselyn vastausmäärien perusteella

Jumalan palvelemista häiritseviin tekijöihin liittyvät kuorokyselyn väitteet, joista vastaajat olivat lähes yksimielisiä.

”Jumalan palveleminen häiriintyy kuorolaulujen aikana, jos...”

1. Kuoron ja muun seurakunnan välille ei synny yhteyttä
Vastaajista 84 % koki tämän häiritsevän erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 51 %, oli kohdassa ”melko paljon”.
2. Kuoron laulu on liian vaikea kuorolle
Vastaajista 76 % koki tämän häiritsevän erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 42 %, oli kohdassa ”melko paljon”.
3. Kuoron laulusta puuttuu selkeä sanoma
Vastaajista 75 % koki tämän häiritsevän erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 48 %, oli kohdassa ”melko paljon”.
4. Kuoron laulussa teksti ja musiikki ovat toisiinsa sopimattomia
Vastaajista 70 % koki tämän häiritsevän erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 47 %, oli kohdassa ”melko paljon”.
5. Kuoro keskittyy enemmän musiikilliseen esitykseen kuin Jumalan ylistykseen tai Sanan välittämiseen
Vastaajista 70 % koki tämän häiritsevän erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 53 %, oli kohdassa ”melko paljon”.

Jumalan palvelemista häiritseviin tekijöihin liittyvät kuorokyselyn väitteet, joissa vastaajien mielipiteet jakaantuivat siten, että vähemmän kuin kaksi kolmasosaa vastasi esitettyjen asioiden häiritsevän erittäin paljon tai melko paljon:

”Jumalan palveleminen häiriintyy kuorolaulujen aikana, jos...”

6. Kuoro on musiikillisesti huonotasoinen
Vastaajista 65 % koki tämän häiritsevän erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 44 %, oli kohdassa ”melko paljon”.
7. Kuorolaiset joutuvat laulamaan lauluja, joista he eivät pidä
Vastaajista 61 % koki tämän häiritsevän erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 47 %, oli kohdassa ”melko paljon”.

8. Jumalanpalvelukseen osallistuja ei hyväksy Pyhän Hengen vaikutusta
Vastaajista 57 % koki tämän häiritsevän erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 39 %, oli kohdassa ”melko paljon”.
9. Kuoron laulu tuo esiin ”maallisia” miellehtymisiä
Vastaajista 52 % koki tämän häiritsevän erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 35 %, oli kohdassa ”melko paljon”.
10. Jumalanpalvelukseen osallistuja ei pidä laulettavista lauluista
Vastaajista 51 % koki tämän häiritsevän erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 45 %, oli kohdassa ”melko paljon”.
11. Kuoron laulussa tekstin, melodian, harmonian tai rytmin käyttö on köyhää
Vastaajista 49 % koki tämän häiritsevän erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 40 %, oli kohdassa ”melko paljon”.
12. Jumalanpalvelukseen osallistujalla ei ole kykyä ymmärtää laulua
Vastaajista 35 % koki tämän häiritsevän erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 32 %, oli kohdassa ”en osaa sanoa”.
13. Laulun tekijä ei ole toiminut Pyhän Hengen inspiroimana
Vastaajista 32 % koki tämän häiritsevän erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 46 % oli kohdassa ”en osaa sanoa”.
14. Kuorolaiset eivät halua tai uskalla käyttää Pyhän Hengen yliluonnollisia lahjoja
Vastaajista 29 % koki tämän häiritsevän erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 38 %, oli kohdassa ”en osaa sanoa”.

Jumalan palvelemista häiritseviin tekijöihin liittyvä kuorokyselyn väite, jonka kanssa vastaajat olivat selvästi eri mieltä:

”Jumalan palveleminen häiriintyy kuorolaulujen aikana, jos...”

15. Kuoro laulaa moniäänisesti
Vastaajista alle 1 % koki tämän häiritsevän erittäin tai melko paljon. Vastaajista 95 % koki tämän häiritsevän melko vähän tai ei ollenkaan. Eniten vastauksia, 85 %, oli kohdassa ”ei ollenkaan”.

Häiritsemistä koskevissa kysymyksissä vastattiin väitteiden ääripäihin varovaisemmin kuin muissa kohdissa, mutta tuloksista erottui kuitenkin tärkeäksi koetut tekijät. Jumalanpalvelusta häiritsevistä asioista voi kääntäen saada jumalanpalveluksen kuoromusiikkiin sopivat tekijät. Jos väitteet esitetään käänteisesti, niin tulosten perusteella jumalanpalvelukseen sopiva kuoromusiikki on ennen kaikkea sellaista, jossa kuoron ja seurakunnan välillä syntyy toimiva yhteys, laulu on vaikeusasteeltaan sopiva kuorolle, laulussa on selkeä sanoma, laulun teksti ja musiikki sopivat toisiinsa sekä kuoro keskittyy enemmän Jumalan ylistämiseen ja Sanan välittämiseen kuin musiikilliseen esitykseen. Näitä ominaisuuksia pidetään yleisesti tärkeinä myös kirjallisuudessa ja ne löytyvät samansuuntaisina myös jumalanpalvelukseen sopivan kuoromusiikin tuloksista (9.2.1).

Mielipiteet jakaantuivat muita selvemmin kuoron musiikilliseen huonotasaisuuteen, maallisten miellelyhtymien syntymiseen, musiikkimaun huomioimiseen ja laulun ymmärtämiseen liittyvissä kysymyksissä. Musiikillinen taso (Wolterstorff 2005, 5), musiikkimaun huomioiminen (Whaley 2001, 92 – 93) ja maalliset miellelyhtymät (Sariola 1986, 75) ovat pohdinnan kohteena myös kirjallisuudessa. Laulun ymmärtämistä pidetään kirjallisuudessa (Wilson 1965, 18) tärkeänä jumalanpalvelusmusiikin ominaisuutena ja se koettiin oleelliseksi tekijäksi jumalanpalvelukseen sopivan kuoromusiikin kysymyksissä (9.2.1.), mutta tässä kohdassa vastaajien mielipiteet jakaantuvat. Samoin Pyhän Hengen vaikutuksen hyväksymiseen, Pyhän Hengen inspiraatioon laulun synnyssä ja Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen käyttämiseen liittyvissä kysymyksissä mielipiteet erosivat. Tulokset Pyhän Hengen toiminnan odotuksista ovat samansuuntaisia muiden kysymysosioiden kohdalla, mutta poikkeavat tälläkin kohtaa niistä odotuksista, joita helluntailaiset teologit jumalanpalvelustoiminnalle asettavat (Hayford 2000, 164 – 173; Fee 1987, 671).

Tulosten perusteella moniääninen kuorolaulu ei häiritse jumalanpalvelusta, mikä kertoo jumalanpalvelusmusiikin sopivuuskriteerien muuttumisesta ajan mukana (Joensuu 2007, 262 – 263; Bainton 1983, 179).

9.2.3. Jumala keskipisteenä

Jumalan keskipisteenä olemista pidettiin tärkeänä. Jumalan keskipisteenä olemisen näkökulmasta, kuoromusiikkia pidetään sopivana erityisesti silloin, kun se aktivoi Jumalan ylistämiseen, toimii luonnollisilla aisteilla havaittavana välineenä hengessä tapahtuvalle Jumalan ylistykselle, tuo kunniaa vain Jumalalle sekä keskittyy enemmän Jumalan ylistykseen ja Sanan välittämiseen kuin musiikilliseen esitykseen. Jumalan keskeinen asema ja Jumala-

suhteen aktiivinen hoitaminen sopivuustekijänä nousi esiin avoimiin kysymyksiin annetuissa vastauksissa:

”Oleellista on kuorolaisten oman henkilökohtaisen Jumala-suhteen vaaliminen, jotta sen välityksellä jumalanpalveluksen ilmapiiri on avoin Pyhälle Hengelle” (työntekijä).

”Tarvitaan paljon rukousta” (työntekijä).

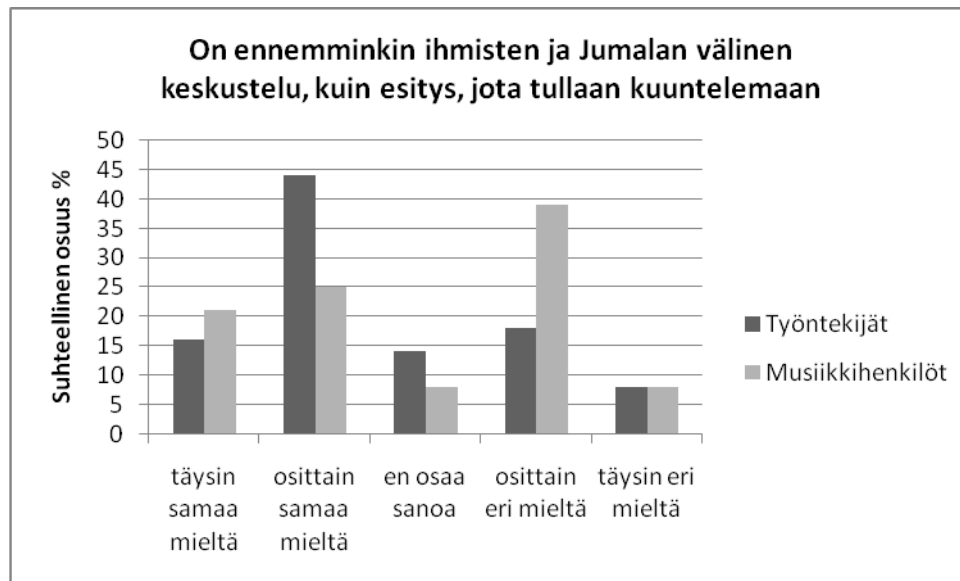
Jumalan keskipisteenä olemisen tärkeys heijastui vastauksissa, joissa määriteltiin Jumalan palvelemista häiritseviä tekijöitä:

”Muiden asioiden ajattelu häiritsee Jumalan palvelemista” (musiikkihenkilö)

”Jumalan palveleminen häiriintyy, jos osallistujat eivät etsi Jumalaa vaan apua ihmisiltä, esim. kuorolaulusta ja jos laulut on valittu ilman Jumalan kuuntelemista.” (musiikkihenkilö)

Jumalan keskipisteenä olemista pidettiin tärkeänä helluntailaisessa kuoromusiikissa, mutta näkemys kuoromusiikin ensisijaisesta kohteesta jumalanpalveluksessa sai mielipiteet jakaantumaan. Kuorokyselyn väite, jossa esitettiin ”kuoromusiikin olevan sopivaa seurakunnan jumalanpalvelukseen silloin, kun se on ennemminkin ihmisten ja Jumalan välinen keskustelu, kuin esitys, jota tullaan kuuntelemaan”, sai varauksettoman tuen noin puolelta vastaajista. 53 % oli täysin tai osittain samaa mieltä tämän Wolterstroffin (2005, 15) esittämän näkemyksen kanssa.

Seurakunnallisella tehtävällä oli yhteys näkemyseroon (Kuvio 6). Seurakunnan työntekijät olivat useammin ”osittain samaa mieltä” kohtaan, kun musiikkihenkilöt olivat eniten ”osittain eri mieltä” kohdassa. Näyttäisi siltä, että helluntaiseurakuntien työntekijät ajattelevat musiikkihenkilöitä enemmän kuoron tehtävän olevan ennemminkin keskustelua Jumalan kanssa kuin esittämistä, jota tullaan kuulemaan. Musiikkihenkilöt puolestaan näyttävät mieltävän kuoron tehtävän enemmän ihmisille esittämisenä. Tämä kuoromusiikin ensisijaisen kohteen käsitysero tuli esille myös toisessa kysymyksessä. Työntekijät vastasivat musiikkihenkilöitä enemmän, että Jumalan palveleminen häiriintyy, jos kuoro keskittyy enemmän musiikilliseen esitykseen kuin Jumalan ylistykseen tai Sanan välittämiseen. Työntekijöistä 84 % vastasi, että häiriintyy erittäin tai melko paljon, kun musiikkihenkilöistä vain 56 % vastasi niin.



KUVIO 6. Vastausten suhteellinen osuus väitteeseen: Kuoromusiikki on sopivaa jumalanpalvelukseen, kun se on ennemminkin ihmisten ja jumalan välinen keskustelu, kuin esitys, jota tullaan kuuntelemaan. Vastaukset on jaoteltu seurakunnallisen tehtävän mukaan (n = 102).

Myös iällä ja musiikkiharrastuneisuudella näyttää olevan selkeä yhteys käsitykseen kuorolaulun ensisijaisesta kohteesta. Alle 41-vuotiaat vastaajat mielsivät vanhempia ikäluokkia enemmän jumalanpalveluksen kuoromusiikin Jumalan ja ihmisen väliseksi keskusteluksi kuin esitykseksi ihmisille. Alle 41-vuotiaista 80 % oli väitteen kanssa täysin tai osittain samaa mieltä, kun vastaava prosenttiluku oli 41 – 60-vuotiailla 42 % ja yli 60-vuotiailla 48 %.

Musiikkiharrastuneisuus näkyy vastauksissa siten, että neljästätoista tutkinnon suorittaneesta musiikkihenkilöstä yhdeksän (64 %) oli osittain tai täysin eri mieltä väitteen kanssa. Myös musiikkia opiskelleiden henkilöiden vastauksissa eniten vastauksia kertyi kohtaan ”osittain eri mieltä”. Tosin musiikkia paljon harrastavissakin lähes kaikki nuoremmat (alle 41-vuotiaat) vastaajat näkivät jumalanpalveluksen kuoromusiikin ensisijaiseksi kohteeksi Jumalan.

Selityksenä tälle käsityserolle jumalanpalveluksen musiikin kohteesta on mitä ilmeisimmin nuoremman sukupolven suurempi Jumalaa ylistävän musiikkiin käyttö sekä kaikissa ikäluokissa käsityserot jumalanpalveluksen luonteesta (Joncas 2005, 55). Kuoromusiikin esittävä luonne heijastui tuloksissa. Vaikka seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa keskipisteenä olisi Jumala, niin kuoromusiikki koetaan usein niin ihmisille esittäväksi, että Jumalan ymmärtäminen sen ensisijaiseksi kohteeksi ei ole yksiselitteinen kysymys suomalaisissa helluntaiseurakunnissa (Joensuu 2007) tai muissakaan kirkkokunnissa (Sariola 1986, 119).

9.2.4. Julistava kuoromusiikki

Teologisesti pidetään tärkeänä, että jumalanpalveluksen musiikki julistaa selkeästi Raamatun totuuksia (Wilson 1965, 18; Nelson 2002, 151). Kuoromusiikin julistavuus näyttäisi olevan tärkeä ominaisuus myös helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa. Julistavuudessa tärkeänä pidettiin sitä, että kuorolaulu on kuulijalle helposti ymmärrettävää, että kuoron laulussa on selkeä sanoma ja että se julistaa selkeästi Raamatun keskeisiä oppeja helposti ymmärrettävillä sanoituksilla, kuten seuraavasta voidaan päätellä:

”Oleellista on, että kuoro julistaa rohkeasti Kristuksen ylivertaisuutta”
(musiikkihenkilö)

”Sanat pitää olla yleisölle ymmärrettäviä” (musiikkihenkilö)

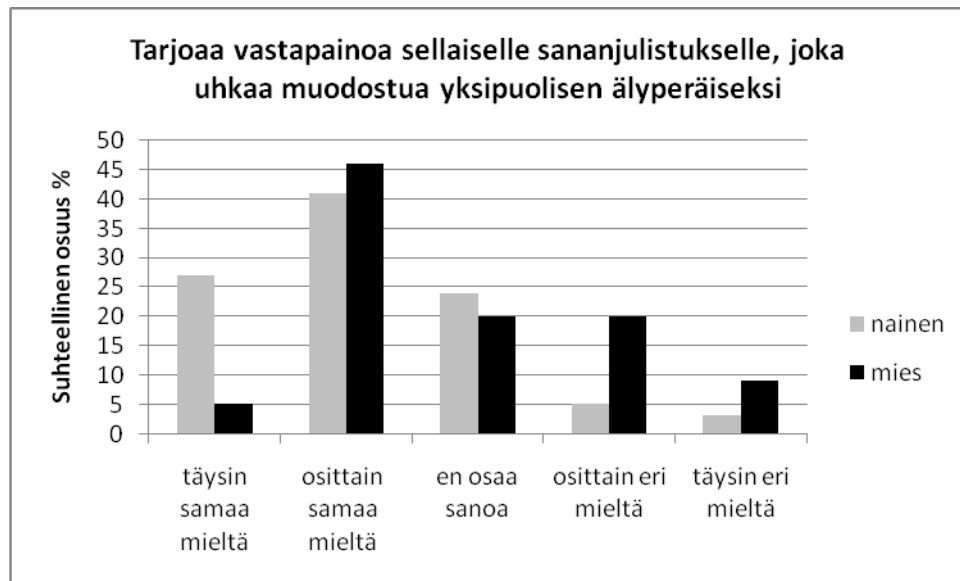
Lisäksi painotettiin kokonaisviestinnän merkitystä julistavassa kuoromusiikissa:

”Happamat ilmeet häiritsevät. Joskus miettii: Missä ilo?” (musiikkihenkilö)

”Häiritsee, jos kuorolaiset puhuvat olemuksellaan/kehollaan toista kieltä kuin lauletaan.”(työntekijä)

Kuorolaulun tarvetta tarjota vastapainoa sellaiselle sananjulistukselle, joka uhkaa muodostua yksipuolisen älyperäiseksi ei pidetty kaikkien vastaajien keskuudessa erityisen tärkeänä. 57 % oli väitteen kanssa täysin tai osittain samaa mieltä. 22 % vastasi ”en osaa sanoa” kohtaan. Naiset pitivät miehiä enemmän jumalanpalveluksen kuoromusiikille sopivana sitä, että se tarjoaa vastapainoa liian älyperäiselle julistukselle. Naisista 68 % oli väitteen kanssa täysin tai osittain samaa mieltä, kun miehillä vastaava osuus oli 51 %. Naisista 27 % oli väitteen kanssa täysin samaa mieltä, kun miehistä vain 5 % vastasi niin.

Sariolan (1986, 60) mukaan musiikki koskettaa liiallisen älyllisyyden vastapainona enemmän tunne-elämää kuin älyperäiset saarnat. Suoniemi (2008, 115) on puolestaan todennut tutkimuksessaan, että naiset kokevat musiikin miehiä voimakkaammin tunteessa. Tulosten perusteella näyttäisikin siltä, että naiset haluavat vastaanottaa ja kokea musiikin miehiä tunteellisemmin.



KUVIO 7. Vastausten suhteellinen osuus väitteeseen: Kuoromusiikki on sopivaa jumalanpalvelukseen, kun se tarjoaa vastapainoa sellaiselle sananjulistukselle, joka uhkaa muodostua yksipuolisen älyperäiseksi. Vastaukset on jaoteltu sukupuolen mukaan (n = 102).

Myös avoimiin kysymyksiin annetut perustelut yhtyvät Sariolan ja Suoniemen esittämien näkemysten kanssa:

”Se on sopivaa, kun kuorosta ja musiikista välittyy elämisen ilo ja laulu tulee sydäimestä eikä vaan korvien välistä.” (nainen, musiikkihenkilö)

”Kun kuoro laulaa sydämellään, eläen musiikin todeksi” (nainen, musiikkihenkilö)

”Se on sopivaa, kun kuoron kokonaisuus tuo sanoman selkeästi kuulijoiden ymmärrettäväksi” (mies, työntekijä).

”Kun se virittää kuulijat kuuntelemaan tarkemmin kuulemansa sanan” (mies, työntekijä).

9.2.5. Pyhän Hengen elävöittävä kuoromusiikki

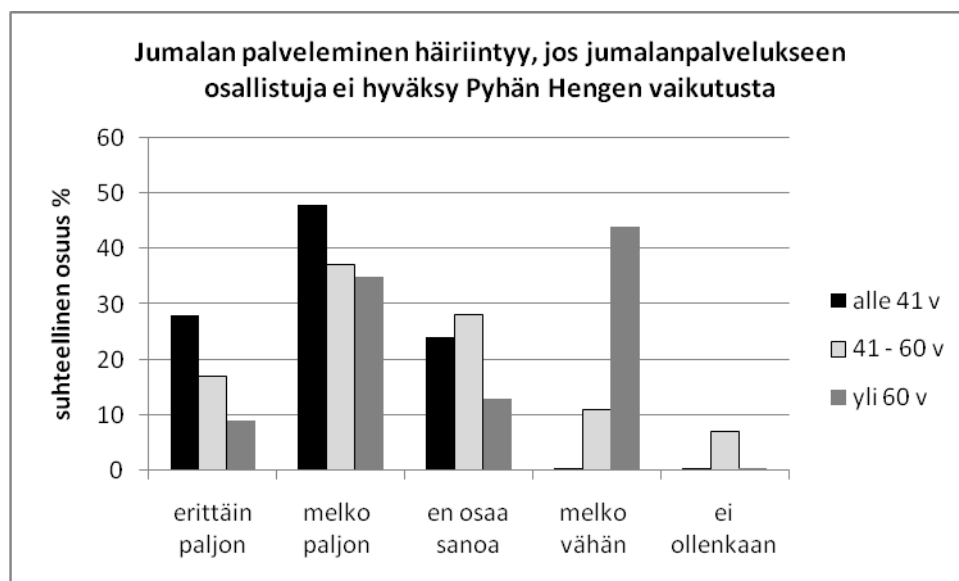
Pyhän Hengen vaikutus kuorolaulussa näyttäisi olevan hyvänä pidetty sopivuustekijä jumalanpalveluksen kuorolaulussa, mutta sitä ei pidetty erityisen merkittävänä sopivuustekijänä.

Vaikka kyselyn vastuksissa ei ilmene erityisen voimakasta kaipausta Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen ilmenemiselle kuorossa, niin kirjoitetuissa vastauksissa Pyhän Hengen vaikutus yleisesti nähtiin oleellisena tekijänä:

”Kun kuorolaulu on Pyhän Hengen johtamaa, se sopii aina, ei ole kyse tyylistä tai muusta” (työntekijä).

”On tärkeää, että kuorolaiset ovat täyttyneet Pyhällä Hengellä. Ei vaan joskus vuosikymmeniä sitten, vaan että on tuore Pyhän Hengen vaikutus, silloin kun ollaan laulamassa” (musiikkihenkilö).

57 % oli sitä mieltä, että Jumalan palveleminen häiriintyy erittäin paljon tai melko paljon, jos jumalanpalvelukseen osallistuja ei hyväksy Pyhän Hengen vaikutusta. Vastaajista 23 % vastasi ”en osaa sanoa” kohtaan ja 20 % vastasi ”melko vähän” tai ”ei ollenkaan” kohtiin. Vastaajan iällä oli selvä yhteys vastaukseen.



KUVIO 8. Vastausten suhteellinen osuus väitteeseen: Jumalan palveleminen häiriintyy, jos jumalanpalvelukseen osallistuja ei hyväksy Pyhän Hengen vaikutusta. Vastaukset on jaoteltu iän mukaan (n = 102).

Alle 41-vuotiaista 76 % oli sitä mieltä, että Jumalan palveleminen häiriintyy erittäin tai melko paljon kuorolaulujen aikana, jos jumalanpalvelukseen osallistuja ei hyväksy Pyhän Hengen vaikutusta. Vastaava osuus oli 41 – 60 –vuotiailla 54 % ja yli 60-vuotiailla 44 %. Yli 60-vuotiaiden vastauksista eniten kasaantui ”melko vähän” kohtaan, kun nuorempien vastaukset

kasaantuivat eniten ”melko paljon” kohtaan. Vastausten perusteluista ei löydy selvää selitystä siihen, mistä tällaiset näkemyserot johtuvat. Muissa Pyhän Hengen vaikutusta koskevista kysymyksissä yli 60-vuotiaiden näkemyksissä ei ilmene muihin ikäluokkiin verrattuna tällaista näkemyseroa, joten on todennäköistä, että käsitys jumalanpalveluksesta ja sen osallistujasta on selittävämpi tekijä kuin suhde Pyhän Hengen vaikutukseen. Yli 60-vuotiaat ovat eläneet ajassa, jossa kuorotoiminta keskittyi seurakunnan ulkopuolisille suunnattuihin herätyskokouksiin, joissa ”osallistujilta” ei edes odotettu valmiuksia Hengen vaikutuksille. Nuoremmille (varsinkin alle 41-vuotiaille) jumalanpalvelus on useimmiten kokoontuminen, jossa kaikki paikalla olevat ovat osallistujia, jotka ovat ylistämässä Jumalaa ja jossa avoimuus Pyhän Hengen vaikutukselle on olennainen tekijä Jumalan palvelemisen ja Jumalalta vastaanottamisen kannalta (katso luku 7.3.).

Kyselyssä selvitettiin kuinka oleellisena vastaajat pitävät Pyhän Hengen vaikutusta jumalanpalveluksessa laulettavien laulujen syntyyn. Muutamat olivat pohtineet: ”Miten Pyhän Hengen inspiraatio voidaan mitata tai tietää?” Ja vaikka Pyhän Hengen vaikutusta laulun syntyyn ei aina voi mitata tai tietää, niin tässä kyselyssä saatiin selville millaisia odotuksia seurakunnissa laulun synnylle on. Vastaajista 32 % oli sitä mieltä, että Jumalan palveleminen häiriintyy erittäin tai melko paljon, jos laulun tekijä ei ole toiminut Pyhän Hengen inspiroimana. Vastaajista 46 % vastasi ”en osaa sanoa” kohtaan ja 22 % vastasi ”melko vähän” tai ”ei ollenkaan” kohtiin. Seurakunnallisella tehtävällä oli yhteyttä mielipiteeseen. Seurakunnan työntekijöistä 20 % mielestä Jumalan palveleminen häiriintyy erittäin paljon ja 30 % mielestä häiriintyy melko paljon, jos laulun tekijä ei ole toiminut Pyhän Hengen inspiroimana. Musiikkihenkilöistä 4 % näki sen häiritsevän erittäin paljon ja 12 % puolestaan näki sen häiritsevän melko paljon. Musiikkihenkilöistä 56 % ei osannut ottaa kantaa, kun vastaava osuus työntekijöillä oli 36 %.

Seurakuntien työntekijöistä noin puolet odotti, että jumalanpalveluksissa käytettäisiin lauluja, jotka olisivat syntyneet Pyhän Hengen inspiroimina. Musiikkihenkilöistä yli puolet ei osannut sanoa, miten laulun alkuperään tulisi suhtautua. Näyttäisi siltä, että ensisijainen toive seurakunnissa olisi laulaa lauluja, jotka ovat syntyneet Pyhän Hengen inspiroimina. Tietoisuus paljon käytettyjen hengellisten laulujen osittaisesta ”maallisuudesta” johtaa kuitenkin tilanteeseen, jossa on vaikea antaa yksiselitteistä vastausta (Sariola 1986, 73; Nelson 2002, 158).

Yliluonnolliset armolahjat ovat olleet tunnusomainen piirre helluntailaisessa jumalanpalveluksessa. Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen kuuluminen kuorolauluun ei näyttäisi olevan erityisen tärkeä piirre suomalaisen helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa.

(Tässä tutkimuksessa ei selviä, miten niitä kaivataan ilmeneväksi muissa jumalanpalveluksen osissa.) Vastaajista 63 % oli täysin tai osittain sitä mieltä, että jumalanpalvelukseen sopivan kuoromusiikin tulisi sisältää Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen ilmenemistä. 17 % ei osannut ottaa kantaa. Kysymykseen häiriintyykö jumalanpalvelus yliluonnollisten lahjojen puutteesta, niin vain 29 % oli sitä mieltä, että Jumalan palveleminen häiriintyy erittäin tai melko paljon, jos kuorolaiset eivät halua tai uskalla käyttää Pyhän Hengen yliluonnollisia lahjoja. 38 % ei osannut ottaa kantaa ja 32 % vastasi ”melko vähän” tai ”ei ollenkaan” kohtiin.

Helluntaiseurakunnan jumalanpalvelukseen sopivaa kuoromusiikkia ei voi pitää erityisen ”helluntailaiskarismaattisena”, kun tarkastellaan sitä yliluonnollisten armolahjojen ilmenemisen kautta (Kärkkäinen 2002, 113, Hayford 2000, 164 - 173). Tuloksista saa sellaisen kuvan, että Pyhän Hengen yliluonnollisia lahjoja pidetään hyvänä asiana jumalanpalveluksessa ja kuorossa, mutta niitä ei tavoitella voimakkaasti:

”Jos jollakin kuorolaisella on esim. profetian lahja. Hän voisi käyttää sitä”
(työntekijä).

”Pyhän Hengen yliluonnollisia lahjoja voimme käyttää niin kuin Pyhä Henki hyväksi näkee” (musiikkihenkilö).

Näyttäisi siltä, että nuoremmat sukupolvet pitävät Pyhän Hengen toimintaa jumalanpalveluksessa ja kuoromusiikissa yhtä välttämättömänä kuin vanhemmat ikäluokat. Alle 41-vuotiaat näkivät jopa muita enemmän kuoron tehtäväksi Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen käyttämisen, mutta Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen tarpeesta kuoromusiikin sopivuuden kannalta alle 41-vuotiaiden näkemyksessä ei voi havaita selvää eroa muihin ikäluokkiin verrattuna.

9.2.6. Yhteensopiva kuoromusiikki

9.2.6.1. Yhteensopiva musiikkityylillisesti

Tuloksista voidaan löytää yhtymäkohta Osbeckin (1985, 52) ja Wolterstroffin (2005, 5) esittämiin näkemyksiin jumalanpalvelusmusiikin esteettisen kauneuden hyödyllisyydestä. Kuoromusiikkia pidetään sopivana helluntailaiseen jumalanpalvelukseen, kun sen on esteettisesti kaunista ja taidokasta (76 % täysin tai osittain sitä mieltä). Moniäänisyys koetaan nykyään esteettisesti palvelevana tekijänä, sillä 85 % mielestä kuorolaulun moniäänisyydestä Jumalan palveleminen ei häiriinny ollenkaan. Moniäänisyydestä on tullut myönteinen piirre,

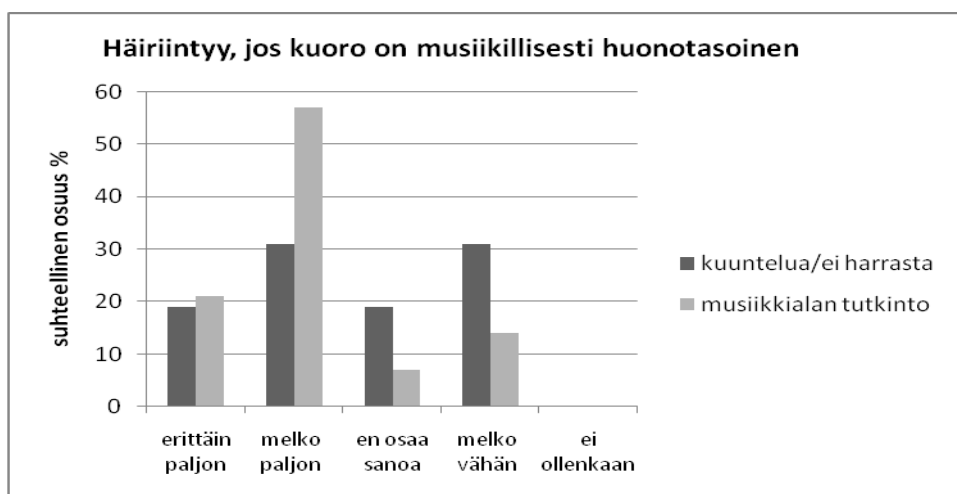
kun se on menneinä vuosisatoina koettu välillä sopimattomana ja häiritsevänä tekijänä jumalanpalveluksessa. (vrt. Sariola 1986, 48; Vapaavuori 1997 189, Joensuu 2007, 262, 263). Kuorolaulun esteettisyydessä tekstin, melodian, harmonian tai rytmin käytön rikkautta ei koettu niin merkittävänä tekijänä (49 %) kuin sitä, että kuorolaulu on vaikeusasteeltaan sopiva kuorolle (76 %). Tätä tukevat seuraavat näkemykset:

”Elävyys, innostavuus, herkkyys, kohtuullinen taso teknisesti” (työntekijä).

”Eteenpäin menevä, tulee laulajien sydäimestä, mahdollistaa sopivasti harjaantumisen laulamissa heikommankin laulajan kohdalla” (työntekijä).

”Ei ole raastavaa eikä repivää. Äänen voimakkuus on sopiva eikä liian kovalla eikä taustamusiikki peitä laulun sanoja.” (musiikkihenkilö)

Vastaajista 65 % oli sitä mieltä, että kuoron musiikillinen huonotasaisuus vaikuttaa häiritsevästi erittäin paljon tai melko paljon Jumalan palvelemiseen. Erityisesti kuoron musiikillinen huonotasaisuus häiritsee naisia, yli 60-vuotiaita ja musiikkialan tutkinnon omaavia. Naiset vastasivat miehiä enemmän, että kuoron musiikillinen huonotasaisuus häiritsee Jumalan palvelemista. Naisista 76 % vastasi, että häiriintyy erittäin tai melko paljon, kun miehistä 58 % oli sitä mieltä. Yli 60-vuotiaista 82 % oli sitä mieltä, että Jumalan palveleminen häiriintyy kuorolaulujen aikana, jos kuoro on musiikillisesti huonotasoinen. 41 – 60-vuotiaista vastasi 60 % ja alle 41-vuotiaista 56 %, että kuoron musiikillinen huonotasaisuus häiritsee Jumalan palvelemista kuorolaulujen aikana.



KUVIO 9. Vastausten suhteellinen osuus väitteeseen: Jumalan palveleminen häiriintyy, jos kuoro on musiikillisesti huonotasoinen. Vastaukset on jaoteltu musiikkiharrastuneisuuden mukaan (n = 102).

Kuoron musiikillinen huonotasaisuus jumalanpalveluksessa häiritsee musiikkialan tutkinnon suorittaneita enemmän kuin niitä, jotka ilmoittivat musiikkiharrastuneisuudekseen musiikin kuuntelun. Musiikkialan tutkinnon suorittaneista 78 % vastasi, että kuoron musiikillinen huonotasaisuus häiritsee erittäin paljon tai melko paljon. Musiikin kuuntelua harrastavien vastaava osuus oli 50 %.

Kuorojen huonotasaisuus koetaan häiritseväksi erityisesti silloin, jos sen ajatellaan johtuvan laiskuudesta tai harjoittelemattomuudesta:

”Kuorojen harjoittelemattomuus häiritsee” (nainen, 41 - 60-vuotias, musiikkialan tutkinto)

”Jumalan palvelemista häiritsee kuorolaisten valmistautumattomuus rukouksessa, sekä harjoittelemattomuus” (mies, 41 – 60-vuotias, harrastaa kuuntelua)

Avoimissa vastauksissa tuotiin esille muita esteettiseen kauneuteen ja sopivuuteen liittyviä tekijöitä, jotka koetaan merkittäviksi varsinkin jumalanpalveluksessa. Erityisesti kokonaisuuteen liittyvät käytöstaivot ja pukeutuminen koetaan tärkeiksi:

”Häiritsee, kun juontaja ja puhujat puuhailevat omiaan laulujen aikana” (musiikkihenkilö, 41 – 60-vuotias).

”Yleisön levottomuus ja meteli häiritsevät” (musiikkihenkilö, alle 41-vuotias).

”Häiritsee, jos laulujen välissä on pitkiä taukoja, jolloin joku hakee nuotteja ja muut odottavat vaivaantuneina seuraavaa laulua” (työntekijä, alle 41-vuotias).

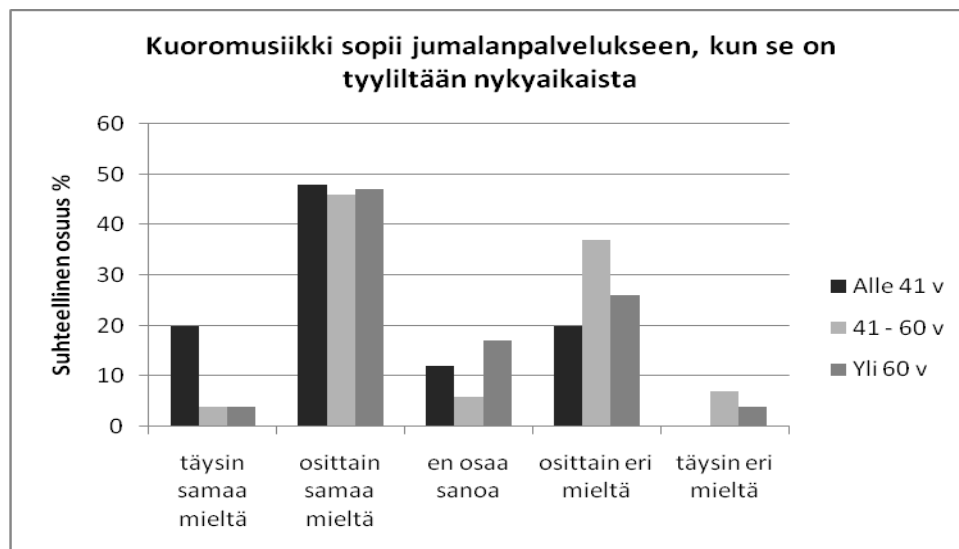
”Kuorolaisten epäasiallinen käytös tai pukeutuminen häiritsee. Koskee kaikkia lavalla olijoita. Kuulijat reagoivat esim. saarnaajien käytökseen.” (musiikkihenkilö, yli 60-vuotias)

”Keskittymiskyvyn puute häiritsee. Mauton pukeutuminen, napapaidat naisilla! Miehillä ketjut roikkumassa. Seurataan enempi asuja kuin laulua.” (musiikkihenkilö, 41 – 60-vuotias)

”Häiritsee, jos yleisö ei kuuntele” (musiikkihenkilö, 41 – 60-vuotias)

”Yleisön levottomuus häiritsee, ja jos yleisö pitää musiikin arvostelua etusijalla”
(musiikkihenkilö, 41 – 60-vuotias)

Musiikkityylin nykyaikaisuus ja perinteisyys sai erilaisia kannanottoja. Vastaajista 55 % oli täysin tai osittain sitä mieltä, jumalanpalveluksen kuoromusiikin tulisi olla tyyliältään nykyaikaista. 10 % ei osannut sanoa mielipiettään ja 35 % oli osittain tai täysin erimielistä nykyaikaisen tyylin sopivuudesta. Perinteistä musiikkityyliä jumalanpalvelukseen kaipasi vastaajista 26 % (täysin tai osittain samaa mieltä väitteen kanssa). 12 % ei osannut sanoa mielipidettään ja 62 % oli osittain tai täysin eri mieltä väitteen kanssa. Alle 41-vuotiaat odottivat vanhempiin ikäluokkiin verrattuna enemmän, että jumalanpalveluksen kuoromusiikki olisi tyyliältään nykyaikaista. Sama odotusero näkyy suhteessa perinteiseen musiikkityyliin. Nuoremmat odottavat vanhempia vähemmän kuoromusiikin pitäytyvän perinteisessä tyyliässä.



KUVIO 10. Vastausten suhteellinen osuus väitteeseen: Kuoromusiikki on sopivaa jumalanpalvelukseen silloin, kun se on tyyliältään nykyaikaista. Vastaukset on jaoteltu iän mukaan (n = 102).

Nykyaikaisen kuoromusiikin sopivuudesta alle 41-vuotiaista 20 % oli väitteen kanssa täysin samaa mieltä, kun vanhemmissa ikäluokissa vain 4 % oli täysin samaa mieltä.

Perinteisen musiikkityylin kysymyksessä iän yhteys näkyy vielä selvemmin. Yli 60-vuotiaat vastasivat eniten kohtaan ”osittain samaa mieltä”, kun molemmissa nuoremmissa ikäluokissa eniten vastauksia kerääntyi ”osittain eri mieltä” kohtaan. Kun yli 60-vuotiaista 39 % oli täysin tai osittain sitä mieltä, että kuoromusiikki sopii jumalanpalvelukseen, kun se pitäytyy perinteisessä musiikkityylissä, niin alle 41-vuotiaista 16 % vastasi niin. Ja kun yli 60-vuotiaista 39 % oli väitteen kanssa osittain tai täysin eri mieltä, niin alle 41-vuotiaista 72 % ajatteli niin.

Vaikka vastauksista ilmeni ikään liittyviä mieltymyseroja nykyaikaisten ja perinteisten musiikin suhteen, niin tyylien monipuolinen käyttö koettiin tärkeimmäksi. Eri ikäluokissa oli myös erilaisia näkemyksiä, eli osa nuoremmista piti perinetistä tyyliä tärkeänä ja osa vanhemmista vastaajista puolestaan piti nykyaikaista tyyliä tärkeänä. Kokonaisuus osoittaa, että tyylien monipuolisuutta ja rinnakkaisuutta pidettiin, useiden teologiien ja kirjoittajien tavoin (Nelson 2002, 159; Polman 2005, 63; Foulkes 1989, 159), hyvänä asiana. Vastaajista 89 % oli täysin tai osittain sitä mieltä, että kuoromusiikki on sopivaa jumalanpalvelukseen silloin, kun se käyttää musiikkityylejä monipuolisesti. Tulos on hyvin samansuuntainen kuin evankelis-luterilaisessa kirkossa tehdyssä tutkimuksessa (Räsänen 1995, 179 - 183). Monipuolisuuden odotus näkyy seuraavissa:

”Sekä nykyaikainen että perinteinen musiikki sopii jumalanpalvelukseen tilanteesta riippuen” (työntekijä, yli 60-vuotias).

”Isossa seurakunnassa tarvitaan riittävän monipuolista musiikkia. Eri ryhmille tilaa. On organisointikysymys ja yhteistyökysymys” (työntekijä, yli 60-vuotias).

”Kuurumusiikki ei saisi olla yksipuolista, siis vain esittävää, mutta ei pelkästään ylistystä. Ja siis myös pelkkiä musiikkiesityksiä voisi olla laulujen välillä.”
(työntekijä, 41 – 60-vuotias)

Nykyaikainen musiikkityyli koetaan joskus maallisenä. Väitteeseen, että Jumalan palveleminen häiriintyy, jos kuoron laulu tuo esiin ”maallisia” mielleyhtymiä, suhtauduttiin vaihtelevasti: Vastaajista 52 % koki tämän häiritsevän erittäin tai melko paljon. 23 % vastasi ”en osaa sanoa” kohtaan ja 26 % vastasi ”melko vähän” tai ”ei ollenkaan” kohtiin. Mielipiteet jakautuivat ikäluokkien kesken kokonaisuudessaan melko tasaisesti, mutta ikä näkyi vastauksissa siten, että yli 60-vuotiaista 26 % näki Jumalan palveleminen häiriintyvän erittäin paljon, jos kuoron laulu tuo esiin ”maallisia” mielleyhtymiä. 41 – 60-vuotiaista 19 % ja alle 41-vuotiaista 4 % oli sitä mieltä. Alle 41-vuotiaista 16 % vastasi, että Jumalan palveleminen ei häiriinny ollenkaan, vaikka kuoron laulu toisi esiin maallisia mielleyhtymiä. Vastaava osuus yli 60-vuotiailla oli 0 % ja 41 – 60-vuotiailla 2 %. Vaikka uusi hengellinen musiikki usein koetaan maalliseksi (Brown 2005, 153), tuloksista ei löytynyt selvää yhteyttä mielipiteissä tyylin nykyaikaisuuden ja ”maallisuuden” välillä.

9.2.6.2. Yhteensopivuus jumalanpalveluksen kokonaisuuteen

Tekstin ja musiikin sopivuus toisiinsa on suhteellinen käsite. Jumalanpalvelus luo niille rajoja, joiden mukaan niiden toisiinsa sopivuuttakin voidaan arvioida (Wolterstroff 2005, 13, 14).

Vastaajista 70 % oli sitä mieltä, että Jumalan palveleminen häiriintyy erittäin tai melko paljon kuorolaulun aikana, jos kuoron laulussa teksti ja musiikki ovat toisiinsa sopimattomia.

Annetuissa kuorolaulun sopivuusmääritelmässä tuli ilmi sekä laulun sopivuus jumalanpalveluksen johonkin osioon että laulun sopivuus yleensäkin jumalanpalveluksen kokonaisuuteen:

”Kuoronjohtajalla tulisi olla armoitus ja tilannetajua johtaa kuoron kappalevalinnat kulloiseenkin hetkeen” (työntekijä)

”Laulut aihepiireiltään yhteneviä julistetun Sanan kanssa” (musiikkihenkilö).

”Oleellista on ohjelmiston sopivuus erilaisiin tilaisuuksiin” (musiikkihenkilö).

”Ottaa huomioon kohderyhmän ja tilaisuuden luonteen (esim. ulkopuolisia tavoittavat tilaisuudet, ikäryhmä, jolle tilaisuus on suunnattu” (työntekijä).

”Samaan jumalanpalvelukseen ei kannata sekoittaa eri tyyllilajeja” (työntekijä).

9.2.6.3. Yhteensopivuus paikalla olevaan seurakuntaan ja ympäröivään yhteiskuntaan

Kansankielisyyttä on pidetty uskonpuhdistuksen seurauksena syntyneissä kirkkokunnissa erittäin oleellisena asiana. Kansankielisyyden ulottumista myös musiikkityyleihin kaivataan varsinkin seurakunnan jumalanpalvelusuudistusta käsittelevissä keskusteluissa (Räsänen 1996, 161). Kuorokyselyn tulosten perusteella musiikkityyliin kansankielisyys on kohtalaisen tärkeä tekijä jumalanpalveluksessa käytettävässä kuoromusiikissa. Vastaajista 70 % oli täysin tai osittain sitä mieltä, että kuoromusiikki on sopivaa jumalanpalvelukseen silloin, kun se huomioi seurakuntalaisten musiikkimaun. Vanhemmat odottivat nuorempia enemmän seurakuntalaisten musiikkimaun huomioimista. Yli 60-vuotiaista 87 % oli täysin tai osittain sitä mieltä, että kuoromusiikki on sopivaa silloin, kun se huomioi seurakuntalaisten musiikkimaun. Samoin 41 – 60-vuotiaista 68 % ja alle 41-vuotiaista 56 %. Kun suurin osa (89 %) silti toivoi musiikkityylejä käytettävän monipuolisesti, niin näyttää siltä, että Wolterstorffin (2005, 16) esiin nostama vastavuoroisen huomioimisen periaate on haaste koko seurakunnalle.

Huolta kannettiin liiallisesta mielistelystä, mutta samalla ilmaistiin halu palvella seurakuntaa:

”Kyllä jokaisen kuoron tulisi löytää oma musiikkinsa eikä laulaa ihmisten toiveiden pohjalta pelkästään. Tosin seurakuntalaisten ikärakenne on myös tärkeä huomioida” (musiikkihenkilö, 41 – 60-vuotias).

”Kuorolaulun tulee huomioida kohderyhmä jolle esitetään” (musiikkihenkilö, alle 41-vuotias).

”Musiikin tason tulisi vastata seurakuntalaisten tasoa kuten huomioimalla seurakuntalaisten musiikkimaun” (työntekijä, 41 – 60-vuotias).

”Jumalan palvelemista häiritsee yleisön väsyttäminen liian pitkillä ylistysjaksoilla ym. musiikkijaksoilla suhteessa vastaanottokykyyn. Myös liian vähäinen musiikki.” (työntekijä, 41 – 60-vuotias)

Kuorolaiset ovat osa seurakuntaa, joten myös heidän musiikkimaullaan on merkitystä, jos kuoromusiikissa halutaan huomioida seurakuntalaisten musiikkimaku. Sanoman perille saattamisen kannalta pidetään tärkeänä myös sitä, että lauluvalinnoissa on huomioitu jumalanpalvelukseen osallistujat, myös harvoin seurakunnassa käyvät (Sariola 1986, 72). Vastaajista 61 % koki Jumalan palvelemisen häiriintyvän erittäin tai melko paljon kuorolaulun aikana, jos kuorolaiset joutuvat laulamaan lauluja, joista he eivät pidä. Kun kysyttiin, että häiriintyykö Jumalan palveleminen, jos jumalanpalvelukseen osallistuja ei pidä laulettavista lauluista, niin vastaajista 51 % vastasi sen aiheuttavan erittäin paljon tai melko paljon häiriötä.

Todennäköisesti kuorolaisten musiikkimakua pidetään tärkeämpänä siksi, että kuorolaisten musiikkimaku vaikuttaa usein kuorolaulun ilmeeseen. Seurakunnan työntekijät korostivat musiikkihenkilöitä enemmän, että jos ”kuorolaiset joutuvat laulamaan lauluja, joista he eivät pidä”, niin Jumalan palveleminen häiriintyy kuorolaulun aikana. Työntekijöistä 72 % näki sen häiritsevän erittäin paljon tai melko paljon, kun musiikkihenkilöistä 50 % oli sitä mieltä.

”Kuorolaisten ulkonainen oleminen häiritsee, jos ilmeet ja eleet eivät kerro eläytymisestä. Mekaaninen ulkokohtainen esitys ei vaikuta ihmisten henkeen.” (nainen, työntekijä, 41 - 60)

Jos kansankielisyyden odotus oli nähtävissä musiikkimakua koskevissa kysymyksissä, niin laulun ymmärtämisen suhteen yhtä selvää vastausta ei löytynyt. Vastaajista 10 % oli sitä mieltä,

että Jumalanpalveleminen häiriintyy erittäin paljon ja 25 % näki, että häiriintyy melko paljon, jos jumalanpalvelukseen osallistujalla ei ole kykyä ymmärtää laulua. Peräti 32 % ei osannut sanoa mielipidettään. 27 % sanoi sen häiritsevän melko vähän ja 5 %:n mielestä se ei häiriinny ollenkaan. Vaikka tämän kysymyksen tulosten perusteella näyttäisi siltä, että laulun ymmärtämisellä ei ole jumalanpalveluksessa suurta merkitystä, niin vastaukset kuoromusiikin sopivuudesta osoittavat toista. Sillä 89 % oli täysin tai osittain sitä mieltä, että jumalanpalvelukseen sopivan kuoromusiikin tulee olla kuulijalle helposti ymmärrettävää. Näyttää siltä, että kuorolaulun ymmärrettävyyttä pidetään tärkeänä, mutta jumalanpalvelus ei silti häiriinny, vaikka kuorolaulua ei ymmärrettäisikään. Tämä ero johtuu mitä ilmeisimmin sekä kuoromusiikin että jumalanpalveluksen rikkaudesta, jolloin yhden tekijän ymmärtämättömyys ei vielä häiritse kokonaisuutta. Saarnan ymmärtämättömyys häiritsee todennäköisesti enemmän kuin kuorolaulun ymmärtämättömyys.

9.2.7. Rakentava kuoromusiikki

Jumalanpalveluksen kuoromusiikin rakentavuutta sen vaikuttavuuden perusteella (luvussa 9.3. käsitellään kuoromusiikin vaikutuksia enemmän). Yksi kuoromusiikin rakentava ominaisuus, joka voidaan havaita jo jumalanpalveluksessa, on sen yhteiseen lauluun innostava vaikutus. Yhteislauluun innostavaa ominaisuutta pidetään yhtenä tärkeimmistä ominaisuuksista jumalanpalvelukseen sopivassa kuorolaulussa (Polman 2005, 70). Vastaajista 95 % oli täysin tai osittain samaa mieltä Polmanin kanssa siitä, että jumalanpalvelukseen sopiva kuorolaulu innostaa osallistumaan yhteiseen lauluun.

Yhteislauluun innostuminen riippuu usein yhteydestä innostajan ja innostettavan välillä. Vastaajista 84 % oli sitä mieltä, että Jumalan palveleminen häiriintyy erittäin tai melko paljon, jos kuoron ja muun seurakunnan välille ei synny yhteyttä. Yhteislaulun lisäksi yhteys kuoron ja muiden seurakuntalaisten välillä vaikuttaa jumalanpalveluksen kokonaisuuteen ja yksilön rakentumiseen.

Kuoron rakentavan toiminnan merkitys ymmärretään. Halu yhteyteen ja rakkaudelliseen rakentamiseen koettiin tärkeänä:

”Kuoromusiikin tulisi ennen kaikkea virvoittaa seurakuntaa, nostaa mielet murheesta taivaallisiin siunauksiin” (musiikkihenkilö).

”Tässä korostaisin nimenomaan tuota yhteyden ja sanoman puutetta”
(musiikkihenkilö).

”Yhteistyön siunaus kuorolaisten kesken” (musiikkihenkilö).

”Jumalan palvelemista häiritsevät seurakunnan sisäiset riidat ja kahtia
jakautuneisuus.” (musiikkihenkilö)

”Jumalanpalvelusta häiritsevät rakkaudettomuus sekä haluttomuus palvella
Jumalaa ja kilpailla toinen toisensa kunnioittamisessa.” (musiikkihenkilö)

9.2.8. Tekniikan tukema kuoromusiikki

Vastauksissa ilmeni tekniikan vaikutus jumalanpalveluksen kuoromusiikkiin. Hyvää
äänentoistoa pidettiin erittäin tärkeänä tekijänä. Myös muut tekniikkaan ja fyysiseen tilaan
liittyvät asiat koettiin tärkeiksi.

”Tasokkaasti toteutettu äänentoisto on tärkeä piirre jumalanpalveluksen
kuoromusiikissa (työntekijä, alle 41-vuotias).

”Huono äänentoisto häiritsee jumalanpalvelusta ja puuttuvat sana-heijastukset”
(työntekijä, alle 41-vuotias).

”Jumalan palveleminen häiriintyy kuorolaulun aikana, jos on liian pieni
esiintymislava, huonot mikit yms. laitteet” (musiikkihenkilö, 41 – 60-vuotias).

9.3. Helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksen kuorolaululta odotettavia vaikutuksia

9.3.1. Jumalanpalvelukseen sopivan kuorolaulun vaikutuksia vastausmäärien perusteella

Kuoron vaikutuksia koskevat väitteet, joista vastaajat olivat enimmäkseen yksimielisiä:

”Jumalanpalvelukseen sopivan kuorolaulun tulisi vaikuttaa jumalanpalvelukseen
osallistujissa...”

1. Uskoa ja luottamusta Jumalaan
Vastaajista 99 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 85 %, oli ”erittäin paljon” kohdassa.
2. Avoimuutta Jumalan Sanan vastaanottamiselle
Vastaajista 99 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 77 %, oli ”erittäin paljon” kohdassa.
3. Jumalan kunnioitusta
Vastaajista 98 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 76 %, oli ”erittäin paljon” kohdassa.
4. Jeesuksen tulemista todellisemman tuntuiseksi
Vastaajista 94 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 58 %, oli ”erittäin paljon” kohdassa.
5. Yhteyden tunnetta toisiin ihmisiin
Vastaajista 94 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 49 %, oli ”erittäin paljon” kohdassa.
6. Iloa
Vastaajista 89 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 46 %, oli ”erittäin paljon” kohdassa.
7. Sanan toteuttamista arkielämässä
Vastaajista 87 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 50 %, oli ”melko paljon” kohdassa.
8. Musiikista nauttimista
Vastaajista 84 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 50 %, oli ”melko paljon” kohdassa.
9. Tunne-elämän paranemista
Vastaajista 78 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 47 %, oli ”melko paljon” kohdassa.

10. Jumalan Sanan ymmärtämistä

Vastaajista 73 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 50 %, oli ”melko paljon” kohdassa.

11. Jumalan Sanan pohdiskelua

Vastaajista 71 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 48 %, oli ”melko paljon” kohdassa.

12. Kokonaisvaltaista muutosta

Vastaajista 69 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 45 %, oli ”melko paljon” kohdassa.

Kuoron vaikutuksia koskevat väitteet, joissa vastaajien vastauksissa oli selvää. Väitteen kanssa täysin tai osittain samaa mieltä olevia oli vähemmän kuin kaksi kolmasosaa (2/3) vastaajista:

”Jumalanpalvelukseen sopivan kuorolaulun tulisi vaikuttaa jumalanpalvelukseen osallistujissa...”

13. Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen ilmenemistä havaittavalla tavalla

Vastaajista 63 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 40 %, oli ”melko paljon” kohdassa.

14. Arvokkuuden ja juhlallisuuden tunnetta

Vastaajista 53 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 37 %, oli ”melko paljon” kohdassa.

15. Kansanomaisuuden tunnetta

Vastaajista 37 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 34 %, oli ”ei paljon eikä vähän” kohdassa. Vastaajista 28 % odotti tällaista vaikutusta melko vähän tai ei ollenkaan.

16. Käsien kohottamista tai seisaalleen nousemista

Vastaajista 22 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 54 %, oli ”ei paljon eikä vähän” kohdassa. Vastaajista 25 % odotti tällaista vaikutusta melko vähän tai ei ollenkaan.

Kuoron vaikutuksia koskevat väitteet, joista vastaajat olivat enimmäkseen erimielisiä väitteen kanssa:

”Jumalanpalvelukseen sopivan kuorolaulun tulisi vaikuttaa jumalanpalvelukseen osallistujissa...”

17. Liikehdintää tai taputuksia musiikin tahdissa

Vastaajista 18 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 49 %, oli ”ei paljon eikä vähän” kohdassa. Vastaajista 33 % odotti tällaista vaikutusta melko vähän tai ei ollenkaan.

18. Muusikoiden taitojen ihailua

Vastaajista 13 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 43 %, oli ”ei paljon eikä vähän” kohdassa. Vastaajista 44 % odotti tällaista vaikutusta melko vähän tai ei ollenkaan.

19. Surua

Vastaajista 22 % odotti tällaista vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia, 27 %, sekä ”melko vähän” että ”ei ollenkaan” kohdissa. Vastaajista 24 % odotti tällaista vaikutusta ”ei paljon eikä vähän”. Vastaajista 55 % odotti tällaista vaikutusta vähän tai ei ollenkaan.

Tulosten perusteella kuoromusiikilta odotetaan eniten hengellisiä vaikutuksia. Kuoron odotettiin vaikuttavan jumalanpalvelukseen osallistujassa avoimuutta Jumalan Sanan vastaanottamiselle, uskoa ja luottamusta Jumalaan, Jumalan kunnioitusta ja Jeesuksen tulemistä todellisemman tuntuiseksi. Nämä ovat yhteneviä kirjallisuudessa odotettujen vaikutusten kanssa. Kuorolaulun odotetaan vaikuttavan myös Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen ilmenemistä, vaikka tässäkin kohdassa odotus ei kaikkien vastaajien kohdalla ollut erityisen voimakas. Kyselyn vastausmäärien perusteella kuoron tulisi vaikuttaa jumalanpalvelukseen osallistujissa enemmän musiikista nauttimista kuin Pyhän Hengen lahjojen ilmenemistä havaittavalla tavalla.

Kuorolta odotetaan myös ajatteluun ja tunteisiin liittyviä vaikutuksia. Ne eivät ole kuitenkaan yhtä odotettuja kuin hengelliset kokemukset. Ajatteluun liittyvistä vaikutuksista odotetaan Jumalan Sanan ymmärtämistä ja pohdiskelua. Odotetuimpia tunnevaikutuksia ovat yhteyden tunne toisiin ihmisiin ja ilo. Tulosten perusteella kuorolaulun odotetaan vaikuttavan myös

tunne-elämän paranemista. Mielipiteet jakaantuivat arvokkuuden ja juhmallisuuden tunteen sekä kansanomaisuuden tunteen kysymyksissä. Kuorolaulun ei toivota vaikuttavan jumalanpalvelukseen osallistujassa surua.

Fyysiseen toimintaan liittyvät vaikutukset eivät ole erityisen odotettuja. Vastaukset olivat aika neutraaleja, sillä noin puolet vastaajista oli sitä mieltä, että käsien nostamista ja seisaalleen nousemista sekä liikehdintää ja taputuksia musiikin tahdissa voisi tapahtua jumalanpalveluksessa kuorolaulun vaikutuksesta sopivasti, eli ei paljon eikä vähän.

Kuorolaulun halutaan vaikuttavan jumalanpalvelukseen osallistujassa Sanan toteuttamista arkielämässä, kokonaisvaltaista muutosta ja musiikista nauttimista. Sen sijaan muusikoiden taitojen ihailua ei tulosten perusteella pidetä jumalanpalvelukseen sopivana vaikutuksena.

Tulosten eroja ja yhtäläisyyksiä kirjallisuuteen ja muihin kysymysosioihin on käsitelty seuraavissa kappaleissa.

9.3.2. Kuoromusiikilta odotettavia hengellisiä vaikutuksia

Tulosten perusteella näyttää siltä, että suomalaisen helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa kuoromusiikilta odotetaan ennen kaikkea hengellisiä vaikutuksia. Hengellisesti kuorolaulun odotetaan vaikuttavan erityisesti avoimuutta Jumalan Sanan vastaanottamiselle, uskoa ja luottamusta Jumalaan, Jumalan kunnioitusta ja Jeesuksen tulemistä todellisemman tuntuiseksi. Lähes kaikki kyselyyn vastanneet vastasivat, että kuorolaulun tulisi vaikuttaa näitä edellä mainittuja hengellisiä vaikutuksia erittäin paljon tai melko paljon. Myös Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen ilmenemistä havaittavalla tavalla odotetaan, vaikka ei yhtä voimakkaasti kuin edellä mainittuja muita hengellisiä vaikutuksia.

Hengellisen vaikutuksen odotus ilmenee myös avoimissa kysymyksiin annetuissa vastauksissa. Kommenteista voi huomata myös sen, että hengelliset vaikutukset liittyvät usein erottamattomasti muihin vaikutusalueisiin:

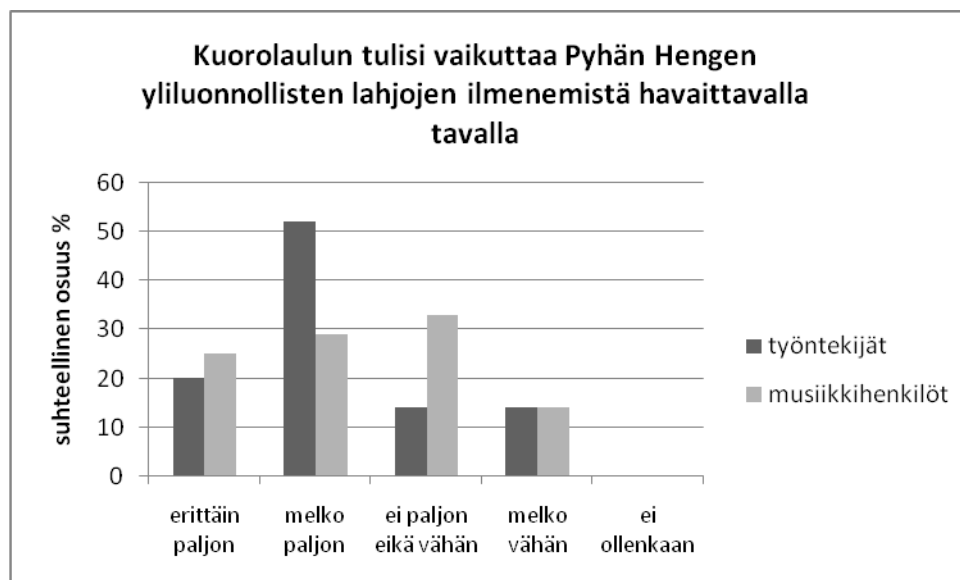
”Kuorolaulun tulisi vaikuttaa Jumalan pyhyiden, rakkauden, armon kokemista todeksi; herättää synnintunto ja siten vetää ihmisiä Kristuksen luokse.”
(musiikkihenkilö)

”Kuorolaulu johtaa ylistykseen, Jumalan kohtaamiseen” (työntekijä).

”Kuorolaulun tulisi avata seurakunnan ilmapiiriä Jumalan Sanan vastaanottamiselle ennen saarnaa, johtamalla ihmiset synnintunnustamiseen ja anteeksiantamuksen kokemiseen.” (työntekijä)

”Oikein käytettynä kuorolaulu herkistää ihmisen aistit kokemaan Jumalan paikan päällä olemisen” (työntekijä).

Kysymykseen tulisiko kuorolaulun vaikuttaa jumalanpalveluksessa Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen ilmenemistä havaittavalla tavalla, 63 % vastasi, että tulisi vaikuttaa erittäin paljon tai melko paljon. Helluntaiseurakuntien työntekijät odottavat jonkin verran musiikkihenkilöitä enemmän kuorolaulun vaikuttavan niin, että Pyhän Hengen yliluonnollisia lahjoja ilmenee havaittavalla tavalla jumalanpalveluksessa.



KUVIO 11. Vastausten suhteellinen osuus väitteeseen: Jumalanpalvelukseen sopivan kuorolaulun tulisi vaikuttaa jumalanpalvelukseen osallistujassa Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen ilmenemistä havaittavalla tavalla. Vastaukset on jaoteltu seurakunnallisen tehtävän mukaan (n = 102).

Musiikkihenkilöt olivat hieman työntekijöitä enemmän sitä mieltä, että kuorolaulun tulisi vaikuttaa ”erittäin paljon” Pyhän Hengen lahjojen ilmenemistä, mutta kokonaisuudessaan työntekijät suhtautuivat musiikkihenkilöitä hieman myönteisemmin Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen ilmenemiseen. Työntekijöistä 72 % vastasi ”erittäin paljon” ja ”melko paljon” kohtiin. Musiikkihenkilöillä vastaava osuus oli 54 %. Seurakunnan työntekijöiden

vastauksia oli eniten ”melko paljon” kohdassa, kun musiikkihenkilöiden vastauksia kasaantui eniten ”ei paljon eikä vähän” kohtaan. Seurakunnan työntekijöiden on kuoron ulkopuolisina tekijöinä musiikkihenkilöitä helpompi odottaa Pyhän Hengen yliluonnollisia lahjoja kuorolaululta, mutta silti he, Jack Hayfordin (2000, 164) tavoin, selvästi haluaisivat kuorolaisten toimivan niin, että Pyhä Henki vaikuttaisi myös yliluonnollisten lahjojen ilmenemistä.

9.3.4. Kuoromusiikilta odotettavia älyllisiä vaikutuksia

Kuoromusiikilta odotetaan myös ihmisen ajatteluun liittyviä vaikutuksia, kuten kyselyssä kysyttyjä Jumalan Sanan ymmärtämistä ja pohdiskelua. 73 % odotti, että jumalanpalveluksen kuorolaulu vaikuttaisi erittäin paljon tai melko paljon Jumalan Sanan ymmärtämistä. 71 % odotti, että jumalanpalveluksen kuorolaulu vaikuttaisi erittäin paljon tai melko paljon Jumalan Sanan pohdiskelua. Ymmärtämisen ja pohdiskelun välillä ei vastauksissa ollut merkittävää eroa, joten näyttää siltä, että kuorolaulun merkitys liiallisen älyllisyyden tai pohdiskelun vastapainona ei ole odotettua suomalaisessa helluntaiseurakunnassa (vrt. Sariola 1986, 61). Vastaajien kirjoittamissa näkemyksissä tuli esiin Jumalan Sanan ymmärtämisen ja toivorikkaampien ajatusten näkökohdat, joita myös Wilson (1965, 23) ja Young (1969, 17) painottavat:

”Kuoron kokonaisuus tuo sanoman selkeästi kuulijoiden ymmärrettäväksi”
(työntekijä)

”Kuorolaulu auttaa ihmisiä pääsemään irti arjen tuomasta taakasta. Se auttaa keskittymään ja vastaanottamaan Jumalalta.” (työntekijä)

”Kuorolaulu saa olla myös terveellä tavalla tunteisiin vaikuttavaa, mutta parhaimmillaan sopii esillä olevan puheeseen.” (musiikkihenkilö)

9.3.5. Kuoromusiikilta odotettavia tunnevaikutuksia

Kuorolta odotetaan myös tunteisiin liittyviä vaikutuksia. Tunnevaikutuksista kuorolaulun odotetaan vaikuttavan erityisesti yhteyden tunnetta toisiin ihmisiin sekä iloa. Vastaajista 94 % odotti kuorolaulun vaikuttavan yhteyden tunnetta toisiin ihmisiin erittäin tai melko paljon. Laulu näyttää olevan myös helluntaiseurakunnassa se tunteiden kieli, joka yhdistää ihmisiä toisiinsa (Merriam 1964, 224). Vastauksiin kirjoitettiin kuoron mahdollisuudesta vaikuttaa

yhteyden tunnetta. Lisäksi ilmeni myös, että yhteyttä ei pidetä pelkästään tunteena vaan myös syvempänä hengellisenä vaikutuksena:

”Kuoron tulisi vaikuttaa niin, että kuuliija voisi kokea yhteyttä kuoron kanssa. Kuoron käyttäytyminen tulisi olla ystävällistä, ei oma eristäytynyt klikki.”
(musiikkihenkilö).

”Laululla ja soitolla on vaikutus, joka luo yhteyden ihmisten välille sekä ihmisten ja Jumalan välille” (työntekijä).

Kuorolaulun odotetaan vaikuttavan jumalanpalvelukseen osallistujassa huomattavasti enemmän iloa kuin surua. Vastaajista 89 % odotti kuorolaulun vaikuttavan iloa erittäin tai melko paljon, kun surun vaikutusta odotti vain 22 %.

Tunne-elämää parantavaa vaikutusta odotti erittäin paljon tai melko paljon 78 % vastaajista. Suoniemen (2008, 115) mukaan naisilla olisi suurempi herkkyys kokea tunne-elämän paranemista musiikin kautta. Tässä kyselyssä naisten ja miesten odotukset kuorolaulun tunne-elämää parantavasta vaikutuksesta olivat kokonaisuudessaan suhteellisen lähellä toisiaan. Naisista 76 % odotti kuorolaulun vaikuttavan erittäin paljon tai melko paljon tunne-elämän paranemista. Miehillä vastaava osuus oli 80 %. Naisista 38 % odotti tunne-elämää parantavaa vaikutusta erittäin paljon ja miehistä 28 %. Naisista 38 % odotti kuorolaulun vaikuttavan tunne-elämän paranemista melko paljon ja miehistä 52 %. Kuorolaulun tunne-elämää parantavia vaikutuksia odotettiin:

”Kuorolaululla tulisi olla sisäisesti parantava vaikutus, vapautta ja rauhaa tuova.”
(musiikkihenkilö, mies)

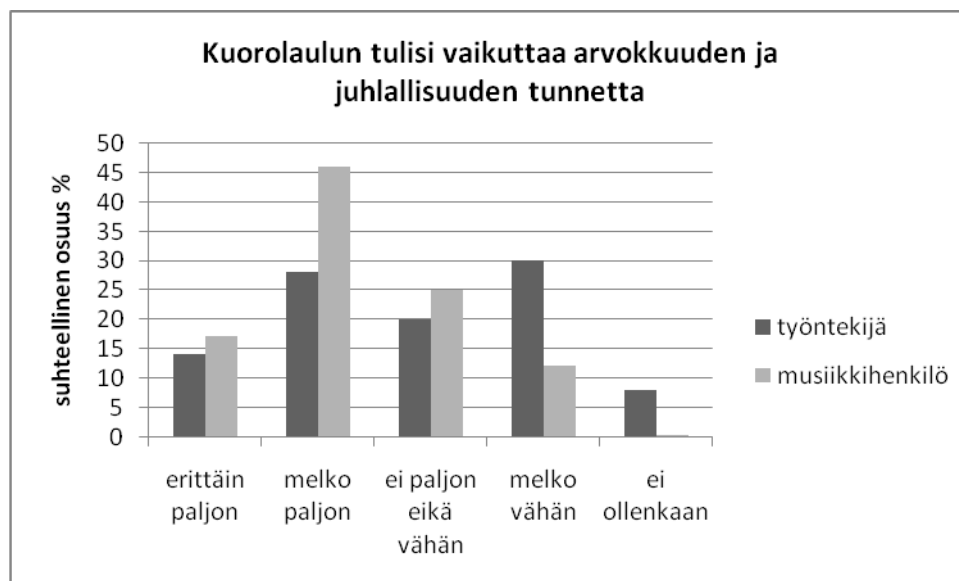
”Sen tulisi vaikuttaa fyysistä ja psyykkistä paranemista.” (musiikkihenkilö, nainen)

”Kuorolaulun tulisi vaikuttaa rauhoittumista, koskettavuutta ja vapautuneisuutta”
(musiikkihenkilö, nainen)

Suoniemen (2008, 140) esiintuoma kuorolaulun arvokkuuden ja juhlallisuuden tunteen vaikutus sai vastaajilta hieman jakaantuneen vastaanoton. Vastaajista 53 % odotti kuorolaulun vaikuttavan erittäin paljon tai melko paljon arvokkuuden ja juhlallisuuden tunnetta. Iällä, seurakunnallisella tehtävällä ja musiikkiharrastuneisuudella näytti olevan yhteyttä vastaukseen. Vaikutusten osalta taustamuuttujien suhde vastauksiin on lähes sama kuin kysymyksessä kuoron

tehtävästä tuoda jumalanpalvelukseen juhlallisuutta ja arvokkuutta (luku 9.1.4.). Yli 60-vuotiaat odottavat nuorempia vastaajia enemmän kuoron vaikuttavan arvokkuuden ja juhlallisuuden tunnetta jumalanpalveluksessa. Yli 60-vuotiaista 77 % oli sitä mieltä, että kuorolaulun tulisi vaikuttaa arvokkuuden ja juhlallisuuden tunnetta jumalanpalvelukseen osallistujassa. Vastaava osuus 41 – 60-vuotiailla oli 46 % ja alle 41-vuotiailla 44 %.

Seurakunnallisen tehtävän yhteys vastaukseen näkyi siinä, että musiikkihenkilöiden vastauksia kertyi selvästi eniten ”melko paljon” kohtaan, kun työntekijöiden osalta ne jakautuivat hieman tasaisemmin: Eniten oltiin ”melko vähän” vaihtoehdon kannalla.

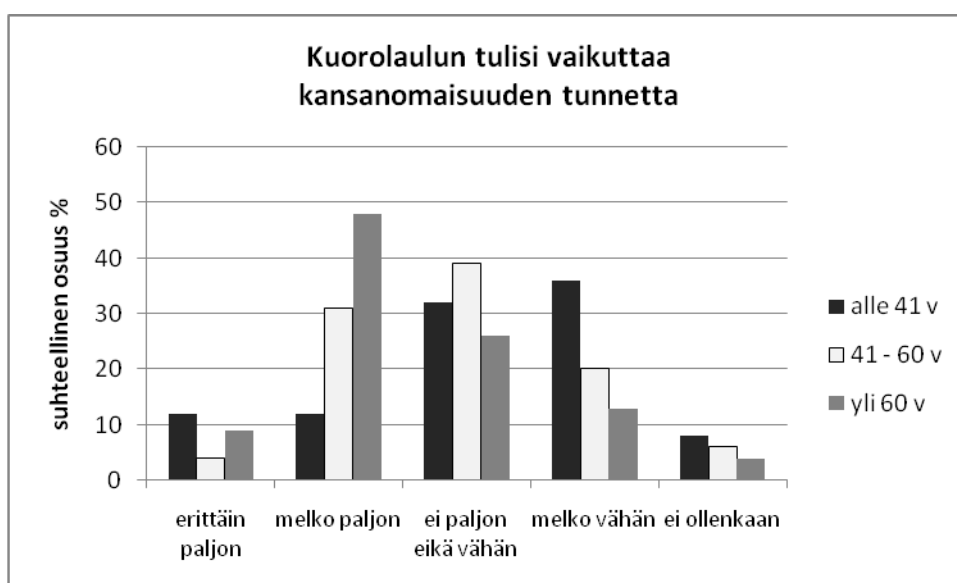


KUVIO 12. Vastausten suhteellinen osuus väitteeseen: Jumalanpalvelukseen sopivan kuorolaulun tulisi vaikuttaa jumalanpalvelukseen osallistujassa arvokkuuden ja juhlallisuuden tunnetta. Vastaukset on jaoteltu seurakunnallisen tehtävän mukaan (n = 102).

Musiikkihenkilöistä 63 % vastasi, että kuorolaulun tulisi vaikuttaa erittäin paljon tai melko paljon arvokkuuden ja juhlallisuuden tunnetta. Vastaava osuus työntekijöillä oli 42 %.

Musiikkialan tutkinnon suorittaneet odottivat muita musiikkiharrastuneisuusluokkia enemmän kuorolaulun vaikuttavan arvokkuuden ja juhlallisuuden tunnetta. Selvimmin ero näkyi suhteessa musiikin kuuntelua harrastaviin. Tutkinnon suorittaneiden vastauksia kertyi selvästi eniten ”melko paljon” kohtaan, kun musiikkia kuuntelevien vastauksia kertyi eniten ”melko vähän” kohtaan.

Tunnevaikutuksista kansanomaisuuden tunne ei ole myöskään odotetuimpia kuorolaulun vaikutuksia. Vastauksia kertyi kuitenkin hieman enemmän ”erittäin paljon” ja ”melko paljon” kohtiin (yhteensä 37 %) kuin ”melko vähän” tai ”ei ollenkaan” kohtiin (yhteensä 28 %). Eniten vastauksia oli ”ei paljon eikä vähän” kohdassa. Taustamuuttujista iällä oli näkyvä yhteys kansanomaisuuden odotuksiin. Alle 41-vuotiaissa oli vähemmän niitä, jotka odottivat kuoron vaikuttavan kansanomaisuuden tunnetta, kuin vanhemmissa ikäluokissa. Alle 41-vuotiaiden joukossa suurin kasaantuma kohdistui ”melko vähän” kohtaan, 41 – 60-vuotiailla ”ei paljon eikä vähän” kohtaan ja yli 60-vuotiailla ”melko paljon” kohtaan.



KUVIO 13. Vastausten suhteellinen osuus väitteeseen: Jumalanpalvelukseen sopivan kuorolaulun tulisi vaikuttaa jumalanpalvelukseen osallistujassa kansanomaisuuden tunnetta. Vastaukset on jaoteltu iän mukaan (n = 102).

Alle 41-vuotiaat odottivat vanhempia ikäluokkia vähemmän sekä arvokkuuden ja juhlallisuuden että kansanomaisuuden tunteen vaikutusta kuorolaululta. Muissakaan ikäluokissa kuorolaululta odotettu juhlallisuuden tai kansanomaisuuden tunteen vaikutus ei ollut erityisen voimakasta. Näiden tulosten perusteella voidaan todeta, että helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa ei esittävää kuoromusiikkia liitetä juhlallisuuden tunteeseen niin, että niiden vastapainona koettaisiin jumalanpalveluksessa yhdessä laulaminen ja arkinen kansanomaisuus (vrt. Toivio 2004, 167 - 169). Myöskään kuorolauluun yleisesti liitetyt kansanomaisuuden tai juhlallisuuden ja arvokkuuden vaikutukset eivät ainakaan tässä tutkimuksessa saaneet vahvistusta kaikissa taustamuuttuja luokissa (vrt. Joensuu 2007, 259, 269; Vapaavuori 1997, 73).

Tulosten mukaan kuorolaulun ei odoteta vaikuttavan jumalanpalvelukseen osallistujissa surua. Vain 22 % odotti surun vaikutusta erittäin tai melko paljon. Eniten oltiin ”melko vähän” tai ”ei ollenkaan” kannalla. Vastaajista 24 % odotti tällaista vaikutusta ”ei paljon eikä vähän”. Yli puolet (55 %) odotti kuorolaulun vaikuttavan jumalanpalvelukseen osallistujissa surua vähän tai ei ollenkaan. Ikä näkyi siten, että yli 60-vuotiaiden näkemykset jakautuivat tasaisesti ”melko paljon” kohdasta ”ei ollenkaan” kohtaan saakka, kun nuorempien mielipiteet painottuivat ”melko vähän” ja ”ei ollenkaan” puolelle. Youngin (1969, 182) ja Suoniemen (2008, 120, 121) huomiot surun liittymisestä hengelliseen musiikkiin eivät saaneet tukea tässä tutkimuksessa. Tässä kyselyssä tosin kysyttiin surun osalta vain kuorolaulun vaikutuksia. Hengellisessä laulussa surun ilmaiseminen on todennäköisesti tärkeämpää kuin laulun vaikutuksesta surulliseksi tuleminen (Bailey 2005, 79).

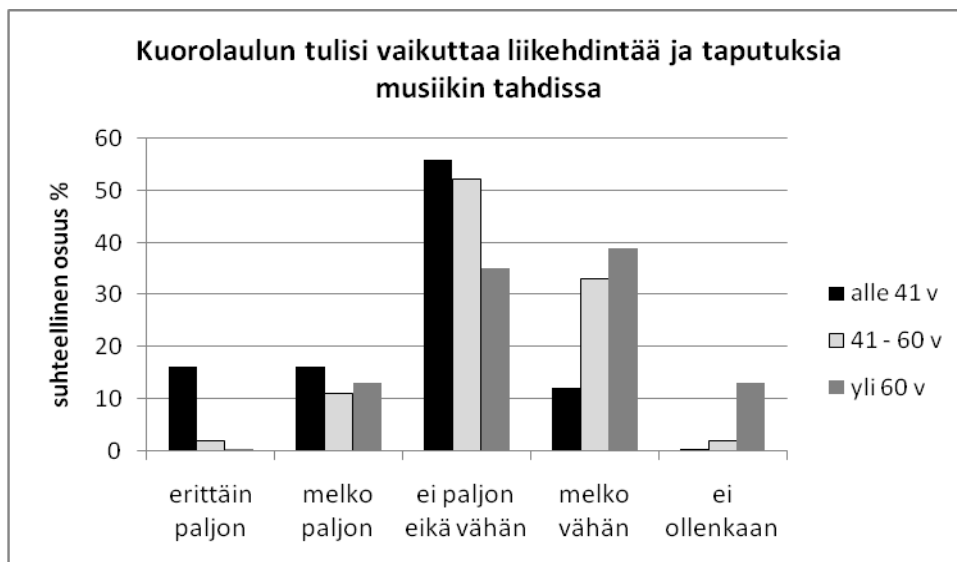
Jumalanpalvelusmusiikin tärkein tunnevaikutus on ihmisen sisimmässä tapahtuva syntyvä halu vastata Jumalan ilmoitukseen (Wilson 1965, 23). Sama odotus kuorolaululta välittyy seuraavassa:

”Kuorolaulun tulisi herättää ihmisessä synnintuntoa ja halua parannuksen tekoon ja Jeesuksen ottamista oman elämän Herraksi” (musiikkihenkilö)

9.3.6. Kuoromusiikilta odotettavia fyysisiä vaikutuksia

Fyysiseen toimintaa liittyvissä kysymyksissä oltiin eniten ”ei paljon eikä vähän”. Noin puolet toivoi, että kysyttyjä fyysisiä vaikutuksia esiintyisi ”sopivasti”, eli ei paljon eikä vähän.

Liikehdintä ja taputukset musiikin tahdissa ei ole erityisen odotettu kuorolaulun vaikutus. Vastaajista 18 % odotti liikehdintää ja taputuksia erittäin tai melko paljon. Eniten vastauksia oli ”ei paljon eikä vähän” kohdassa (49 %). 33 % oli sitä mieltä, että kuorolaulun tulisi vaikuttaa jumalanpalvelukseen osallistujassa liikehdintää tai taputuksia melko vähän tai ei ollenkaan. Iällä oli yhteys vastaukseen (Kuvio 14). Iän yhteys vastaukseen näkyi siinä, että alle 41-vuotiaat olivat vanhempiin ikäluokkiin verrattuna enemmän ”erittäin paljon” ja ”melko paljon” kannalla. Yli puolet yli 60-vuotiaista vastasi ”melko vähän” tai ”ei ollenkaan”. Yli 60-vuotiaat olivat eniten ”melko vähän” kannalla, kun nuoremmissa ikäluokissa oltiin ”ei paljon eikä vähän” kannalla.



KUVIO 14. Vastausten suhteellinen osuus väitteeseen: Jumalanpalvelukseen sopivan kuoromusiikin tulisi vaikuttaa jumalanpalvelukseen osallistujassa liikehdintää ja taputuksia musiikin tahdissa. Vastaukset on jaoteltu iän mukaan (n = 102).

Seurakunnan seisaalleen nouseminen ja käsien kohottaminen on tyypillistä ylistyslaulukulttuurille, joka on viime aikoina lisääntynyt helluntaiseurakunnissakin. Tästä huolimatta vain 22 % odotti kuorolaulun vaikuttavan jumalanpalvelukseen osallistujassa erittäin paljon tai melko paljon käsien kohottamista tai seisaalleen nousemista. Vastaajista 54 % odotti kuorolaulun vaikuttavan tällaista ”sopivasti”, eli ei paljon eikä vähän. 25 % odotti kuorolaulun vaikuttavan melko vähän tai ei ollenkaan liikehdintää tai taputuksia. Miesten ja naisten vastaukset olivat lähes yhtäläisiä, mutta vain miehet vastasivat ”ei ollenkaan” kohtaan (4 vastausta). Nuorempien joukosta löytyi vanhempiin verrattuna suhteessa enemmän niitä, jotka näkevät, että kuorolaulun tulisi vaikuttaa jumalanpalvelukseen osallistujassa käsien kohottamista tai seisaalleen nousemista. Kaikkien ikäluokkien kohdalla oltiin silti ylivoimaisesti eniten ”ei paljon eikä vähän” vaihtoehdon kannalla.

9.3.7. Kuoromusiikilta odotettavia musiikkielämyksiä

Kuorolaulun toivottiin vaikuttavan musiikista nauttimista jumalanpalvelukseen osallistujassa. Vastaajista 84 % näki, että kuoromusiikin tulisi vaikuttaa jumalanpalvelukseen osallistujassa erittäin paljon tai melko paljon musiikista nauttimista. Musiikista nauttimisesta ei kuitenkaan odotettu seuraavan ensi sijassa muusikoiden taitojen ihailua, sillä vain 13 % odotti, että kuorolaulu vaikuttaisi osallistujissa erittäin paljon tai melko paljon. (”Erittäin paljon” vastauksia

oli vain yksi kappale). Eniten (43 %) tässä kysymyksessä oltiin ”ei paljon eikä vähän” vaihtoehdon kannalla. 34 % näki, että muusikoiden taitojen ihailua tulisi ilmetä melko vähän ja 10 % oli ”ei ollenkaan” vaihtoehdon kannalla.

Miehet suhtautuivat naisia kriittisemmin muusikoiden taitojen ihailuun. Miehistä 54 % oli sitä mieltä, että kuorolaulun tulisi vaikuttaa jumalanpalvelukseen osallistujassa muusikoiden taitojen ihailua ”melko vähän” tai ”ei ollenkaan”, kun naisista vain 27 % oli sitä mieltä. Myös seurakunnan työntekijöiden vastauksissa oli musiikkihenkilöitä enemmän ”melko vähän” mielipiteitä. Kun työntekijöistä 52 % oli ”melko vähän” tai ”ei ollenkaan” kannalla, niin musiikkihenkilöistä 36 % oli sitä mieltä.

Tulosten perusteella helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa ei pelätä musiikkinautintoa, vaan koetaan Martti Lutherin tavoin, että musiikki on nautittavaksi tarkoitettu ”kaunis ja viehättävä lahja Jumalta”. Tuloksista huomaa, että helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksen luonteeseen kuuluu, että ihailun kohteena eivät ole ihmiset vaan Jumala, jolta kaikki hyvät lahjat tulevat – myös nautittava musiikkielämys (Bainton 1983, 306). Jumalanpalveluksen kuoromusiikin tuomaa musiikkielämystä ja sen luonnetta kuvailtiin seuraavasti:

”Kuorolaulu tuo juhlan tuntua ja antaa tervettä nautintoa sielun maailmaan, harmoniaa” (mies, musiikkihenkilö)

”Kuorolaulu vaikuttaa sen mitä musiikki yleensäkin saa aikaan. Jos sovitus, taidokas esiintyminen ja sanat koskettaa, jää siitä helposti koko tilaisuuden paras muisto.” (mies, musiikkihenkilö)

”Kuorolaulun tulisi saada ihmisten huomio kohdistumaan seurakunnan keskipisteeseen eli Jeesukseen. (mies, työntekijä)

9.3.8. Kuoromusiikilta odotettavia kokonaisvaltaisia vaikutuksia

Jumalanpalveluksen kuoromusiikin vaikutusten pilkkominen eri osa-alueisiin ei useinkaan anna oikeaa kuvaa vaikutuksista tai niiden odotuksista. Sitä paitsi kuoromusiikin toivotaankin vaikuttavan useimmiten kokonaisvaltaisesti ihmiseen eikä vain johonkin yksittäiseen kohtaan ihmisessä (Räsänen 1995, 145, 183; Sariola 1986, 42). Sama johtopäätös voidaan tehdä saatujen tulosten pohjalta. Kuorolaulun toivotaan vaikuttavan jumalanpalvelukseen osallistujassa

monipuolisesti ja kokonaisvaltaisesti. Odotettujen vaikutusten monipuolisuus osoittaa, että kuorolaululta kaivataan kokonaisvaltaista vaikutusta.

Mahdollisimman laaja-alainen vaikutus antaa parhaat voimavarat arkeen, jossa Sana voi muuttua lihaksi ja tuottaa hyvän hedelmän. Vastaajista 87 % näki, että kuorolaulun tulisi vaikuttaa osallistujissa erittäin paljon tai melko paljon Sanan toteuttamista arkielämässä. Kokonaisvaltaista muutosta odotettiin myös. 69 % odotti, että kuorolaulu vaikuttaisi osallistujissa erittäin tai melko paljon kokonaisvaltaista muutosta. Luulen, että jos kysymyksessä ei olisi ollut ”muutos” sanaa, niin kokonaisvaltaisen vaikutuksen kannattajakunta olisi ollut vielä suurempi.

Vaikutusodotuksista on havaittavissa odotettujen vaikutusten laaja-alaisuus ja kokonaisvaltaisuus, kuten seuraavista ilmenee:

”Kuorolaulun tulisi vaikuttaa rohkaisua, päämäärätietoisuutta uskonelämässä, synnintuntoa, jos siihen on tarvetta, mutta myös armon ja rakkauden kokemista” (nainen, musiikkihenkilö, alle 41)

”Kuorolaulun tulisi vaikuttaa halua viedä evankeliumia eteenpäin. Fyysistä ja psyykkistä paranemista.” (nainen, musiikkihenkilö, alle 41)

”Sanoma lauluissa tulisi olla niin monipuolista ja selkeää, että kuulijat kokisivat kokonaisvaltaista sisäistä parantumista.” (nainen, musiikkihenkilö, 41 - 60)

”Kuorolaulun tulisi vaikuttaa osallistumisen mahdollisuuksia, tulevan sukupolven kasvatustyötä. (mies, työntekijä, yli 60)

”Vaikutukset, tavoitteet ja musiikkivalinnat ovat tilannesidonnaisia ja erilaisia eri tilanteissa.” (mies, musiikkihenkilö, 41 - 60)

”Luo harmonian alusta loppuun, on sopusoinnussa kokonaisuuden kanssa.” (mies, työntekijä, 41 - 60)

10 YHTEENVETO JA TULOSTEN TARKASTELUA

10.1. Tutkimustulosten yhteenvetoa

Kuoron merkitys suomalaisen helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa on tulosten perusteella yleisesti ottaen hyvin yhtenevä muiden kristillisten kirkkojen jumalanpalvelus- ja musiikkiteologiaan. Musiikkiteologisesta kirjallisuudesta löytyviä kuoron jumalanpalvelustehtäviä, kuoromusiikin sopivuustekijöitä ja kuoromusiikilta odotettavia vaikutuksia jumalanpalveluksessa pidetään tärkeinä myös suomalaisessa helluntaiseurakunnassa.

Musiikkiteologisessa kirjallisuudessa esitetään, että kuoron tehtävä jumalanpalveluksessa voisi olla mikä tahansa jumalanpalvelukseen ja sen luonteeseen sopiva tehtävä. Tulosten perusteella näin on myös helluntaiseurakunnassa, mutta ennen kaikkea kuoron tehtäväksi koetaan Jumalan antaman musiikkilahjan käyttämisen Jumalan kunniaksi. Musiikkilahjan käyttäminen Jumalan kunniaksi on perusajatuksena myös jumalanpalvelusta käsittelevässä kirjallisuudessa. Tulosten perusteella myös evankeliumin julistaminen, seurakunnan johtaminen ylistykseen ja yhteiseen lauluun, jumalanpalvelukseen osallistujan hengellinen ja kokonaisvaltainen rakentaminen, musiikkilahjan käyttäminen ihmisten hyväksi, yhteyden kokemisen lisääminen, rukouksen ja sanan opetuksen elävöittäminen, jumalanpalvelukseen osallistujan tunteiden koskettaminen sekä musiikin esittäminen, joka vetää ihmisiä jumalanpalvelukseen koetaan melko yksimielisesti kuorolle kuuluvina tehtävinä. Nämä tehtävät löytyvät yhtenevästi myös kuoron jumalanpalvelustehtävää käsittelevästä kirjallisuudesta.

Mielipiteet kuoron tarpeesta juhlallisuuden ja arvokkuuden tuomiseen, Pyhän Hengen lahjojen käyttämiseen ja seurakunnan opettamiseen jakaantuivat muita ehdotettuja tehtäviä enemmän. Juhlallisuuden ja arvokkuuden tuomisen tarpeellisuutta pohditaan myös kirjallisuudessa. Sen sijaan seurakunnan opettamisesta pidetään yleensä musiikkiteologisessa kirjallisuudessa jumalanpalvelusmusiikille kuuluvana tehtävänä ja Pyhän Hengen lahjojen käyttäminen korostuu helluntailaisten teologioiden opetuksissa, joten tällä kohtaa tulos poikkesi kirjallisuudessa esiintyvistä odotuksista. Tulosten mukaan kuoron tehtävä koetaan suomalaisen helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa enemmän evankeliumin julistajana kuin seurakunnan opettajana. Suomalaisen helluntaiherätyksen historiassa kuoron rooli on ollut voimakkaasti sidoksissa evankelioimiseen. Vastausten perusteella jumalanpalveluksen julistustehtävässä kuoron rooli mielletään muuttuneesta jumalanpalveluskäytännöstä huolimatta edelleen enemmän evankeliumin julistajana kuin seurakunnan opettajana ja kehottajana.

Tulosten perusteella kuoron rooli koetaan myös enemmän Jumalan antamien luonnollisten lahjojen (musiikkilahjan) käyttäjänä kuin Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen käyttäjänä.

Kielteisimmin suhtauduttiin tehtäväehdotuksiin, jotka myös kirjallisuudessa koettiin usein ongelmallisina. Tulosten perusteella kuorolla ei ole jumalanpalveluksessa sivuroolia sopivan täytteen tuojana tai seurakuntaa passivoivaa roolia muiden puolesta ylistäjänä.

Musiikin sopivuutta jumalanpalvelukseen arvioidaan yleensä sillä, miten se ylistää ja kunnioittaa Jumalaa, julistaa Jumalan Sanaa, sopii yhteen jumalanpalveluksen kokonaisuuteen ja rakentaa jumalanpalvelukseen osallistujaa. Helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksen kuoromusiikkia on mielekästä tarkastella myös Pyhän Hengen vaikutusten ja yliluonnollisten lahjojen ilmenemisen näkökulmista. Kuorokyselyn vastausten perusteella suomalaisen helluntaiseurakunnan jumalanpalvelukseen sopiva kuoromusiikki on ennen kaikkea yhteiseen lauluun innostavaa, Jumalan ylistämiseen aktivoivaa ja Jumalalle kunniaa tuovaa. Sen odotetaan julistavan selkeästi Raamatun keskeisiä oppeja helposti ymmärrettävillä sanoituksilla. Kuoromusiikin toivotaan olevan myös esteettisesti kaunista ja taidokasta. Musiikkityylien käytössä toivottiin monipuolisuutta ja seurakuntalaisten musiikkimaun huomioimista. Nykyaikaisen tyylin käyttöä pidettiin parempana kuin perinteisessä tyyliässä pitäytymistä. Kuoromusiikkiin on yleisesti liitetty arvokkuuden ja juhlallisuuden tuomisen rooli. Näin on myös helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa, vaikka vastausten perusteella sen merkitys ei olekaan erityisen suuri. Yhteyden puutetta seurakunnan ja kuoron välillä pidetään häiritsevänä tekijänä. Tutkimustulosten ja kirjallisuuden yhteinen painopiste on siinä, että kuoromusiikki on sitä sopivampaa jumalanpalvelukseen mitä enemmän se palvelee seurakunnan yhteistä tekemistä ja tuo kunniaa Jumalalle.

Vaikka kyselyn mukaan kuorolaulun tulisi ehdottomasti tuoda kunniaa Jumalalle, sen ensisijainen kohde ei sen sijaan ollut yhtä yksiselitteisen selvä asia. Osa vastaajista mielsi kuorolaulun ensisijaisesti Jumalan ja ihmisen väliseksi keskusteluksi, kun toiset kokivat kuorolaulun olevan ensisijaisesti esitys, jota ihmiset tulevat kuuntelemaan. Käsitys jumalanpalveluksen kuoromusiikin ensisijaisesta kohteesta liittyy käsitykseen jumalanpalveluksen luonteesta.

Teologisessa keskustelussa musiikki jaetaan yleensä hengelliseen ja maalliseen musiikkiin. Helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksen kuoromusiikin toivotaan kuorokyselyn mukaan olevan luonteeltaan hengellistä, eli luonnollisilla aisteilla havaittava väline hengessä tapahtuvalle Jumalan ylistykselle. Hengellisen musiikin hyvänä ominaisuutena pidetään yleisesti myös sitä, että se on syntynyt Pyhän Hengen inspiroimana. Siitä huolimatta

kristillisissä kirkoissa käytetään jumalanpalveluksessa musiikkia, jonka lähtökohdat ovat ainakin osittain maallisella puolella. Musiikin lainaamista pidetään oikeutettuna silloin, kun sen perimmäinen tarkoitus on palvella Jumalaa ja tuoda kunniaa Hänelle. Suomalaisessa helluntaiseurakunnassa on kuorokyselyn tulosten perusteella sama tilanne. Pyhän Hengen täyttä inspiraatiota pidetään hyvänä, mutta yksiselitteistä vastausta esimerkiksi melodian lainaamiseen on vaikea antaa. Helluntailaiseen pneumatologiaan kuuluu hengessä laulaminen ja Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen liittyminen myös jumalanpalveluslauluun. Tulosten perusteella kuorolaulua pidetään jumalanpalvelukseen sopivana, kun siihen liittyy Pyhän Hengen yliluonnollisia lahjoja, mutta Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen tavoittelu kuorolauluun ei kuitenkaan ole erityisen voimakasta eikä niiden puuttuminen häiritse oleellisesti Jumalan palvelemista.

Jumalanpalveluksen musiikkia pietään joskus vastapainona liian älyperäiselle saarnalle. Silloin musiikin kosketus ihmisen emotionaaliseen puoleen koetaan tärkeäksi. Tulosten perusteella erityisesti naiset odottavat, että jumalanpalveluksen kuoromusiikki toimisi myös vastapainona liian älyperäiselle sananjulistukselle.

Musiikilla on yleensä aina jonkinlainen vaikutus niihin, jotka soittavat, laulavat tai kuuntelevat musiikkia. John Calvin totesikin musiikin olevan niin vaikuttavaa, että se pitää valjastaa Jumalan palvelemiseen. Jumalanpalveluksen kuoromusiikkiin liittyy musiikin lisäksi muitakin vaikuttavia tekijöitä. Niitä ovat varsinkin Pyhän Hengen toiminta ja laulun sanoma, joilla on itsessään jo merkittävä vaikutus jumalanpalvelukseen osallistujissa. Vaikutusten jakaminen yksittäisiin lokeroihin ei tuo niille oikeutusta, koska harvoin mikään niistä toimii vain yhdellä alueella, mutta jumalanpalveluksen kuoromusiikilta voi odottaa vaikutuksia ainakin ihmisen hengellisyydessä, ajattelussa, tunteessa ja fyysisessä toiminnassa. Sen lisäksi kuoromusiikki voidaan nähdä musiikkielämyksen vaikuttajana tai usean vaikutuksen yhteisvaikutuksena, jolla on puolestaan vaikutus jumalanpalvelukseen osallistujan elämään kokonaisvaltaisesti.

Kuorokyselyn tulosten perusteella suomalaisen helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa kuoromusiikilta odotetaan eniten hengellisiä vaikutuksia. Kuoron odotettiin laulullaan vaikuttavan jumalanpalvelukseen osallistujassa varsinkin avoimuutta Jumalan Sanan vastaanottamiselle, uskoa ja luottamusta Jumalaan, Jumalan kunnioitusta ja Jeesuksen tulemistä todellisemman tuntuiseksi. Kuorolaulun odotetaan vaikuttavan myös Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen ilmenemistä, vaikka tässäkin kohdassa odotus ei kaikkien vastaajien kohdalla ollut erityisen voimakas. Kyselyn vastausmäärien perusteella kuoron tulisi vaikuttaa jumalanpalvelukseen osallistujissa enemmän musiikista nauttimista kuin Pyhän Hengen lahjojen ilmenemistä havaittavalla tavalla.

Kuorolta odotetaan myös ajatteluun ja tunteisiin liittyviä vaikutuksia. Vastausten perusteella ne eivät ole kuitenkaan yhtä odotettuja kuin hengelliset kokemukset. Kuoron odotetaan vaikuttavan Jumalan Sanan ymmärtämistä ja pohdiskelua. Odotetuimpia tunnevaikutuksia ovat yhteyden tunne toisiin ihmisiin ja ilo. Tulosten perusteella kuorolaulun odotetaan vaikuttavan myös tunne-elämän paranemista. Kuorolaulun merkitys arvokkuuden ja juhlallisuuden tunteen tai kansanomaisuuden tunteen vaikuttajana on kyselyn perusteella riippuvainen muun muassa seurakuntalaisen iästä tai musiikkiharrastuneisuudesta. Kuorolaulun ei toivota vaikuttavan jumalanpalvelukseen osallistujassa surun tunnetta.

Musiikkiin liittyy yleensä myös fyysistä toimintaa. Joskus sen saa aikaan musiikin rytmi ja joskus sen synnyttää yhteisön toimintaan kuuluva toimintatapa, jolla halutaan korostaa musiikin ja sisimmän ilmausta. Kyselyn perusteella helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa fyysiseen toimintaan liittyvät vaikutukset eivät ole erityisen odotettuja, mutta ei niitä vastustetakaan. Vastaukset olivat aika neutraaleja, sillä noin puolet vastaajista oli sitä mieltä, että käsien nostamista ja seisaalleen nousemista sekä liikehdintää ja taputuksia musiikin tahdissa voisi tapahtua jumalanpalveluksessa kuorolaulun vaikutuksesta ”sopivasti”.

Yleensä musiikkiin kuuluu musiikista nauttimista. Nykyiseen musiikkikulttuuriin kuuluu voimakkaana osana myös muusikoiden ihailu. Myös suomalaisen helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa kuorokyselyn tulosten perusteella kuorolaulun halutaan vaikuttavan jumalanpalvelukseen osallistujassa musiikista nauttimista. Sen sijaan muusikoiden taitojen ihailua ei tulosten perusteella pidetä jumalanpalvelukseen sopivana vaikutuksena. Tuloksista voi päätellä, että helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa ei pelätä musiikkinautintoa, vaan koetaan Martti Lutherin tavoin, että musiikki on nautittavaksi tarkoitettu ”kaunis ja viehättävä lahja Jumalalta”. Tuloksista huomaa, että helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksen luonteeseen kuuluu, että ihailun kohteena eivät ole ihmiset vaan Jumala, jolta kaikki hyvät lahjat tulevat – myös nautittava musiikkielämys.

Kuoro merkitsee suomalaisessa helluntaiseurakunnassa laulavaa ryhmää, joka koetaan jumalanpalvelukseen tarpeellisena ennen kaikkea silloin, kun se käyttää Jumalan antamaa luonnollista lahjaa, musiikkilahjaa, Jumalan kunniaksi. Jumalanpalvelukseen sopivana pidetään erityisesti yhteiseen lauluun innostavaa, Jumalan ylistämiseen aktivoivaa ja Jumalalle kunniaa tuovaa kuoromusiikkia. Kuorolaululta odotetaan jumalanpalveluksessa eniten hengellistä vaikutusta. Suomalaisen helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa kuoro on sekä hengellinen rakentaja että Jumalan antaman musiikkilahjan käyttäjä – Jumalan kunniaksi ja mielen virkistykseksi.

10.2. Tutkimustulosten luotettavuuden tarkastelua

Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuuden arviointi kohdistuu tutkijaan, aineiston laatuun ja analyysiin sekä tulosten esittämiseen (Janhonen & Latvala 2001).

Tutkijana olen valinnut aiheen, joka on minulle tuttu. Olen toiminut sekä kuoronjohtajana että pastorina helluntaiseurakunnassa. Olen myös pyrkinyt tietoisesti ottamaan tutkimusaiheeseen objektiivista etäisyyttä, jotta tutkimustuloksissa olisi mahdollisimman vähän subjektiivisuudesta johtuvia vääristymiä.

Aineiston keruun ja analyysin kannalta kyselytutkimusta pidetään joskus ongelmallisena, koska vastaajat saattavat käsittää kysymykset eri tavalla kuin tutkija on ne tarkoittanut. Toisaalta valtakunnallisesti edustavan aineiston hakeminen ilman kyselytutkimusta on miltei mahdotonta. Tässä tutkimuksessa kyselytutkimukseen liittyviä riskejä on huomioitu antamalla tilaa myös vastaajien omille kirjoituksille, perustelulle ja muille huomioille. Avointen kysymysten lisäksi tulosten luotettavuus on huomioitu kysymällä useampia samansuuntaisia kysymyksiä, jolloin tulosten tutkimisessa virhetulkinnoille on jäänyt pienempi tila. Kyselylomake testattiin ja arvioitiin valmisteluvaiheessa sekä musiikkihenkilöiden (HSM ry: hallitus) että pastoreiden (kaksi eri-ikäistä ja erikokoisessa seurakunnassa työskentelevää) toimesta. Kyselyyn vastattiin nimettömänä, mikä lisää vastausten luotettavuutta.

Pohdittaessa tutkimustulosten luotettavuutta voidaan todeta, että tässä tutkimuksessa on saatu helluntaiseurakunnan kuoro tehtävästä jumalanpalveluksessa, kuoromusiikin sopivuudesta jumalanpalvelukseen ja kuoromusiikin vaikutuksesta jumalanpalvelukseen osallistujaan sellaisia tutkimustuloksia, joita voidaan verrata myös aiempiin tutkimuksiin. Helluntaiseurakuntien kuoroista ei tietääkseni ole aiemmin tehty vastaavaa tutkimusta Suomessa, mutta evankelis-luterilaisessa kirkossa tehdyissä tutkimuksissa on ollut joitain tähän tutkimukseen rinnastettavia osioita. Tulokset näyttävät monessa suhteessa vertailukelpoisilta.

Vastausten tulkinnassa on kiinnitetty huomiota uskottavuuteen, sovellettavuuteen ja aitouteen. Tutkimus oli luonteeltaan perustutkimusta, jossa haettiin ihanteita, odotuksia ja käsityksiä. Tutkimuksen luonteesta johtuen vastausten tulkinnassa on pyritty pysyttelemään alueella, jossa ei tarvitse tehdä epävarmoja tulkintoja. Vastaajien mielipiteistä on otettu suoraa lainauksia tulosten aitouden ja uskottavuuden esille tuomiseksi.

10.3. Jatkotutkimusaiheita

Tutkimukseni tutkimusprosessin ja tulosten perusteella tuntuisi mielekkäältä tutkia jatkossa sitä, miten kerrotut ihanteet todellisuudessa toimivat seurakunnassa ja millainen vaikutus niillä on jumalanpalveluselämään sekä kuoron motivaatioon ja toiminta-aktiivisuuteen. Millaisia motivaatiovaikutuksia on sillä, jos seurakunnassa kuoron odotetaan toimivan ennen kaikkea evankeliumin julistajana, mutta se laulaa lähinnä vain uskoville suunnatuissa opetus- tai rukoustilaisuuksissa? Millaisissa seurakunnan tilaisuuksissa kuorot laulavat? Vastaako se kuorolle asetettuja odotuksia?

Toinen jatkotutkimusehdotukseni koskee laulun merkitystä suomalaisen helluntaiseurakunnan opetustoiminnassa. Tutkimustulosten perusteella helluntaiseurakuntien pastorit näkivät musiikkihenkilöitä vähemmän kuoron seurakunnan opettajana. Tuloksista ei kuitenkaan selvinnyt selvää syytä tälle näkemyserolle, joten tämän tutkiminen voisi olla mielenkiintoista ja hyödyllistäkin.

Kolmas jatkotutkimusehdotukseni liittyy Paavalin opetukseen psalmeilla, hymneillä ja hengellisillä lauluilla laulamista. Miten nämä termit ymmärretään ja miten Paavalin opetus toteutuu seurakunnissa?

Tutkimustulosten mukaan Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen ilmenemistä kuorolaisten jumalanpalvelustoiminnassa ei odoteta erityisen voimakkaasti. Niinpä neljäs jatkotutkimusehdotukseni koskee Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen tarvetta muiden jumalanpalveluksen toimijoiden keskuudessa.

Viides jatkotutkimusehdotukseni koskee jumalanpalveluksen musiikin vaikutuksia. Tässä tutkimuksessa pyrittiin saamaan selville, mille vaikutusalueille kuoron odotetaan koskettavan. Jatkossa olisi mielekästä tutkia näitä alueita erikseen.

11 POHDINTAA

Kuorojen toiminta helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksessa näyttää tutkimustulosten perusteella yleisesti ottaen hyvältä. Vaikka kuorojen ja kuorolaisten määrässä on tapahtunut viime vuosikymmeninä vähenemistä, niin kuoronjohtajien ja kuorolaisten uskollinen paneutuminen harjoitteluun ja seurakunnan palvelemiseen näkyy kyselyyn annetuissa vastauksissa. Myös pastorit näyttävät arvostavan kuorojen toimintaa. Vastauksissa tuli esille viime vuosina tapahtunut käänne kuorotoiminnan uudelleen aktivoitumiseen seurakunnissa. Tätä tutkimusta tehdessä kuorolaulu sai julkista huomiota tv-ohjelmissa ja näyttää siltä, että kuorolaulu on tulossa jälleen muotiin koko suomalaisessa yhteiskunnassa. Sillä on vaikutusta varmasti myös seurakuntien kuoroihin.

Musiikkilahjan käyttäminen Jumalan kunniaksi ja seurakuntalaisten hengelliseksi rakentamiseksi ovat mielestäni tärkeitä periaatteita. Näyttää siltä, että kuorotoiminnan peruseriaatteen ovat hyvin raamatullisella ja kestäväällä pohjalla. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella näyttää kuitenkin siltä, että joissain seurakunnissa olisi ehkä syytä kiinnittää huomiota muutama asiaan: Laulun merkitykseen opettamisessa, Paavalin opetukseen psalmeilla, hymneillä ja hengellisillä lauluilla laulamisesta sekä Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen tarpeeseen.

Raamatun opetuksen ja musiikkiteologisen kirjallisuuden mukaan laulu on erittäin toimiva opetusväline jumalanpalveluksessa. Tulosten perusteella helluntaiseurakuntien työntekijät eivät huomaa täysin kuoron pätevyyttä seurakunnan opettajana. Jos myös kuoroa hyödynnettäisiin seurakunnan opettamisessa enemmän, sillä voisi mielestäni olla suuri merkitys jumalanpalveluksen toimivuudessa, kuoroaktiivisuudessa ja seurakuntalaisten hengellisessä kasvussa. Käsitkseni mukaan ongelman ydin ei ole siinä, etteivätkö kuorot laulaisi opetustilaisuuksissa, vaan siinä, ettei niitä hyödynnetä suunnitelmallisesti opettamisessa. Seurakuntien kuorot laulavat nykyisin enimmäkseen seurakuntalaisille suunnatuissa opetustilaisuuksissa, mutta silti ne mielletään enemmän herätyskokouksien evankelistana kuin seurakunnan opettajana.

Paavali opettaa Kolossan ja Efesoksen seurakuntia laulamaan yhdessä psalmeilla, hymneillä ja hengellisillä lauluilla. Näyttää siltä, että psalmien ja hymnien tyyppisiä lauluja lauletaan kuoroissa, mutta karismaattinen hengessä laulaminen vierailla kielillä on tulosten perusteella vähäistä. Tähän voi olla monia syitä, kuten kokemukset epäaidosta ja ahdistavasta karismaattisuudesta. Mutta vaikka Paavali vastusti epäaitoutta, ylilyöntejä ja liiallista sielullisuutta armolahjojen käytössä, hän kannusti seurakuntia yhdessä laulamaan myös

hengessä jumalanpalveluksissaan. Hengessä laulaminen lienee alue, johon ei voi ketään pakottaa, mutta johon meidän kaikkien kannattaisi uskaltautua seurakunnan rakentumiseksi.

Hengessä laulamiseen liittyy Pyhän Hengen ylliluonnollisten armolahjojen ilmeneminen. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella niiden tavoittelu on kuorotoiminnassa suhteellisen vähäistä. Armolahjojen rukoilemiselle ja käytölle varatun ajan lisääminen kuoron harjoituksissa ja valmistautumisessa näyttäisi olevan tekijä, joka vaikuttaa myönteisesti kuoron palvelutehtävään ja seurakunnan hyvinvointiin. Arvioisin, että meillä seurakunnan työntekijöillä on tässä parannuksen paikka, sillä meidän innostavalla esimerkillä on varmasti vaikutus kuorolaisiin, jotka haluavat palvella Jumalaa Hänen armonsä tähden ja Pyhän Hengen voimassa.

LIITTEET

LIITE 1, TAULUKKO 1

Kuoroa tarvitaan seurakuntamme jumalanpalveluksessa,

Kyselyn väittämä	Vastausten määrä (frekvenssi)				
	täysin samaa mieltä	osittain samaa mieltä	en osaa sanoa	osittain eri mieltä	täysin eri mieltä
Opettamaan ja kehottamaan seurakuntaa	21	41	14	20	6
Julistamaan evankeliumia	66	30	2	4	-
Käyttämään Pyhän Hengen yliluonnollisia lahjoja	23	41	18	13	7
Käyttämään Jumalan antamia luonnollisia lahjoja	70	28	4	-	-
Johtamaan seurakunta Jumalan ylistykseen	63	31	5	2	1
Johtamaan seurakuntaa yhteiseen lauluun	50	37	7	8	-
Ylistämään Jumalaa muiden seurakuntalaisten puolesta	3	8	10	26	55
Käyttämään Jumalan antamaa musiikinlahjaa Jumalan kunniaksi	86	12	3	1	-
Käyttämään Jumalan antamaa musiikinlahjaa ihmisten hyväksi	56	35	4	5	2
Esittämään musiikkia, mikä vetää ihmisiä jumalanpalvelukseen	44	44	5	8	1
Tuomaan elävyyttä rukoukseen ja Sanan opetukseen	38	53	5	5	1
Tuomaan sopivan täytteen jumalanpalveluksen pääosien väliin	9	25	4	27	37
Tuomaan arvokkuutta ja juhlallisuutta	21	45	9	20	7
Lisäämään yhteyden kokemista	51	40	9	2	-
Rakentamaan jumalanpalvelukseen osallistujaa hengellisesti	69	24	8	1	-
Koskettamaan jumalanpalvelukseen osallistujan tunteita	28	52	7	14	1
Vaikuttamaan jumalanpalveluksen osallistujan kokonaisvaltaisesti	58	35	6	2	1

kaikki kyselyyn vastanneet (n= 102)

LIITE 2, TAULUKKO 2

Kuoromusiikki on sopivaa seurakuntamme jumalanpalvelukseen silloin, kun se...

Kyselyn väite	Vastausten määrä (frekvenssi)				
	täysin samaa mieltä	osittain samaa mieltä	en osaa sanoa	osittain eri mieltä	täysin eri mieltä
Aktivoi Jumalan ylistämiseen	59	36	4	3	-
On kuulijalle helposti ymmärrettävää	50	41	5	5	1
On esteettisesti kaunista ja taidokasta	17	60	4	20	1
Toimii luonnollisilla aisteilla havaittavana välineenä hengessä tapahtuvalle Jumalan ylistykselle	43	38	15	6	-
Julistaa selkeästi Raamatun keskeisiä oppeja helposti ymmärrettävillä sanoituksilla	41	49	2	10	-
Tuo kunniaa vain Jumalalle	57	35	3	7	-
Innostaa osallistumaan yhteiseen lauluun	63	34	3	2	-
Käyttää musiikkityylejä monipuolisesti	40	51	5	5	1
On tyyliältään nykyaikaista	8	48	10	31	5
Pitäytyy perinteisessä musiikkityylissä	3	24	12	47	16
Huomioi seurakuntalaisten musiikkimaun	10	61	8	18	5
On ennemminkin ihmisten ja Jumalan välinen keskustelu, kuin esitys, jota tullaan kuuntelemaan	19	35	11	29	8
Tarjoaa vastapainoa sellaiselle sananjulistukselle, joka uhkaa muodostua yksipuolisen älyperäiseksi	13	45	22	15	7
Sisältää Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen ilmenemistä	26	38	17	16	5
kaikki kyselyyn vastanneet (n=102)					

LIITE 3, TAULUKKO 3

Jumalanpalvelukseen sopivan kuorolaulun tulisi vaikuttaa jumalanpalvelukseen osallistujissa...

Kyselyn väittämä	Vastausten määrä (frekvenssi)				
	erittäin paljon	melko paljon	ei paljon eikä vähän	melko vähän	ei ollenkaan
Jumalan Sanan ymmärtämistä	23	51	21	7	-
Jumalan Sanan pohdiskelua	23	49	23	7	-
Jumalan kunnioitusta	78	22	1	1	-
Jeesuksen tulemistä todellisemman tuntuiseksi	59	37	5	1	-
Uskoa ja luottamusta Jumalaan	87	14	-	1	-
Avoimuutta Sanan vastaanottamiselle	79	22	1	-	-
Tunne-elämän paranemista	32	48	16	5	1
Arvokkuuden ja juhlallisuuden tunnetta	16	38	23	21	4
Kansanomaisuuden tunnetta	7	31	35	23	6
Surua	6	16	24	28	28
Iloa	47	44	11	-	-
Yhteyden tunnetta toisiin ihmisiin	50	46	4	2	-
Liikehdintää tai taputuksia musiikin tahdissa	5	13	50	30	4
Käsien kohottamista tai seisaalleen nousemista	5	17	55	21	4
Musiikista nauttimista	35	51	14	2	-
Muusikoiden taitojen ihailua	1	12	44	35	10
Kokonaisvaltaista muutosta	24	46	28	3	1
Sanan toteuttamista arkielämässä	38	51	11	1	1
Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen ilmenemistä havaittavalla tavalla	23	41	24	14	-
kaikki kyselyyn vastanneet (n=102)					

LIITE 4, TAULUKKO 4

Jumalan palveleminen häiriintyy kuorolaulujen aikana, jos

Kyselyn väittämä	Vastausten määrä (frekvenssi)				
	häiriintyy erittäin paljon	häiriintyy melko paljon	en osaa sanoa	häiriintyy melko vähän	ei häiriinny ollenkaan
Kuoron laulussa tekstin, melodian, harmonian tai rytmin käyttö on köyhää	9	41	20	29	3
Kuoron laulussa teksti ja musiikki ovat toisiinsa sopimattomia	23	48	13	18	-
Kuoron laulusta puuttuu selkeä sanoma	27	49	13	13	-
Kuoron laulu tuo esiin ”maallisia” mielleyhtymiä	17	36	23	21	5
Kuoron laulu on liian vaikea kuorolle	34	43	9	16	-
Kuorolaiset joutuvat laulamaan lauluja, joista he eivät pidä	14	48	24	16	-
Kuoron ja muun seurakunnan välille ei synny yhteyttä	34	52	8	8	-
Kuoro on musiikillisesti huonotasoinen	21	45	18	18	-
Kuoro laulaa moniäänisesti	-	1	4	10	87
Laulun tekijä ei ole toiminut Pyhän Hengen inspiroimana	12	21	47	15	7
Kuorolaiset eivät halua tai uskalla käyttää Pyhän Hengen ylikuonnollisia lahjoja	5	25	39	24	9
Jumalanpalvelukseen osallistujia ei pidä laulettavista lauluista	6	46	22	22	6
Jumalanpalvelukseen osallistujia ei hyväksy Pyhän Hengen vaikutusta	18	40	24	16	4
Jumalanpalvelukseen osallistujalla ei ole kykyä ymmärtää laulua	10	26	33	28	5
Kuoro keskittyy enemmän musiikilliseen esitykseen kuin Jumalan ylistykseen tai Sanan välittämiseen	17	54	11	19	1
kaikki kyselyyn vastanneet (n=102)					

LIITE 5, KYSELYLOMAKE

Kysely kuorojen merkityksestä helluntaiseurakunnan jumalanpalveluksissa

1. Vastajan sukupuoli Olen... (rasti ruutuun)

Nainen ☐

Mies ☐

2. Vastajan ikä. Olen... (rasti ruutuun)

alle 25-vuotias ☐

25 – 40-vuotias ☐

41 – 60-vuotias ☐

yli 60-vuotias ☐

3. Palvelutehtäväni seurakunnassa. Olen... (Jos sinulla on monta tehtävää, ilmoita vain yksi)

Palkattu työntekijä (esim. pastori) ☐

Vanhimmiston jäsen ☐

Kuoronjohtaja ☐

Entinen kuoronjohtaja ☐

Kuorolainen ☐

Muu tehtävä, mikä? ☐ _____

4. Kuoroa tarvitaan seurakuntamme jumalanpalveluksessa, (ympyröi mielipidettäsi vastaava numero)

	täysin samaa mieltä	osittain samaa mieltä	en osaa sanoa	osittain eri mieltä	täysin eri mieltä
Opettamaan ja kehottamaan seurakuntaa	1	2	3	4	5
Julistamaan evankeliumia	1	2	3	4	5
Käyttämään Pyhän Hengen yliluonnollisia lahjoja	1	2	3	4	5
Käyttämään Jumalan antamia luonnollisia lahjoja	1	2	3	4	5
Johtamaan seurakunta Jumalan ylistykseen	1	2	3	4	5
Johtamaan seurakuntaa yhteiseen lauluun	1	2	3	4	5
Ylistämään Jumalaa muiden seurakuntalaisten puolesta	1	2	3	4	5
Käyttämään Jumalan antamaa musiikinlahjaa Jumalan kunniaksi	1	2	3	4	5
Käyttämään Jumalan antamaa musiikinlahjaa ihmisten hyväksi	1	2	3	4	5
Esittämään musiikkia, mikä vetää ihmisiä jumalanpalvelukseen	1	2	3	4	5
Tuomaan elävyyttä rukoukseen ja Sanan opetukseen	1	2	3	4	5
Tuomaan sopivan täytteen jumalanpalveluksen pääosien väliin	1	2	3	4	5
Tuomaan arvokkuutta ja juhlallisuutta	1	2	3	4	5
Lisäämään yhteyden kokemista	1	2	3	4	5
Rakentamaan jumalanpalvelukseen osallistujaa hengellisesti	1	2	3	4	5
Koskettamaan jumalanpalvelukseen osallistujan tunteita	1	2	3	4	5
Vaikuttamaan jumalanpalveluksen osallistujan kokonaisvaltaisesti	1	2	3	4	5

Miksi kuoroa tarvitaan jumalanpalveluksessa? Mitä muita perusteluita haluaisit esittää?

5. Kuoromusiikki on sopivaa seurakuntamme jumalanpalvelukseen silloin, kun se...

	täysin samaa mieltä	osittain samaa mieltä	en osaa sanoa	osittain eri mieltä	täysin eri mieltä
Aktivoi Jumalan ylistämiseen	1	2	3	4	5
On kuulijalle helposti ymmärrettävää	1	2	3	4	5
On esteettisesti kaunista ja taidokasta	1	2	3	4	5
Toimii luonnollisilla aisteilla havaittavana välineenä hengessä tapahtuvalle Jumalan ylistykselle	1	2	3	4	5
Julistaa selkeästi Raamatun keskeisiä oppeja helposti ymmärrettävillä sanoituksilla	1	2	3	4	5
Tuo kunniaa vain Jumalalle	1	2	3	4	5
Innostaa osallistumaan yhteiseen lauluun	1	2	3	4	5
Käyttää musiikkityylejä monipuolisesti	1	2	3	4	5
On tyyliltään nykyaikaista	1	2	3	4	5
Pitäytyy perinteisessä musiikkityylissä	1	2	3	4	5
Huomioi seurakuntalaisten musiikkimaun	1	2	3	4	5
On ennemminkin ihmisten ja Jumalan välinen keskustelu, kuin esitys, jota tullaan kuuntelemaan	1	2	3	4	5
Tarjoaa vastapainoa sellaiselle sananjulistukselle, joka uhkaa muodostua yksipuolisen älyperäiseksi	1	2	3	4	5
Sisältää Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen ilmenemistä	1	2	3	4	5

Mitä muita oleellisia piirteitä on jumalanpalvelukseen sopivalla kuoromusiikilla?

6. Seurakunnan jäsenmäärä. Seurakuntaamme kuuluu... (Merkitse rasti ruutuun)

- 0 – 100 jäsentä ☐
- 101 – 500 jäsentä ☐
- 501 – 1000 jäsentä ☐
- yli 1000 jäsentä ☐

7. Seurakunnan ikä. Seurakuntamme on perustettu...

- 0 - 20 vuotta sitten ☐
- 21 – 50 vuotta sitten ☐
- yli 50 vuotta sitten ☐

jatkuu...

8. Kuorotoiminnan tilanne seurakunnassa

Seurakunnassamme on aktiivista kuorotoimintaa ☐ kyllä ☐ ei ☐

Seurakunnassamme toimii tällä hetkellä _____ kuoroa

Kerro jotain seurakuntanne kuorotoiminnan tilanteesta ennen ja nyt: _____

9. Jumalanpalvelukseen sopivan kuorolaulun tulisi vaikuttaa jumalanpalvelukseen osallistujissa...

	erittäin paljon	melko paljon	ei paljon eikä vähän	melko vähän	ei ollenkaan
Jumalan Sanan ymmärtämistä	1	2	3	4	5
Jumalan Sanan pohdiskelua	1	2	3	4	5
Jumalan kunnioitusta	1	2	3	4	5
Jeesuksen tulemistä todellisemman tuntuiseksi	1	2	3	4	5
Uskoa ja luottamusta Jumalaan	1	2	3	4	5
Avoimuutta Sanan vastaanottamiselle	1	2	3	4	5
Tunne-elämän paranemista	1	2	3	4	5
Arvokkuuden ja juhlallisuuden tunnetta	1	2	3	4	5
Kansanomaisuuden tunnetta	1	2	3	4	5
Surua	1	2	3	4	5
Iloa	1	2	3	4	5
Yhteyden tunnetta toisiin ihmisiin	1	2	3	4	5
Liikehdintää tai taputuksia musiikin tahdissa	1	2	3	4	5
Käsien kohottamista tai seisaalleen nousemista	1	2	3	4	5
Musiikista nauttimista	1	2	3	4	5
Muusikoiden taitojen ihailua	1	2	3	4	5
Kokonaisvaltaista muutosta	1	2	3	4	5
Sanan toteuttamista arkielämässä	1	2	3	4	5
Pyhän Hengen yliluonnollisten lahjojen ilmenemistä havaittavalla tavalla	1	2	3	4	5

Mitä muita vaikutuksia tulisi olla jumalanpalvelukseen sopivalla kuoromusiikilla?

jatkuu...

10. Vastaajan musiikkiharrastuneisuus. (Merkitse rasti yhteen kohtaan, joka parhaiten kuvaa sinua.)

En harrasta musiikkia	☐
Harrastan musiikin kuuntelua	☐
Harrastan laulamista ja/tai soittamista	☐
Olen opiskellut musiikkia musiikkikoulussa tai muussa musiikkioppilaitoksessa	☐
Minulla on musiikkialan ammatillinen perustutkinto tai korkeakoulututkinto	☐

11. Jumalan palveleminen häiriintyy kuorolaulujen aikana, jos

	häiriintyy erittäin paljon	häiriintyy melko paljon	en osaa sanoa	häiriintyy melko vähän	ei häiriinny ollenkaan
Kuoron laulussa tekstin, melodian, harmonian tai rytmin käyttö on köyhää	1	2	3	4	5
Kuoron laulussa teksti ja musiikki ovat toisiinsa sopimattomia	1	2	3	4	5
Kuoron laulusta puuttuu selkeä sanoma	1	2	3	4	5
Kuoron laulu tuo esiin ”maallisia” miellelyhtymiä	1	2	3	4	5
Kuoron laulu on liian vaikea kuorolle	1	2	3	4	5
Kuorolaiset joutuvat laulamaan lauluja, joista he eivät pidä	1	2	3	4	5
Kuoron ja muun seurakunnan välille ei synny yhteyttä	1	2	3	4	5
Kuoro on musiikillisesti huonotasoinen	1	2	3	4	5
Kuoro laulaa moniäänisesti	1	2	3	4	5
Laulun tekijä ei ole toiminut Pyhän Hengen inspiroimana	1	2	3	4	5
Kuorolaiset eivät halua tai uskalla käyttää Pyhän Hengen ylliluonnollisia lahjoja	1	2	3	4	5
Jumalanpalvelukseen osallistuja ei pidä laulettavista lauluista	1	2	3	4	5
Jumalanpalvelukseen osallistuja ei hyväksy Pyhän Hengen vaikutusta	1	2	3	4	5
Jumalanpalvelukseen osallistujalla ei ole kykyä ymmärtää laulua	1	2	3	4	5
Kuoro keskittyy enemmän musiikilliseen esitykseen kuin Jumalan ylistykseen tai Sanan välittämiseen	1	2	3	4	5

Mitkä muut syyt voivat häiritä Jumalan palvelemista kuorolaulujen aikana? _____

Kiitos vastauksestasi!

LÄHTEET

- Ahonen, R. A. 1996. Lähetetty kirkko. Näkökohtia keskusteluun kirkon uudistuksesta. Tampere: Kirkon Tutkimuskeskus.
- Alasuutari, P. 1994. Laadullinen tutkimus. 2. uudistettu painos. Tampere: Vastapaino
- Averbeck, R. E. 2002. *Worshiping God in Spirit*. Teoksessa H. W. Bateman (toim.) *Authentic Worship. Hearing Scripture's Voice, Applying Its Truths*. Grand Rapids: Kregel Publications, 79 -106.
- Bainton, R. 1983. *Tässä seison. Martti Lutherin elämä*. Helsinki: SLEY-kirjat.
- Bailey, W. A. 2005. *The Sorrow songs: Laments from the Old Testament and African American Experience*. Teoksessa C. Kroeker (toim.) *Music in Christian Worship. At the service of the Liturgy*. Collegeville, Minnesota: Liturgical Press, 75 - 82.
- Balchin J. F. 1998. *Mitä Raamattu sanoo seurakunnasta*. Keuruu: Aika Oy.
- Bateman, H.W. 2002. *A Call for Authentic Worship*. Teoksessa H.W. Bateman (toim.) *Authentic Worship. Hearing Scripture's Voice, Applying Its Truths*. Grand Rapids: Kregel Publications, 23 -57.
- Bojner-Horwitz, E. & Bojner, G. 2007. *Mielihyvää musiikista*. Helsinki: WSOY
- Brown, F. B. 2005. *Religious Meanings and Musical Styles: A Matter of Taste?* Teoksessa C. Kroeker (toim.) *Music in Christian Worship. At the service of the Liturgy*. Collegeville, Minnesota: Liturgical Press, 135 – 155.
- Cymbala, C. 2003. *Enrichment journal*. Artikkelit: *The Brooklyn Tabernacle Choir—Changing Lives Through Music*. <http://www.ag.org/enrichmentjournal>. Lainattu. 15.8.2008.
- Driscoll, M. S. 2005. *Musical Mystagogy: Catechizing Through the Sacred Arts*. Teoksessa C. Kroeker (toim.) *Music in Christian Worship. At the service of the Liturgy*. Collegeville, Minnesota: Liturgical Press, 27 - 44.
- Fee, G. D. 1987. *The First epistle to The Corinthians*. Grand Rapids, Michican: William B. Eedermans Publishing Company.
- Foulkes, F. 1989. *Ephesians. The Tyndales New Testament Commentaries*. Leicester: Inter-Varsity Press.
- Guthrie, D. 1983. *The letter to the Hebrews. The Tyndale New Testament Commentaries*. Leicester: Inter-Varsity Press.
- Hayford, J. 2000. *Worship His Majesty. How Praising The King of King Will Change Your Life*. California: Regal Books
- Holopainen, M. & Pulkkinen, P. 2002. *Tilastolliset menetelmät*. 5. uudistettu painos 2008. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit.
- Horton, S. M. 1996. *Mitä Raamattu sanoo Pyhästä Hengestä*. Keuruu: Aika Oy.

- Janhonen, S. & Latvala, E. 2001. Hoitaminen sosiaalisessa yhteydessään: Grounded theory tutkimusmetodologia. Teoksessa: Janhonen S & Nikkonen M (Toim.) Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. WSOY, Helsinki: 165–207.
- Joensuu, E. 2007. Ensio Joensuu. Minun kirkkoni katto on korkealla. Keuruu: Aikamedia.
- Joncas, J. M. 2005. An Anniversary Song. Pope John Paul II's Chirograph for the Centenary of Tra le sollecitudini. Teoksessa C. Kroeker (toim.) Music in Christian Worship. At the service of the Liturgy. Collegeville, Minnesota: Liturgical Press, 47 - 61.
- Jumalanpalveluksen opas. <http://www.evl.fi/kkh/to/kjmk/opas2/asia22.html>. Lainattu 15.1.2009.
- Kauppinen, J. 1992. Tuomas-messu. Tutkimus kaupunkiseudun jumalanpalveluksesta ja kaupunkilaisen seurakunnasta. Tampere: Kirkon Tutkimuskeskus.
- Kilpiö, M. 2008. Ahdistuksesta iloon. Alustus Suomen evankelisluterilaisen kirkon Kanttoripäivillä 2008.
- Kroeker, C. 2005. Choosing Music for Worship. Teoksessa C. Kroeker (toim.) Music in Christian Worship. At the service of the Liturgy. Collegeville, Minnesota: Liturgical Press, 191 - 205.
- Kärkkäinen, V-M. 2002. Pyhä Henki. Teologisia näköaloja meillä ja muualla. Helsinki: Kuva ja Sana.
- Laaksovirta, T.H. 1988. Tutkimuksen lukeminen ja tekeminen. Helsinki: Kirjastopalvelu Oy.
- Lim, D. 1998. Mitä Raamattu sanoo armolahjoista. Keuruu: Aika Oy.
- Markkula, P. Mieskuoroliiton toimintakertomus 2007.
http://www.sulasol.fi/smkl/SMKL_07.pdf, Lainattu 14.8.2008
- Matrone, T. 2003. Worship and the Sanctuary Choir. Enrichment journal.
<http://www.ag.org/enrichmentjournal>. Lainattu 15.8.2008.
- McClure, J.S. 1999. Artikkel: Sing, Child, Sing! Church Choral Music and Spiritual Formation. Source: Journal of Family Ministry 13 no 3 Fall 1999, p 36-45. ISSN: 1055-2308. Lainattu 11.11.2008.
- Nelson, D. P. 2002. Voicing God's Praise: The Use of Music in Worship. Teoksessa H. W. Bateman (toim.) Authentic Worship. Hearing Scripture's Voice, Applying Its Truths. Grand Rapids: Kregel Publications, 145 - 170
- Nicholson, J. 2007. Musical Worship – A Sacrifice of Praise.
<https://ministrydirect.com/Worship/>. Lainattu 3.9.2008
- Osbeck, K. W. 1985. Devotional Warm – Ups for the Church Choir. Preparing to lead others in Worship. Grand Rapids, Michigan: Kregel Publications.
- Paananen, Juntto & Sauli(toim.) 1998. Faktajuttu. Tilastollisen sosiaalitutkimuksen käytännöt. Tampere: Vastapaino.

- Polman, B. F. 2005. Forward Steps and Side steps in a Walk-Through of Christian hymnody. Teoksessa C. Kroeker (toim.) Music in Christian Worship. At the service of the Liturgy. Collegeville, Minnesota: Liturgical Press, 62 – 72.
- Ranta, E. 1996. Sanoma suuresta ilosta. Luukkaan evankeliumi kaikelle kansalle. Kauniainen: Perus Sanoma Oy
- Rose, C. 2003. Don't Toss the Choir Just Yet! http://music.ag.org/resources/forte_sample.pdf. Lainattu 12.3.2008
- Räsänen, J. 1996. Jumalanpalvelus minun makuuni. Kirkossa harvoin käyvien näkemyksiä. Tampere: Kirkon Tutkimuskeskus.
- Räsänen, J. 1995. Seurakuntalaisten jumalanpalveluskokemukset ja uudistusodotukset vuonna 1992. Tampere: Kirkon Tutkimuskeskus
- Sariola, Y. 1986. Jumalan kunniaksi ja mielen rakennukseksi. Musiikin teologian peruskysymyksiä. Helsinki: SLEY-kirjat Oy
- Scheer, G. 2006. The Art of Worship. A musician's guide to leading modern worship. Grand Rapids, Michigan: Baker Books.
- Stefani, G. 1982. Musiikillinen kompetenssi. Miten ymmärrämme ja tuotamme musiikkia. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Musiikkitieteen laitos.
- Sulasol. Kotisivu. <http://www.sulasol.fi/kuorotietoa/>. Lainattu 28.1.2009.
- Suoniemi, K. 2008. Havaintokyky, musikaalisuus ja musiikinkuuntelukokemukset. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print
- Toivio, H. 2004. Voiko sen sanoa toisinkin? Uusimuotoisten jumalanpalvelusten merkitys Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jumalanpalveluselämässä 1966-1999. Helsinki: Suomalainen Teologinen Kirjallisuusseura
- Vapaavuori, H. 1997. Virsilaulu ja heräävä kansallinen kulttuuri-identiteetti. Jumalanpalveluksen Virsilaulua ja –sävelmistöä koskeva keskustelu Suomessa 1800-luvun puolivälistä vuoteen 1886. Helsinki: Suomen kirkkohistoriallinen seura.
- Walters, C. 2003. Worship Q & A with Chéri Walters. Enrichmentjournal. Lainattu 13.1.2008. <http://enrichmentjournal.ag.org>
- Whaley, V. M. 2001. The Dynamics of Corporate Worship. Michigan: Baker Books.
- Wilson, J.F. 1965. An Introduction to Church music. Chicago: The Moody Bible Institute
- Witvliet, J. D. 2005. The Virtue of Liturgical Discernment. Teoksessa C. Kroeker (toim.) Music in Christian Worship. At the service of the Liturgy. Collegeville, Minnesota: Liturgical Press, 83 – 97.
- Wolterstorff, N. P. 2005. Thinking about Church Music. Teoksessa C. Kroeker (toim.) Music in Christian Worship. At the service of the Liturgy. Collegeville, Minnesota: Liturgical Press, 3 – 16.
- Young, P.M. 1969. Choral music of the world. London: Abelard-Shuman